



**ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**DİN KÜLTÜRÜ ve AHLAK BİLGİSİ DERSİNDE  
İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME YÖNTEMİ**

**Yüksek Lisans Tezi**

**Sümevra YILMAZ**

Danışman  
**Prof. Dr. Mustafa KÖYLÜ**

Samsun, 2015



**ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**DİN KÜLTÜRÜ ve AHLAK BİLGİSİ DERSİNDE  
İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME YÖNTEMİ**

**Yüksek Lisans Tezi**

**Sümevra YILMAZ**

Danışman  
**Prof. Dr. Mustafa KÖYLÜ**

Samsun, 2015

## **BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ**

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığımı taahhüt ederim.

03/11/ 2014

(İmza)

Sümevra YILMAZ

## TEZ KABUL VE ONAYI

Sümevra Yılmaz tarafından hazırlanan DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİNDE İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME YÖNTEMİ başlıklı bu çalışma, (Savunma Sınavı Tarihi) tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliğiyle/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan : \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Üye : \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Üye : \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

\_\_ / \_\_ / \_\_\_\_

Enstitü Müdürü

## ÖZET

### DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİNDE İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME YÖNTEMİ

Sümevra YILMAZ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Felsefe ve Din Bilimleri, Yüksek Lisans, Kasım/2014

Danışman: Prof. Dr. Mustafa KÖYLÜ

Bu çalışmanın amacı, 4. Sınıf öğrencilerinin “Hz Muhammed” öğrenme alanını kavramasında İşbirlikli Öğrenme Yönteminin etkilerini araştırmaktır. Ayrıca çalışma DKAB dersinde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin uygulanabilirliğini ortaya koymaya çalışmaktadır.

Araştırmanın örneklemini 2013-2014 eğitim öğretim yılında Sinop Merkez Atatürk İlkokulunda 4. sınıfa devam eden toplam 109 4. sınıf öğrencisi teşkil etmektedir.

Araştırma 2 bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde araştırmanın problemi, amacı ve önemi, temel kavramlar ve sınırlılıkları verilmiştir. Birinci bölümde kuramsal çerçeve, İşbirlikli Öğrenme ve teknikleri, öğretmen ve öğrenciye düşen görevler hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin DKAB dersinde uygulanabilirliği, öğretmen görüşü, sınıf gözlemleri, fotoğraflar ile ilgili örnekler verilmiştir. Sonucunda bazı öneriler sunulmuştur.

**Anahtar Sözcükler:** İşbirlikli Öğrenme Yöntemi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi, Hz Muhammed

## ABSTRACT

### THE COOPERATIVE LEARNING METHOD IN RELIGIOUS CULTURE AND MORAL COURSE

Sümeyra YILMAZ

Ondokuz Mayıs University, Institute of Social Sciences

Philosophy and Religious Studies, Master, November/2014

Supervisor: Prof. Dr. Mustafa KÖYLÜ

The purpose of this study is to investigate the effects of the Cooperative Learning Method on the 4th year (grade) students in understanding the learning area of “Prophet Mohammed”. In addition, the study aims to prove the applicability of the Cooperative Learning Method in Religious Culture and Moral Course.

Sample study group of the research consist of 109 four- grade students attending to Atatürk Primary School in the Sinop in 2013-2014 academic year.

The research consist of two sections. Introduction, deals with research problem, the purpose and importance of the research, and the limitations of the method. The first section deals with the theoretical framework, what a cooperative learning is, its conditions and limitations. The second section deals with the techniques of the method, samples about the applicability of the method of cooperative learning in Religious Culture and Morals Course; teacher’ s opinions; observations and photographs are included. Finally some suggestions are presented to researchers.

**Key Vocabulary:** Cooperative Learning Method, Religious Culture and Morals Course, Prophet Mohammad

## ÖNSÖZ

DKAB müfredatında yer alan İÖ yöntemi 1900'lü yıllardan bu yana eğitimde kullanılan öğretim yöntemlerinden biridir. Yöntemin en önemli özelliği rastgele bir araya getirilen heterojen grupların ortak bir amaç doğrultusunda oluşturulması ve bazı temel ilkeler dikkate alınarak yapılandırılmasıdır. Bu ilkeler bir ailenin mutlu ve huzurlu olmasını sağlayacak tüm koşulları kapsamaktadır. Öyle ki ilk eğitim ailede başlar ve aile İÖ yönteminin her gün uygulandığı ortamlardan birisidir. Nitekim İÖ Yönteminin temel koşullarından olan grup ruhu, dinamiği ailenin soyadıdır. Bununla beraber ailenin mutlu ve huzurlu olmasını sağlayacak yüz yüze iletişim, sorumluluk bilinci, model alma, sosyal beceri öğretimi İÖ yöntemini de başarıya ulaştıracak temel koşullardandır. Başarı ekip işidir.

Çalışmamın konusunun belirlenmesi, planlanması aşamalarında beni yönlendiren, desteğini esirgemeyen, insanî yönünü örnek aldığım çok değerli hocam ve danışmanım Sayın Prof. Dr. Mustafa Köylü'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın sorunsuz bir şekilde yürütülmesinde yardımcı olan Sinop Atatürk İlkokulu 2013/2014 Eğitim Öğretim yılı 4. sınıfında okuyan öğrencilerime, katkısı için okul müdürüm Sayın Cevat Okutan'a, ilk görev yerim olan Taşmanlı Dizdaroğlu İlkokulu Müdürü Sayın Ferhat Ünal'a destekleri için teşekkürü borç bilirim.

Eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen kıymetli annem Münire Ün ve babam Şaban Ün'e, araştırmam süresince önerilerini, yardımlarını ve desteklerini aldığım OMÜ İlahiyat Fakültesi Araştırma Görevlisi Sayın Elif Sobi' ye, kardeşim Lütfullah Ün ve ağabeyim Emrullah Ün'e, arkadaşlarım Selime Duru'ya ve Nermin Güvenir'e teşekkürü borç bilirim. Çalışmam esnasında beni motive eden, destekleyen varlığı ile mutlu olduğum eşim Seçkin Yılmaz'a teşekkür ederim.

**Sümevra Yılmaz**

**KASIM, 2014**

## İÇİNDEKİLER

<b>BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ</b> .....	<b>VI</b>
<b>TEZ KABUL VE ONAYI</b> .....	<b>vii</b>
<b>ÖZET</b> .....	<b>iii</b>
<b>ABSTRACT</b> .....	<b>iv</b>
<b>ÖNSÖZ</b> .....	<b>v</b>
<b>İÇİNDEKİLER</b> .....	<b>vi</b>
<b>ŞEKİL LİSTESİ</b> .....	<b>viii</b>
<b>TABLO LİSTESİ</b> .....	<b>x</b>
<b>KISALTMALAR</b> .....	<b>xi</b>

## GİRİŞ

1.Problem Durumu.....	1
2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	1
3.Varsayımlar.....	3
4. Kapsam ve Sınırlılıklar.....	4
5.Evren ve Örneklem:.....	4
6.Araştırmanın Yöntemi.....	4
7. Araştırmanın Temel Kavramları.....	5
8. İlgili Çalışmalar.....	6

## BİRİNCİ BÖLÜM

### İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME YÖNTEMİ: KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1.İşbirlikli Öğrenme Yöntemi.....	8
1.2. İşbirlikli Öğrenme İçin Gerekli Koşullar.....	12
1.2.1. Olumlu- Pozitif Bağımlılık.....	12
1.2.2. Yüz Yüze Destekleyici Etkileşim(Face-to-face Interaction).....	15
1.2.3.Sosyal Beceriler.....	16
1.2.4.Bireysel Değerlendirilebilirlik ve Bireysel Sorumluluk.....	18
1.2.5.Ortak Ürün- Grup Ödülü.....	20

1.2.6. Grupların ve Grup Ruhunun Oluşturulması .....	21
1.2.7. Grup Sürecinin Değerlendirilmesi.....	22
1.2.8.Eşit Başarı Fırsatı .....	24
1.3.İşbirlikli Öğrenme Teknikleri .....	26
1.3.1.Karşılıklı Sorgulama Tekniği (Reciprocal Questioning).....	26
1.3.2.Birlikte Soralım- Birlikte Öğrenelim .....	27
1.3.3.Jigsaw .....	29
2.3.4. Birleştirilmiş İşbirlikli Okuma ve Kompozisyon .....	32
1.3.5. Birlikte Öğrenme .....	36
1.4. İşbirlikli Öğrenme Yönteminde Öğretmene Düşen Görevler .....	41
1.5. İşbirlikli Öğrenme Yönteminde Öğrenciye Düşen Görevler .....	44

## İKİNCİ BÖLÜM

### İŞBİRLİKLI ÖĞRENME TEKNİKLERİNİN DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİNDE KULLANIMI

2.1. DKAB Dersinde Karşılıklı Sorgulama Tekniği Uygulaması.....	45
2.2. DKAB Dersinde Birlikte Soralım – Birlikte Öğrenelim Tekniği Uygulaması ...	56
2.3. DKAB Dersinde Jigsaw Tekniği Uygulaması .....	65
2.4. DKAB Dersinde Birleştirilmiş İşbirlikli Okuma ve Kompozisyon Tekniği Uygulaması .....	78
2.5. DKAB Dersinde Birlikte Öğrenme Tekniği Uygulaması .....	86

## SONUÇ VE ÖNERİLER

<b>SONUÇ</b> .....	<b>93</b>
<b>ÖNERİLER</b> .....	<b>95</b>
<b>KAYNAKÇA</b> .....	<b>97</b>
<b>EKLER</b> .....	<b>101</b>
<b>ÖZGEÇMİŞ</b> .....	<b>126</b>

## ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Jigsaw gruplarının oluşumu .....	30
Şekil 2: Tuzluk oyunu yapım aşamaları .....	47
Şekil 3: Tuzluk oyunu soruları .....	48
Şekil 4: Tuzluk oyununun oynanışı .....	50
Şekil 5: Tuzluk oyununun oynanışı .....	51
Şekil 6: Tuzluk oyununun sınıfça oynanışı .....	52
Şekil 7: KS Tekniğinde bireysel değerlendirme .....	54
Şekil 8: KS Tekniği ile ilgili öğrenci görüşlerinden örnekler .....	55
Şekil 9: BS-BÖ Tekniğinde öğrenci grupları .....	57
Şekil 10: BS-BÖ Tekniğinde öğrenci gruplarının işbirlikli çalışma örneği .....	58
Şekil 11: BS-BÖ Tekniği kullanılarak oluşturulan ürün örneği .....	59
Şekil 13: BS-BÖ Tekniği ile ortaya çıkan grup ruhu .....	60
Şekil 12: BS-BÖ Tekniği ile ilgili etkinlik uygulaması .....	60
Şekil 14: BS-BÖ Tekniğinde öğrencilerin birbirlerini değerlendirmesi .....	61
Şekil 15: BS-BÖ Tekniğinin uygulanmasının ardından oluşturulan öğrenci günlükleri .....	63
Şekil 16: Jigsaw Tekniğinde temel grupların oluşumu .....	68
Şekil 17: Jigsaw Tekniğinde uzman grupların oluşumu .....	69
Şekil 18: Jigsaw gruplarında uzman grupların çalışacakları konular .....	70
Şekil 19: Uzman grupların çalışma süreci .....	71
Şekil 20: Uzman grupların çalışma notları .....	72
Şekil 21: Temel ve uzman gruplar .....	73
Şekil 22: Öğrencilerin ait oldukları grupları bulma süreci .....	74
Şekil 23: Uzman grupların çalıştıkları konuların tekrarlanması .....	74
Şekil 24: Jigsaw tekniğinde bireysel değerlendirme .....	75
Şekil 25: Jigsaw tekniğinin uygulanışı hakkında öğrenci günlüklerinden örnekler ..	77
Şekil 26: BİOK Metni .....	80
Şekil 27: Örnek hikâye haritası .....	81
Şekil 28: Hikâye haritası oluşturma .....	82
Şekil 29: BİOK hakkında öğrenci günlüklerinden örnekler .....	84
Şekil 30: BİOK Hakkında öğrenci günlükleri .....	85
Şekil 31: BÖ Uygulama süreci .....	88

Şekil 32: BÖ Ürün örneği .....	89
Şekil 33: BÖ Ürün örneği .....	90
Şekil 34: BÖ Öğrenci günlükleri.....	92

## TABLO LİSTESİ

Tablo 1: BİOK Tekniği uygulama aşamaları .....	35
Tablo 2: İ.Ö Yöntemi uygulanırken öğretmene düşen görevler.....	43
Tablo 3: DKAB Dersinde Karşılıklı sorgulama tekniği uygulama tablosu .....	45
Tablo 4: DKAB Dersinde BS-BÖ uygulama tablosu .....	56
Tablo 5: DKAB Dersinde Jigsaw uygulama tablosu .....	65
Tablo 6: DKAB Dersinde BİOK Uygulama Tablosu .....	78
Tablo 7: BİOK Grupları .....	79
Tablo 8: DKAB Dersinde BÖ uygulama tablosu.....	86
Tablo 9: BÖ uygulama grupları .....	87

## KISALTMALAR

akt.	: Aktaran
BİOK	: Birleştirilmiş İşbirlikli Okuma Kompozisyon
BÖ	: Birlikte Öğrenme
BSBÖ	: Birlikte Soralım Birlikte Öğrenelim
c.	: Cilt
çev.	: Çeviren
ed.	: Editör
CÜ	: Cumhuriyet Üniversitesi
ÇÜ	: Çukurova Üniversitesi
ÇOMÜ	: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
DEÜ	: Dokuz Eylül Üniversitesi
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
DKAB	: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
EBE	: Eğitim Bilimleri Enstitüsü
FBE	: Fen Bilimleri Enstitüsü
GÜ	: Gazi Üniversitesi
İ.Ö.	: İşbirlikli Öğrenme
KS	: Karşılıklı Sorgulama
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
ÖTBB	: Öğrenci Takımları Başarı Bölümleri
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfa sayıları
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
TOT	: Takım- Oyun- Turnuva
YTÜ	: Yıldız Teknik Üniversitesi

# GİRİŞ

## 1. Problem Durumu

Araştırmanın temel problemi doğrultusunda şu sorulara cevap aranacaktır:

1. Öğretmenin İşbirlikli Öğrenme Yöntemini öğrenme ortamına taşımasına neden olan faktörler nelerdir?
2. Öğretmenin İşbirlikli Öğrenme Yöntemini DKAB öğretiminde işe koşmasının olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
3. Öğretmenin DKAB dersinde işbirliğine dayalı öğretim yöntemine ilişkin tasarlanan öğrenme ortamlarını planlama ve yürütme süreçleri nasıldır?
4. Öğrenciler, DKAB dersinde işbirliğine dayalı öğretim yöntemine göre tasarlanan öğrenme ortamlarını nasıl değerlendirmektedir?

## 2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Dünyanın megaköy olarak adlandırılmasına sebep gösterilen küreselleşme ile birlikte hemen hemen her alanda değişimler yaşanmaktadır. Bir zamanlar kalkınmanın ana unsuru olarak kabul edilen sanayileşme yerini, bilginin gücüne bırakmıştır. Giderek küçülen dünyada toplumların varlıklarını sürdürebilmeleri ve rekabet etmeleri zorlaşmaktadır; emek, sermaye, ucuz işgücü ile varlıklarını sürdüren toplumlar artık gelişen teknolojiyi kullanmaya mecbur kalmıştır.

Çağımızda hızla gelişen bilim ve teknoloji, eğitimin her alanını etkilemekte ve özellikle eğitim yaklaşımlarında köklü değişimleri zorunlu kılmaktadır. Bu anlamda bilginin hızla yenilenerek üretildiği çağımızda birey ve toplumun geleceği, bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerine bağlı bulunmaktadır. Bu becerilerin kazanılması ve hayat boyu sürdürülmesi bilgi üretimine dayalı çağdaş bir eğitimi gerektirmektedir. Bu gelişim sürecinde öğrencilerin;

- Anlama, sıralama, sınıflandırma, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme,
- Bilgiyi araştırma, yorumlama ve zihninde yapılandırma,
- Kendini ifade etme, iletişim kurma, arkadaşlarıyla iş birliği yapma, tartışma gibi çeşitli ve üst düzey zihinsel becerileri kazanmaları beklenmektedir.<sup>1</sup>

MEB tarafından 2004 yılında gerçekleştirilen müfredat reformu akabinde hazırlanan yeni ilköğretim programlarında yapılandırmacılık (konstrüktivizm), öğrenci merkezlilik, aktiflik, tematiklik ilkeleri esas alınmıştır. Yeni programa göre ezberlenen bilgi ile donanan birey yerine, bilgiyi edinebilen ve edindiği bilgiyi kullanabilen bireyler yetiştirmek hedeflenmiştir. Bu anlamda düşünüldüğünde, farklı öğrenme şekillerine sahip heterojen bir sınıfta öğrencilerin kendi öğrenmelerini ve birbirlerinin öğrenmelerini arttıracak yaklaşımlardan biri olan İşbirlikli Öğrenme ile kolay ve kalıcı öğrenmelerin mümkün olacağı düşünülmektedir.

DKAB Öğretim Programı genel amaçlar, öğrenme alanları, kazanımlar, etkinlikler ve açıklamalar, öğrenciye kazandırılacak temel beceriler, kavramlar ve değerlerden oluşmaktadır. İlköğretim DKAB Öğretim Programı'nda öğrenme alanları belirlenirken, aşağıda sıralanan özellikler göz önünde bulundurulmuştur. Bu özellikler:

1. Öğrencinin ilgisini çekmesi, öğrencilerde merak ve araştırma isteği oluşturması,
2. Öğrencilerin yeni çalışmaları denemelerine ve beceri kazanmalarına fırsat vermesi,
3. Kişisel niteliklerin kazanılmasına imkân sağlaması,
4. Çeşitli öğrenme yaklaşımlarına uygun olması,
5. Diğer disiplinlerle bütünleşebilmesi ve eğitim yoluyla ulaşılabilecek kadar sınırlı olması,
6. Öğrenmede derinliği ve genişliği teşvik etmesidir.<sup>2</sup>

DKAB Programı oluşturulurken göz önünde bulundurulan ilkelere uygun yöntemlerden biri de İşbirlikli Öğrenme Yöntemidir. Programda kendisine yer

---

<sup>1</sup> MEB, *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersi (4,5,6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara: MEB yay, 2010, s. 2.

<sup>2</sup> MEB, *Kılavuz*, s. 13.

verilen bu yöntem grup halinde çalışma şekillerinden biridir. İşbirlikli öğrenme sürecinde gruplar öğrencilerin cinsiyetlerine, başarılarına ve yeteneklerine bakılmaksızın random olarak seçilir. Grupların heterojen olması grup üyelerinin birbirlerine saygılı, etkili iletişim becerilerine sahip bireylerin yetiştirilmesi açısından faydalıdır.

İşbirlikli Öğrenmenin en önemli özelliği, grup üyelerinin ortak bir amaç doğrultusunda oluşturulması ve yapılandırılmasıdır. Başka bir deyişle, grup üyelerinin neden bir araya geldiklerinin bilincinde olmasıdır.

İşbirlikli Öğrenmede değerlendirme ve ödül, grup başarısına göre verilmektedir. Benmerkezci düşünmeyi kabul etmeyen bu öğrenme yönteminde bireysel başarı yerine grup başarısının dikkate alınacak olması; gruptaki her üyeye diğer üyelerin başarılı olmadan kendisinin de başarılı olamayacağını ve yardımlaşma duygusunu öğretir.

İşbirlikli Öğrenme, 2010 Din Kültürü Ahlak Bilgisi Programında yer alan yöntemlerden biridir. Ancak bu yöntemin nasıl uygulanacağı hususu kılavuzda yer almamaktadır. Gerçek sınıf ortamındaki uygulamasını görmeksizin ve herhangi bir uygulama deneyimi yaşamaksızın bu yöntemi uygulayabilmek mümkün görülmemektedir. Bu anlamda düşünüldüğünde bu araştırmanın temel amacı, DKAB dersi 4. sınıf müfredatında yer alan, “Hz Muhammed’i Tanıyalım” ünitesi örnek alınarak, İşbirlikli Öğrenmenin gerçek sınıf ortamlarındaki yansımalarını ve uygulama tecrübelerini gösterip, istenen kazanımlara nasıl ulaşılabileceğini göstermektir.

### **3.Varsayımlar**

Araştırmanın varsayımları şu şekilde sıralanabilir:

- 1- Araştırma kapsamında öğrenme ortamlarının ve uygulamaların işbirlikli öğretime uygun olduğu varsayılmaktadır.
- 2- Araştırmaya katılan öğrencilerin gözlem esnasında gerçek duygu ve düşüncelerini yansıttığı varsayılmaktadır.
- 3- Araştırmaya katılan öğrencilerin her bir grup üyesinin diğer üyelerin öğrenmelerinden sorumlu olduğu varsayılmaktadır.
- 4- Araştırmaya katılan grup üyelerinin birbirlerine katkısı ve grup dinamiğinin yeterli düzeyde olduğu varsayılmıştır.

5- Araştırma için kullanılan veri toplama araçlarının araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmıştır.

#### **4. Kapsam ve Sınırlılıklar**

Araştırmanın kapsamını, İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin DKAB dersinde İşbirlikli Öğrenme Yöntemine göre oluşturulan öğrenme ortamlarındaki durumlar oluşturmaktadır. Araştırmanın konu kapsamı, “Hz Muhammed’i Tanıyalım” ünitesiyle sınırlıdır. Araştırma 4 şube, 6 hafta, 5 etkinlik ile sınırlıdır. Araştırma İşbirlikli Öğrenme Yöntemine ait tekniklerden Karşılıklı Sorgulama tekniğinin, Birlikte Soralım- Birlikte Öğrenelim tekniğinin, Jigsaw tekniğinin, Birleştirilmiş Okuma ve Kompozisyon tekniğinin, Birlikte Öğrenme tekniğinin DKAB dersinde uygulanması ile sınırlıdır.

#### **5.Evren ve Örneklem:**

Araştırmanın evrenini Sinop il merkezinde öğrenim gören tüm ilkokul öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemine ise; 2013-2014 Eğitim Öğretim yılı Sinop il merkezine bağlı Merkez Atatürk İlkokulu 4-A, 4-B, 4-C, 4-D sınıflarında eğitim öğretim gören toplam 109 öğrencinin görüşleri, ders günlükleri ve derse giren öğretmenin görüşleri ve gözlemleri ile oluşturmaktadır.

#### **6.Araştırmanın Yöntemi**

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan *case study* (özel durum-örnek olay incelemesi) çalışması ile hazırlanmıştır. *Case study*, bir olguyu kendi gerçek ve doğal ortamındaki oluşumuyla izleyerek ya da o olayı yaşamış olanların anlatımıyla bilgi edinerek sonuç çıkarma yöntemidir.<sup>3</sup> Birey, konu, sorun veya programın yakından incelemesi *case study* ile araştırılabilir. Ayrıca öğrenci deneyimleri, bir okul reformunun etkileri ya da bir eğitim programının nitelikleri de içerik ve karakter bakımından özgür oldukları sürece *case study* ile araştırılabilir. Bu yöntem özellikle bireysel çalışanlar için uygundur. *Case study* ile istatistiksel ve deneysel yöntemin aksine birey veya gruplar hakkında rapor çıkararak derinlemesine incelemede bulunma imkânı sağlanır. *Case study* bir kuramın doğruluğunu ispat etme veya genelleme amacıyla yapılmaz, sadece kapsamlı olarak tanımlamaya çalışır.

*Case study* çalışmasıyla incelenen olgu, kendi koşullarında ve doğal ortamlarında gözlemlenir, doğal süreçlerdeki faaliyet ve davranışlar araştırılır,

<sup>3</sup> A. Hamdi İslamoğlu, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, İzmir: Beta yay, 2009, s. 188.

gözlemlere müdahale edilmez, çok sayıdaki değişkenlerin her biri üzerinde ayrı ayrı durulur, değişkenlerin karşılıklı etkileşimleri göz ardı edilmez.<sup>4</sup>

Biz de bu araştırmamızda 2013- 2014 Eğitim Öğretim yılında Sinop Merkez Atatürk İlkokulunda öğrenim gören 109 ilkokul öğrencisini seçtik ve İşbirlikli Öğrenme Yönteminin somut uygulama ortamlarını, işbirlikli çalışmanın sağlayacağı faydaları, ilgili gözlemleri, mülakat ve günlükleri, öğrenci soruları ve cevaplarının yansımalarını nitel araştırma desenlerinden case study ile uyguladık.

## **7. Araştırmanın Temel Kavramları**

**Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi:** MEB 29 Mart 1982 tarih ve 2109 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan 18 Şubat 1982 tarih ve 30 sayılı Talim Terbiye Kurulu kararıyla ilk ve ortaöğretim kurumlarında isteğe bağlı olarak okutulmakta olan Din Bilgisi Dersleri ile zorunlu dersler arasında yer alan Ahlak derslerini birleştirmiş dersin adıdır.<sup>5</sup> İlköğretim programlarının yenilenmesi çalışmalarıyla beraber “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı” yeniden geliştirilmiştir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin içeriğinin belirlenmesinde “Dinin temel bilgi kaynakları dikkate alınarak İslam’ın kök değerleri çerçevesinde “mezheplerüstü (herhangi bir mezhebi esas almayan, mezhebî tartışmalara girmeyen) ve dinler açılımlı” anlayış olarak ifade edilebilecek bir yaklaşım benimsenmiştir.<sup>6</sup>

**İşbirlikli Öğrenme Yöntemi:** “Öğrencilerin küçük gruplar oluşturularak bir problemi çözmek veya bir görevi yerine getirmek üzere ortak bir amaç için birlikte çalışma yoluyla bir konuyu öğrenme yaklaşımıdır.”<sup>7</sup>

**Öğrenme:** “Büyüme ve vücutta değişik etkilerle oluşan geçici değişmelere atfedilemeyecek, yaşantı ürünü olarak meydana gelen davranışta ya da potansiyel davranıştaki nispeten kalıcı izdeki değişimdir.”<sup>8</sup>

**Yöntem:** “Hedefe ulaşmak için izlenecek en kısa yoldur.”<sup>9</sup>

---

<sup>4</sup> İslamoğlu, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, s. 188.

<sup>5</sup> Nurullah Altaş, *Öğretmen El Kitabı*, İstanbul: Dem yay, 2007, ss. 34-35.

<sup>6</sup> MEB, *Kılavuz*, s. 2.

<sup>7</sup> Galip Karagözoğlu, *Cumhuriyet ve Demokrasinin Yerleşmesi ve Yaşatılmasında Öğretmenin Rolü*, Ankara: Millî Eğitim Basımevi, 1999, s. 201.

<sup>8</sup> Nuray Senemoğlu, *Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2002, s. 13.

<sup>9</sup> Özcan Demirel, *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*, Ankara: Pegem Yay, 2003, s. 82.

## 8. İlgili Çalışmalar

Konuyla ilgili literatür taramasında İşbirlikli Öğrenme Yönteminin makale, yüksek lisans ve doktora olarak çalışıldığını görmekteyiz. Bu alanda yapılan lisansüstü çalışmaları şu şekilde sıralayabiliriz.

Başer (2006), çalışmasında İşbirlikli Öğrenme Yönteminin etkililiğini araştırmak yerine, bu yöntemin öğretim ortamı olarak değerlendirilip yabancı dilde okuma becerilerinin geliştirilmesinde nasıl kullanılacağını araştırmıştır. Yabancı dil öğrenme ve öğretmenin dört temel becerisinden birisi olan okuma becerisinin İşbirlikli Öğrenme ilkeleri ile geliştirilmesi ve İşbirlikli Öğrenme Yönteminin soyut kalan noktalarını somutlaştırmak için örnek ders planının nasıl oluşturulacağı gösterilmiştir.<sup>10</sup>

Bülbül (2007) çalışmasında cinsiyet faktörüne bağlı olarak, ortaöğretim çevre ve insan dersinde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin öğrencilerin çevreye yönelik tutumlarına ve erişim düzeylerine etkisini araştırmıştır. İşbirlikli Öğrenme ile geleneksel öğrenme yöntemlerinin kullanıldığı çevre ve insan dersindeki öğrencilerin kalıcılık (hatırlama) düzeyleri, bilişsel erişimleri, akademik başarıları açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varmıştır.<sup>11</sup>

Ural (2007) çalışmasında, dokuzuncu sınıf öğrencilerinin bağıntı, fonksiyon ve ilsem konularını Öğrenci-Takımları Başarı-Bölümleri tekniğiyle öğrenmesi ile geleneksel öğretim yöntemleriyle öğrenmesinin akademik başarı ve kalıcılık, matematik özyeterlilik algısı ve matematiğe karşı tutum açısından yaratacağı farkları ve nedenlerini belirlemiştir. “Matematik Başarı Testi”, “Matematiğe Karşı Tutum Ölçeği” ve “Matematik Özyeterlilik Algısı Ölçeği” ile ilgili elde edilen bulgular ve öğrenci kompozisyonları ve bireysel görüşmelerden İşbirlikli Öğrenmenin, matematikteki başarıyı artırmada geleneksel öğretim yöntemlerine göre daha fazla etkili olduğunu saptamıştır.<sup>12</sup>

Kırbaş (2010) çalışmasında örneklem olarak Erzurum ili Yakutiye İlçesindeki iki farklı okulun toplam 75 sekizinci sınıf öğrencisini seçmiştir. Araştırma sonucunda

---

<sup>10</sup>Mutahhar Başer. “İşbirlikli öğrenme Modeli ve Yabancı Dil Okuma Becerilerinin Geliştirilmesi”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, YTÜ, SBE, 2006).

<sup>11</sup>Yüksel Bülbül, “Ortaöğretim Çevre ve İnsan Dersinde İşbirlikli öğrenme Yönteminin Çevreye Yönelik Tutumlara ve Erişime Etkisi, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, ÇOMÜ, SBE, 2007).

<sup>12</sup> Alaattin Ural, “İşbirlikli öğrenmenin Matematikteki Akademik Başarıya, Kalıcılığa, Matematik Özyeterlilik Algısına ve Matematiğe Karşı Tutuma Etkisi”, (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*, GÜ, EBE, 2007).

ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin dinleme ve dinlediklerini anlama becerilerinin kazandırılmasında İşbirlikli Öğrenme Yönteminin uygulandığı grup (deney grubu) ile geleneksel öğrenme yöntemlerin uygulandığı grup (kontrol grubu) arasındaki dinleme becerilerinin kazandırılmasında deney grubunun daha başarılı olduğunu tespit etmiştir.<sup>13</sup>

Demirdağ (2011) çalışmasında öğrencilerin web destekli İşbirlikli Öğrenme sürecine katkısına yönelik görüşleri öğrenme sürecine olumlu katkılar sağladığını ortaya koymasına rağmen bu yaklaşımın bazı eksikliklerinin de olduğunu belirlemiştir. Çalışma sonucunda web ortamında sanal laboratuvarı kullanan deney grubundaki öğrencilerin başarısının, geleneksel yöntemleri kullanan kontrol grubundaki öğrencilerin başarılarından daha yüksek olduğunu saptamıştır.<sup>14</sup>

Özdemir (2011) makalesinde İÖ yönteminin DKAB dersinde kullanılması ile ilgili bir örnek vererek bu yöntemin öğretmenler tarafından kullanılmasını sağlamak istemiştir. İÖ yönteminin DKAB dersinde uygulanması ile birlikte başarı düzeyi düşük ve öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin bile başarıların artacağı ve daha fazla kazanımı öğrenebilecekleri sonucuna ulaşmıştır.<sup>15</sup>

Macit (2013) çalışmasını ikinci kademe görev alan yirmi matematik öğretmenin açık uçlu sorulardan oluşan anketlere verdikleri bulguları analiz edilerek hazırlamıştır. Araştırmanın sonucunda zamanın yeterli olmamasının, öğrencilerdeki öğrenme isteğinin az olmasının, konuları uygulamadaki sıkıntıların, grup oluşturmadaki aksaklıkların derslerde İÖ yönteminin kullanılmasını zorlaştırdığı sonucuna varılmıştır.<sup>16</sup>

---

<sup>13</sup> Abdulkadir Kırbaş, “İşbirlikli öğrenme Yönteminin İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerini Geliştirmesine Etkisi”, (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*, AÜ, SBE, 2010).

<sup>14</sup> Barış Demirdağ, “Anorganik Kimya Dersinde Web Destekli İşbirlikli Öğrenme”, (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*, DEÜ, EBE, 2011).

<sup>15</sup> Saadettin Özdemir, “İÖ Yönteminin DKAB dersinde kullanılması”, *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 11/3, 2011, ss. 145-162.

[www.asosindex.com/journal-article-abstract?id=17425#.UclZYOIM9JI](http://www.asosindex.com/journal-article-abstract?id=17425#.UclZYOIM9JI) 25. 06. 2013

<sup>16</sup> Esra Macit, “İlköğretim ikinci kademe matematik derslerinde İÖ yönteminin kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşleri”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İnönü Ün, EBE, 2013).

## BİRİNCİ BÖLÜM

### İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME YÖNTEMİ: KURAMSAL ÇERÇEVE

#### 1.1.İşbirlikli Öğrenme Yöntemi

Yapılandırmacı eğitim paradigmalarımız içinde yer alan İşbirlikli Öğrenme Yöntemi ilk defa 1900' lü yılların başında Kurt Koffka, Kurt Lewin, Jean Piaget, Lev Vygotsky ve John Dewey tarafından çalışılmıştır.

İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Sosyal Bağlılık Teorisi, Bilişsel Gelişim Teorisi, Davranışçı Öğrenme Teorisi olmak üzere üç teorik kuramı mevcuttur. Jean Piaget ve Lev Vygotsky bilişsel gelişim, Kurt Koffka, Kurt Lewin sosyal gelişim, Burrhus Frederic Skinner davranışçı gelişim kuramının İşbirlikli Öğrenme çabalarını geliştirdiğini savunmaktadır. Bilişsel gelişim teorisyenlerinden Jean Piaget' e göre bir çocuğun gelişim dönemlerinin oluşmasında, benmerkezcilikten çıkmasında, ahlak anlayışlarının oluşmasında çocuğun çevresiyle kurduğu oyunlar, kıyaslamalar, anlaşmalar, işbirliği yer almaktadır. Lev Vygotsky' e göre bireyler arası etkileşim ve işbirliği, kavram ve becerilerin öğrenilmesinin temelidir. Kurt Lewin ilk defa küçük grupların işleyişini bilimsel olarak ele alan bilim adamıdır; grubun, bireyin tutumunu ve düşüncesini değiştirmesindeki rolünü grup dinamiği- grup ruhu olarak adlandırmıştır ve 1930'lu yıllarda Iowa Üniversitesinin deney laboratuvarında çalışmalarını sürdürmüştür. 1960-1970 yıllarına kadar Stuart Cook işbirliği, Madsen Kagan çocuklarda işbirliği ve rekabet, Jerome Bruner ve Richard Suchman İşbirlikli Öğrenmede anket, Burrhus Frederic Skinner İşbirlikli Öğrenmede motivasyon, Morton Deutsch işbirliğinde doğru ve yanlış durumlar, David Johnson ve Roger Johnson sınıfta İşbirlikli Öğrenme, Robert Blake ve Jane Mouton gruplar arası rekabet, David Johnson İşbirlikli Öğrenmede öğretmenlerin eğitimi üzerine araştırmalar yapmışlardır.<sup>17</sup>

---

<sup>17</sup>Ümit Şimşek, “Çözeltiler ve Kimyasal Denge Konularında Uygulanan Jigsaw ve Birlikte Öğrenme Tekniklerinin Öğrencilerin Maddenin Tanecikli Yapıda Öğrenmeleri ve Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi”, *(Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, FBE, 2007)*, ss. 6- 7.

Günümüzde İşbirlikli öğrenme ile ilgili yapılan araştırma sayılarının ve ilgili yayınların çokluğu, İşbirlikli Öğrenme konusundaki yetiştirme etkinliklerinin yoğunluğu, etkinliklere katılanların sayısı söz konusu ilginin göstergelerindedir. İşbirlikli Öğrenme Yönteminin başta ABD olmak üzere birçok ülkede ilgi görmesinin başlıca nedenlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

1. İşbirlikli Öğrenmenin bilişsel öğrenme ürünleri ve süreçleri üzerinde diğer yöntemlere göre daha olumlu etkileri olması,
2. İşbirlikli Öğrenmenin güdü, kaygı, tutum vb duyuşsal özellikler üzerinde olumlu etkileri olması,
3. Olumlu öğrenme çevresi yaratması,
4. Liderlik, paylaşma, eleştirme vb. destekleyici öğrenme ürünlerinin oluşmasına ortam oluşmasını sağlaması,
5. Uygulanmasının özel düzenlemeler ve harcamalar gerektirmemesi,
6. Öğretimin bireyselleştirilmesini kolaylaştırması.<sup>18</sup>

Orijinal adları “Cooperative Learning”, “Work Group”, “Collobarative Learning” , “Collective Learning”, “Learning Communities”, “Peer Learning”, “Reciproal Learning”, “Team Learning”, “Study Circles”, “Study Group”, “Peer Teaching” ve “Team Work”<sup>19</sup> olan “Öğrencilerin küçük gruplar halinde çalışarak ve birbirinin öğrenmesine yardım ederek öğrenmeyi gerçekleştirme süreci”<sup>20</sup> Türkçe literatüre, İşbirlikli Öğrenme, İşbirliğine dayalı öğrenme, kubaşık öğrenme adları ile geçmiştir.

İşbirlikli Öğrenme için farklı tanımlar ortaya konulmuştur. İşbirlikli Öğrenme, Johnson ve Holubec’ e göre “Öğrencilerin kendi ve diğer öğrencilerin

---

<sup>18</sup>Kamile Ün Açıkgoz, *Aktif Öğrenme*, İzmir: Eğitim Dünyası yay, 2003, ss. 171-172.

<sup>19</sup>Kemal Doymuş , *İşbirlikli Öğrenme Raporu*,  
<http://kemaldoymus.files.wordpress.com/2013/03/ic59fbirlikli-bc3b6lc3bcm-1.pdf> (04.09.2014 04:04)

<sup>20</sup>İbrahim Bilgin, “İşbirlikli Öğrenme”, *Fen ve Teknoloji Öğretimi*, Mehmet Bahar (ed), Ankara: Pegem Akademi yay, 2006, s. 138.

öğrenmelerini en üst düzeye çıkarmak için birlikte çalışmayı sağlayan, küçük grupların öğretimsel kullanımı”<sup>21</sup> olarak tanımlanır.

Gömlüksiz, Coopertive Learning kavramını literatüre, “Kubaşık Öğrenme” olarak geçirmiştir ve şu tanımı yapmıştır: İşbirliğine dayalı öğrenme yöntemi, işbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımının ilkeleri dikkate alınarak, bir öğrenme ünitesinin kazanımları doğrultusunda öğrenmenin gerçekleşmesi için işe koyulan tekniklerin, içerik, araç-gereç ve kaynakların düzenli bir biçimde uygulanmasında izlenen mantıklı yoldur.<sup>22</sup>

İşbirlikli Öğrenme, Baykara’ya göre “İşbirliğine dayalı öğrenme, küçük gruplar halinde birlikte çalışan ve birlikte çalıştıkları takdirde ödüllendirilen bir öğretim yöntemini tanımlamakta kullanılan bir terim olarak değerlendirilebilir.”<sup>23</sup>

Büyükkaragöz’e göre “İşbirlikli Öğrenme, öğrencilerin derste daha aktif hale getirerek, sınıftaki disiplin sorunlarını azaltan, ödev, alıştırma vb. düzeltmelerin öğrencilerin kendileri tarafından yapılmasını mümkün kılan bir öğretim yöntemidir.”<sup>24</sup>

İşbirlikli Öğrenmenin özelliklerini ise Tan şöyle açıklamaktadır: İşbirlikli Öğrenme Yöntemi ile öğrencilerde zamanla, öğrenme için işbirliği yapma becerisi, sorumluluk duygusu, iletişim becerileri ve aralarında iş bölümü yapma becerileri gelişir. İşbirlikli Öğrenme Yönteminde, öğrenciler derse aktif olarak katılırlar, soru sorarlar, açıklama yapabilirler, örnek verirler ya da verilen örneği eleştirebilirler, öğrenmenin sağlanması için daha iyi güdülenmişlerdir. İşbirlikçi Öğretim Yönteminin uygulamasında öğrencilerin oturma düzeni de öğretmenler tarafından ayarlanır ve birbirleriyle yüz yüze gelerek en iyi şekilde iletişim kurmaları sağlanır.<sup>25</sup>

Bir grup çalışmasının İşbirlikli Öğrenme olabilmesi için, gruptaki öğrencilerden beklenen, hem kendilerinin hem de diğer grup üyelerinin öğrenmesini

---

<sup>21</sup> Ahmet Saban, *Öğrenme – Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, Ankara: Nobel yay, 2000, s. 137.

<sup>22</sup> Müfit Gömlüksiz, “Kubaşık Öğrenme Yöntemi ile Geleneksel Yöntemin Demokratik Tutumlar ve Erişmeye Etkisi”, (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*, ÇÜ, SBE, 1993), s. 35.

<sup>23</sup> Kevser Baykara, “İşbirliğine Dayalı Öğrenme Teknikleri Ve Denetim Odakları Üzerine Bir Çalışma”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 2000, ss. 201-210.

<sup>24</sup> Savaş Büyükkaragöz, *Program Geliştirme*, Konya: Kuzucular Ofset, 1997, s. 103.

<sup>25</sup> Şeref Tan, *Öğretimi Planlama ve Değerlendirme*, Ankara: Pegem Akademi yay, 2005, s. 119.

en üst seviyeye çıkarmaya çalışmalarıdır. İşbirlikli Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için bir gruptaki öğrencilerin birbirinden bağımsız olarak işin bir kısmını yapmaktan ziyade, birbirleriyle etkileşerek yardımlaşmaları ve ortak bir çalışma ortaya koymaları gerekmektedir.<sup>26</sup> Küçük gruplar halinde, birlikte çalışmayı amaçlayan İşbirlikli Öğrenme Yönteminin başarılı olmasındaki en önemli etken, ortak bir amaç ve grup paylaşımı felsefesidir. Geleneksel sınıflarda, öğretmen her öğrenciyle ayrı ayrı bireysel olarak ilgilenemez. Ancak İşbirlikli Öğrenme Yönteminin uygulandığı sınıflarda, grup çalışmaları ile konuyu kimin ne kadar kavradığı kolayca anlaşılabilir. Ayrıca bu yöntemde grup üyeleri birbirlerinin öğrenmelerine yardım ettiğinden, öğretmen sadece grup üyelerinin yetersiz kaldığı durumlarda devreye girer. Böylece öğrenci, sınıfta kendini yalnız ve başarısız hissetmez.<sup>27</sup>

Demirel İşbirlikli Öğrenmenin temel ilkelerini aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- ✓ Gruplar en az iki en fazla altı öğrenciden oluşur. Oluşturulan bu gruplar içinde ayrı ayrı öğrenme gerçekleştirilir.
- ✓ Öğrenme, grup içerisindeki öğrencilerin birbirleriyle etkileşimi sonucu oluşur.
- ✓ Gruplar arasındaki yarışma, bireyler arasındaki yarışmadan daha ön plandadır.
- ✓ İşbirliğine dayalı öğrenme sınıftaki farklı yetenek ve sosyal yapıya sahip bireyleri kaynaştırır ve aralarındaki arkadaşlık ilişkilerini olumlu yönde etkiler.
- ✓ İşbirliğine dayalı öğrenme yönteminin uygulandığı sınıflarda, öğrencilerin bilişsel yönleri ile birlikte, duyuşsal ve sosyal yönleri de olumlu yönde değişir.<sup>28</sup>

İşbirlikli Öğrenmede, hazıra konmayı ve sömürülmeyi engellemek ayrıca başarı düzeyi yüksek olan grup üyelerinin, düşük olan grup üyelerinin açıklamalarına ve önerilerine değer vermemesini önlemek için gruplar heterojen oluşturulmalıdır yani grup üyelerinin cinsiyeti, akademik başarısı, sosyal beceri ve yetenekleri, kişilik

<sup>26</sup> Leyla Küçükahmet, *Eğitim Programları ve Öğretim*, Ankara: Gazi Kitapevi, 1997, s. 59.

<sup>27</sup> Şöhretela Karaca, "İşbirlikli öğrenme Yöntemi ile Geleneksel Öğretim Yaklaşımının, Lise 1.Sınıf Öğrencilerinin Maddenin Sınıflandırılması Konusunu Anlamalarına ve Akademik Başarılarına Etkileri", (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, GÜ, EBE, 2005), s. 63.

<sup>28</sup> Özcan Demirel, *Öğretim Sanatı*, Ankara: Pegem Akademi yay, 2000, s. 148.

özellikleri farklı olması gerekmektedir. Her yaş grubunda, her derse ve konuya uygulanabildiği için İşbirlikli Öğrenme Yöntemi tercih edilmektedir.

## 1.2. İşbirlikli Öğrenme İçin Gerekli Koşullar

İşbirlikli öğrenmenin sağlanabilmesi için gerekli koşullardır şunlardır:

- Olumlu- pozitif bağımlılık,
- Yüz yüze iletişim,
- Sosyal beceriler,
- Bireysel değerlendirilebilirlik ve bireysel sorumluluk,
- Ortak ürün-grup ödülü,
- Grupların ve grup ruhunun oluşturulması,
- Grup sürecinin değerlendirilmesi,
- Eşit başarı fırsatı.

### 1.2.1. Olumlu- Pozitif Bağımlılık

İşbirlikli Öğrenmede başarılı olunabilmesi için öğrenenler arasında olumlu bağımlılık ilişkisi oluşturmak ilk adımdır. Pozitif bağımlılık öğrenenlerin başarılarının birbirlerine bağlı olmasını gerektirir ve verilen görevin tamamlanabilmesi için aralarından başarısız olanlara diğerlerinin mutlaka yardım etmesi gerektiğine kendilerini inandırmaları ile gerçekleşir.<sup>29</sup>

Saban'a göre pozitif bağımlılık, İşbirlikli Öğrenmenin merkezini oluşturur. Pozitif bağımlılık, bütün grup üyelerinin birbirlerine bağlı olması demektir; diğer bir deyişle, pozitif bağımlılık, bütün grup üyelerinin, üyelerden birinin başarısının ancak ve ancak gruptaki herkesin başarısı söz konusu olduğunda mümkün olabileceğini kavradığı durumlarda başarılı bir şekilde yapılandırılır. Öğrenciler, gruptaki bir üyenin kişisel çabalarının yalnızca bu üyenin kendisi için değil, gruptaki bütün üyeler için faydalı olacağını kavramaları, fark etmeleri ve bilincinde olmaları gerekir. Nitekim öğrencilerin birbirlerinin başarılarını önemsemeleri, kaynakların birbirleri arasında paylaşmasıyla, öğrenmek için harcadıkları çabaların birbirlerince

---

<sup>29</sup> Dawid W. Johnson ve Roger T. Johnson, "Cooperative Learning and Achievement", *Cooperative Learning, Theory and Research*, Shlomo Sharan (ed), Praeger, USA, 1990, p. 27. akt. M. Akif Özer, "Etkin Öğrenmede Yeni Arayışlar: İşbirliğine Dayalı Öğrenme ve Buluş Yoluyla Öğrenme", *Bilgi Dergisi*, 35, 2005, ss. 113-114.

desteklenmesiyle ve müşterek başarıların hep birlikte kutlanmasıyla sonuçlanır.<sup>30</sup> Pozitif bağımlılıkta, grubun diğer üyelerin öğrenmeleri için grup üyelerinin her birinin sorumluluklarını yerine getirmeleri gerekmektedir.

Johnson ve Johnson'a göre pozitif bağımlılık, işbirliğinin en önemli koşuludur. Pozitif bağımlılık, bireylerin ortak amaç ve ödül için çabalarını birleştireceği bir durum yaratır. Pozitif bağımlılık, olumlu ürün bağımlılığı ve olumlu amaç bağımlılığı ile elde edilebilir.<sup>31</sup>

Sonuç olarak pozitif bağımlılık;

1. Öğrencilerin çalışmalarından grup arkadaşlarının yararlandığı, grup arkadaşlarının çalışmalarından kendilerinin yararlandığını gördükleri,
2. Karşılıklı destek ve teşvik sağlamak, ortak başarılarını kutlamak için, kaynaklarını paylaşarak tüm üyelerin öğrenmesini en üst düzeye çıkarmak için küçük gruplarda birlikte çalıştığı bir durumda gelişir.<sup>32</sup>

Pozitif bağımlılığı yapılandırma yolları içinde pozitif amaç bağımlılığı, pozitif kaynak bağımlılığı, pozitif rol bağımlılığı, pozitif görev bağımlılığı, pozitif ödül bağımlılığı bulunmaktadır. Bu alt bağımlılıkları da şu şekilde ele alabiliriz.

#### **1.2.1.1. Pozitif-Olumlu Amaç Bağımlılığı**

İşbirlikli Öğrenme Yönteminin başarılı olmasındaki en önemli etken, ortak bir amaç ve grup paylaşımı felsefesidir. Geleneksel sınıflarda, öğretmen her öğrenciyle ayrı ayrı bireysel olarak ilgilenemez. Ancak İşbirlikli Öğrenme Yönteminin uygulandığı sınıflarda grup çalışmaları ile konuyu kimin ne kadar kavradığı kolayca anlaşılabilir ayrıca bu yöntemde grup üyeleri birbirlerinin öğrenmelerine yardım ettiğinden, öğretmen sadece grup üyelerinin yetersiz kaldığı durumlarda devreye girer. Böylece öğrenci, sınıfta kendini yalnız ve başarısız hissetmez.<sup>33</sup> Grupların birlikte çalışmasının esası, birbirinden daha iyi olmak değil, birbirlerini daha iyi yapmaktır.

---

<sup>30</sup> Saban, *Öğrenme – Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, s. 141.

<sup>31</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, s. 175.

<sup>32</sup> Necla Ekinci, “İşbirliğine Dayalı Öğrenme”, *Eğitimde Yeni Yönelimler*, Özcan Demirel (ed.) Ankara: Pegem yay, 2010, s. 96.

<sup>33</sup> Karaca, “İşbirlikli Öğrenme Yöntemi ile Geleneksel Öğretim Yaklaşımı”, s. 63.

Pozitif amaç bağımlılığı, öğrencilerin, kendi öğrenme hedeflerine ulaşmalarının, yalnızca diğer grup üyelerinin de kendi öğrenme hedeflerine ulaşmaları ile mümkün olabileceğini kavramalarıdır. Öğrencilerin buna inanıp inanmadıklarından ve birbirlerinin öğrenmelerini ne kadar önemseyip önemsemediklerinden emin olmak için, öğretmenler, açık bir grup amacını (Ortak veya müşterek amacı) yapılandırmalıdır.<sup>34</sup> Olumlu amaç bağımlılığı, grubu oluşturan üyelerin her birinin konuyu birbirlerinden öğrenerek, ortak bir amaç için bir araya gelmesi ile oluşur ve grubun birlikte olması için somut bir neden vardır. Öğrencilerin birlikte batıp çıkacaklarını inandırmak ve birbirlerinin ne kadar öğrendiklerine dikkat etmelerini sağlamak için öğretmen, grup üyelerinin her birine öğrendiklerinizden emin olun, gibi açık ve net bir grup amacı oluşturması gerekir.

### **1.2.1.2.Pozitif-Olumlu Kaynak Bağımlılığı**

Grup üyelerinin her biri, görevi tamamlamak için gerekli kaynakların, bilginin, materyalin bir bölümüne sahip olmalıdır ve kaynaklarını grup amaçlarının gerçekleştirilmesi için birleştirmesi gerekir. Örneğin öğrencilere laboratuvar araç-gereçlerinden tek bir takım, sorulardan veya cevap kâğıtlarından tek kopya veya tek bir kitap sağlanması ile basitçe olumlu bağımlılık gerçekleştirilebilir.<sup>35</sup> Açık göz'e göre her üye bilginin kaynaklarının ve malzemenin yalnızca bir bölümüne sahip olduğunda olumlu kaynak bağımlılığı ortaya çıkar.<sup>36</sup>

### **1.2.1.3.Pozitif-Olumlu Rol Bağımlılığı**

Pozitif-olumlu rol bağımlılığında gruptaki her bir üye, grubun ortak amacına ulaşması veya verilen görevi tamamlaması için gerekli sorumlulukları belirten ve birbirleriyle ilişkili ya da birbirlerini tamamlayıcı rollere sahiptir.<sup>37</sup> Gruplarda birlikte çalışma ortamında beliren kişilik özellikleri bilginin oluşturulması için uygun ortam sağlar. Bunun için de her bir grup üyesine tamamlayıcı veya birbirleriyle ilişkili roller verilir. Bu durum, grubun ortak rolleri tamamlayabilmesi için gereken ortak sorumluluğu ortaya koyar.<sup>38</sup>

---

<sup>34</sup> Saban, *Öğrenme – Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, ss. 141-142.

<sup>35</sup> Kemal Doymuş ve Alev Doğan, “İşbirlikli Öğrenme Yöntemi”, *Öğrenme – Öğretme Kuram ve Yaklaşımları*, Sevil Büyükalın Filiz (ed.), Ankara: Pegem yay, 2011, ss.148.

<sup>36</sup> Açık göz, *Aktif Öğrenme*, s. 175.

<sup>37</sup> Saban, *Öğrenme – Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, s. 142.

<sup>38</sup> Ekinci, “İşbirliğine Dayalı Öğrenme”, *Eğitimde Yeni Yönelimler*, s. 96.

#### **1.2.1.4.Pozitif- Olumlu Görev Bağımlılığı**

Pozitif-olumlu görev bağımlılığını sağlamak için; ilk önce bir görev dağılımı listesi oluşturulur. Bu listeye göre, herhangi bir grup üyesinin kendisine düşen görevi yapabilmesi, kendinden bir önceki üyenin görevini tamamlaması gerekir.<sup>39</sup> Üyelere verilen görevler, üyeleri sadece konu alanı üzerinde tutmakla kalmaz, ayrıca pratik beceriler kazanmalarına, herhangi özel bir alanda kendini geliştirmelerine ya da bilgiyi uygulamaya geçirebilmelerine fırsat verir.<sup>40</sup>

#### **1.2.1.5.Pozitif Ödül Bağımlılığı**

Olumlu ödül bağımlılığı, ortak amaca ulaşmak için bir araya gelen heterojen grubun ödüllendirilmesidir. Burada gruptaki bir öğrencinin bile bireysel motivasyonunun düşüklüğünün, grubun performansını düşürmemesi için grup üyelerine her birinin çalışmasının önemli olduğu belirtilmelidir. Grup üyelerinin her biri grubun ortak amacına ulaşması durumunda aynı ödülü alır. Öğretmenler bazen grup ürünü için bir grup notu verirler ve amaç bağımlılığını desteklemek için de prim veya kar payı diyebileceğimiz bir ödülü eklerler.<sup>41</sup> Örneğin, bütün grup üyelerinin, bir testte yer alan soruların % 90 ve yukarısını doğru olarak yapması halinde gruptaki herkesin 5 prim puan alması pozitif ödül bağımlılığıdır.

#### **1.2.2. Yüz Yüze Destekleyici Etkileşim(Face-to-face Interaction)**

Yüz yüze destekleyici etkileşim; grup amaçlarına ulaşmak ve verilen görevi başarmak için bireylerin birbirlerinin çabasını desteklemesi ve kolaylaştırması olarak tanımlanabilir.<sup>42</sup> İşbirliğine dayalı öğrenmede ikinci adım, yüz yüze destekleyici etkileşim ortamının sağlanmasıdır. Bu ise öğrenenlerin birinci aşamada birbirlerine etkili ve verimli şekilde yardımda bulunmaları ile olur. Birbirlerine gerekli araç, gereç ve bilgileri etkin bir şekilde sağlamaları, görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerinde birbirlerine geri bildirimde bulunmaları, en iyi sonucu elde edebilmek için birbirleri ile yoğun ve sert tartışmalara girebilmeleri, karşılıklı hedeflerinin gerçekleşebilmesi için birbirlerinin çabalarını desteklemeleri, her zaman doğru ve

---

<sup>39</sup> Saban, *Öğrenme – Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, s. 142.

<sup>40</sup> Doymuş ve Doğan, *İşbirlikli Öğrenme Yöntemi*, s. 148.

<sup>41</sup> Saban, *Öğrenme – Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, s. 142.

<sup>42</sup>Ekinci, “İşbirliğine Dayalı Öğrenme”, *Eğitimde Yeni Yönelimler*, s. 96.

dürüst hareket etmeleri, karşılıklı çıkar ve kar olgusu için motive olmaları, endişe ve stresi en az şekilde hissetmeleri ile gerçekleşebilir.<sup>43</sup>

Yüz yüze destekleyici etkileşimde, grup üyelerinin birbirlerini cesaretlendirip birbirlerine yardım etmesi sonucunda problemleri ortak çözmeleri yardımlaşmayı; fikir alışverişinde bulunmaları, saygıyı; sorunları tartışmada hoşgörülü olmalarını sağlar. Ayrıca yüz yüze grubun heterojen dağılımı sonucunda gruptaki karma yapı avantaja dönüşür, akademik başarısı iyi olan öğrenciler, düşüncelerini paylaşıp öğretirken öğrenir ve bilgilerini aktarırken grubun sosyo-kültürel ve akademik düzeyini dikkate alarak düşüncelerini ifade edebilme özgüvenine kavuşur. Böylece akademik başarısı düşük öğrenciler, grup üyelerinden düzeltici ve tamamlayıcı yardım alırlar. Yardımlaşma sürecinin ardından öğrenme gerçekleşir ve edinilen bilgi kalıcı olur.<sup>44</sup> Ayrıca bu şekilde öğrenciler birbirlerinin anlatım üslubuna özenir, dönüt vermeyi öğrenir ve karşılıklı görüş alışverişiyle kendini ifade edebilir ve uyum kurma- uzlaşma becerilerini geliştirirler.

### **1.2.3.Sosyal Beceriler**

İşbirlikli Öğrenme sürecinde grup üyeleri akademik başarının yanı sıra sorun çözme, karar verme, zaman yönetimi, başkalarına saygı duyma, iletişim becerileri vb. bir takım sosyal becerilerini geliştirirler. Zaten İşbirlikli Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğretmenin; liderlik, karar verme, iletişim, karşılıklı güveni inşa etme ve anlaşmazlığı çözme, bir fikri eleştirebilme kabiliyeti, öz güven, empati yapabilme, iyi ilişkiler kurabilme, aktif dinleme gibi becerileri grup üyelerinin her birine kazandırmaya çalışması gerekmektedir. Ayrıca grup amaçlarına ulaşabilmek için, üyeler birbirlerini tanımalı, birbirlerine güvenmeli ve destek olmalı, birbirleriyle doğru, açık ve net olarak iletişime girmeli, birbirlerini kabul etmeli ve savunmalı, aralarındaki uyuşmazlıkları yapıcı bir şekilde çözmelidir. Eğer bu sosyal beceriler kazanılmamışsa, o grupta, İşbirlikli Öğrenme gerçekleşmeyebilir. Bu nedenle

---

<sup>43</sup> Johnson ve Johnson, "Cooperative Learning and Achievement", *Cooperative Learning, Theory and Research*, ss. 30-31, akt. Özer, "Etkin Öğrenmede Yeni Arayışlar: İşbirliğine Dayalı Öğrenme ve Buluş Yoluyla Öğrenme", s. 114.

<sup>44</sup> Doymuş ve Doğan, İşbirlikli Öğrenme Yöntemi, s. 149.

İşbirlikli Öğrenme çalışmalarına başlamadan önce sosyal becerilerin öğretildiği İşbirlikli Öğrenmeye hazırlık çalışmaları önem kazanmaktadır.<sup>45</sup>

İşbirlikli Öğrenmede kişiler arasında ve küçük gruplarda öğretmenin karşılıklı amaçları gerçekleştirmek üzere çabaları koordine etmek için öğrencilerin;

1. Birbirlerini tanımalarına ve birbirlerine güvenmelerine,
2. Açık ve belirgin biçimde iletişimde bulunmalarına,
3. Birbirlerini kabul etmelerine ve desteklemelerine,
4. Çatışmaları yapıcı biçimde çözümlenmelerine ortam hazırlaması gerekir.<sup>46</sup>

Sosyal becerileri yüksek olmayan öğrencileri bir gruba yerleştirmekle İşbirlikli Öğrenme gerçekleşmiş olmamaktadır. Bu tip öğrenciler kişilerarası ve grup becerilerine ihtiyaç duyulduğunda kendiliğinden ortaya çıkmazlar. Öğrencilere yüksek nitelikli işbirliğinin gerektirdiği sosyal becerilerin öğretilmesi ve işbirlikli grupların verimli olması isteniyorsa öğrencilerin bu becerileri kullanmaya motive edilmeleri gerekir. Sosyal beceriler grup verimliliğinin temel ögesidir. Öğrenciler, sosyal olarak ne kadar becerikliyse öğretmenler bu sosyal becerilerin öğretimine ve bu becerilerin kullanımını ödüllendirmeye ne kadar çok dikkat ediyorsa İşbirlikli Öğrenme gruplarından beklenen başarı o kadar yüksek olur.<sup>47</sup> Ancak öğrenciler, diğerleriyle etkili ve verimli bir şekilde iletişimde ve etkileşimde bulunmayı içgüdüsel olarak bilemeyebilirler, dolayısıyla, sosyal becerilerin öğrencilere öğretilmesi gerekir. Çünkü sosyal beceriler, grup dinamiği ve grubun üretkenliği için anahtar görevini görürler.<sup>48</sup> Grup çalışmalarında, farklı yetenekleri, farklı bedensel gelişmeleri ve eğitim özgeçmişleri olan öğrenciler birlikte çalışırken, ortak bir amaca yönelmekte daha iyi arkadaşlık ilişkileri kurmaktadır. Birbirlerini daha iyi tanıdıkça, yapay engeller ortadan kalkmakta; bireyin başarısı grubun başarısına bağlı olduğundan, grup üyeleri arkadaşlarının başarılı olmalarına sürekli katkı getirmektedir. Grup üyeleri ya birbirine öğreterek ya da her üye işin bir kısmını yaparak yardımlaşır. Diğer bir anlatımla gruptaki herkes birbirinin öğrenmesinden sorumlu olmaktadır. Sınıf içi uygulamalarda öğrenciler arası yarışma yerine, gruplar

---

<sup>45</sup>Güzide Uysal, “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde İşbirlikli Öğrenmenin Erişmeye, Problem Çözme Becerilerine, Öğrenme Stillerine Etkisi ve Öğrenci Görüşleri”, (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*, DEÜ, EBE, 2010), ss. 13-14.

<sup>46</sup> Ekinci, “İşbirliğine Dayalı Öğrenme”, *Eğitimde Yeni Yönelimler*, s. 97.

<sup>47</sup> Ekinci, “İşbirliğine Dayalı Öğrenme”, *Eğitimde Yeni Yönelimler*, s. 100.

<sup>48</sup>Saban, *Öğrenme – Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, s. 144.

arası yarışma söz konusu olmaktadır. Bu uygulamalar öğrenciler arasında güven duygusunu geliştirmektedir.<sup>49</sup>

#### 1.2.4. Bireysel Değerlendirilebilirlik ve Bireysel Sorumluluk

İşbirlikli Öğrenme kuramcılarının özel bir önem verdikleri diğer bir koşul, bireysel değerlendirilebilirliktir. Bu da, grup başarısının tek tek bireylerin öğrenmesine bağlı olması durumudur.<sup>50</sup> Grup üyelerinin sadece başka bir arkadaşının başarılı olduğunda kendisinin de başarılı sayılmayacağını, aynı zamanda sadece kendisi başarılı olduğunda, grubun başarılı sayılmayacağını, yani başarılı olabilmek için gruptaki her bireyin başarılı olması gerekliliğinin farkında olması gerekir.<sup>51</sup> İşbirlikli öğrenmede gruptaki tüm üyelerin sorumluluğu bulunmaktadır. Bundan dolayı hem grup hem de bireysel olarak değerlendirmenin yapılması gerekmektedir. Bu değerlendirmeler hangi öğrenciye daha çok yardım edileceği hususunda ipucu vermektedir. Küçük gruplarda bireysel sorumlulukları değerlendirilebilirlik daha zor olmaktadır.

Bireysel değerlendirilebilirlik iki biçimde sağlanabilir. Bunlardan birincisi; grup üyeleri arasında, grup amacına ulaşmak için birbirlerine destek, yardım ve cesaretlendirme sorumluluğunu hissedecekleri biçimde pozitif bağımlılığı yapılandırmaktır. İkincisi ise; öğretmenin her bir öğrencinin başarı düzeyini bireysel olarak değerlendirmesidir.<sup>52</sup>

Bireysel sorumluluk, tüm grup üyelerinin İşbirlikli Öğrenmeyle güçlendirilmesinde en önemli etkidir. Öğrenciler grupla birlikte öğrenirler, ancak performanslarını tek başlarına gösterirler.<sup>53</sup> Diğer bir deyişle, öğrenciler, her bireyin daha iyi performans gösterebilmesi için işbirliğine giderler. Bireysel sorumluluk, bu bağlamda, her üyenin bireysel performansının değerlendirilip, sonuçlarının hem gruba hem de üyenin kendisine geri verildiği durumlarda yaşanır. Diğer bir ifadeyle,

---

<sup>49</sup> Özcan Demirel, *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme- Öğretme Sanatı*, Ankara: Pegem A yay. 2005, s. 128.

<sup>50</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, s. 176.

<sup>51</sup> Ekinci, "İşbirliğine Dayalı Öğrenme", *Eğitimde Yeni Yönelimler*, s. 97.

<sup>52</sup> Johnson D. W ve Johnson R. T. "Learning Together and Alone: Overview and Metaanalysis", *Asia Pacific Journal of Education*, Vol. 22, No. 1, (2002), s. 96. akt. Tuna Gençosman, "Fen ve Teknoloji Öğretiminde Kullanılan Öğrenci Takımları Başarı Bölümleri Tekniğinin Öğrencilerin Özyeterlilik, Sınav Kaygısı, Akademik Başarı ve Hatırda Tutma Düzeylerine Etkisi", (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi, SBE, 2011), s. 9.

<sup>53</sup> Ekinci, "İşbirliğine Dayalı Öğrenme", *Eğitimde Yeni Yönelimler*, s. 97.

bireysel sorumluluk demek, bütün grup üyelerinin, verilen ödevi veya görevi tamamlamada kimin daha çok yardıma, desteğe ve cesarete muhtaç olduğunu bilmelerini ve başkalarının çabalarına “Otostop” çekemeyeceklerinin bilincinde olmalarını sağlar. Çünkü bireysel katkıların belirlenmesinin zor olduğu durumlarda, grup üyeleri bazen “Bedava yolculuk yapmak” arayışı içine girebilirler. Bu durum bir “Sosyal boşa vakit geçirme” dir. Öte yandan, sosyal boşa boşa vakit geçirme, işbirliğine dayalı öğrenmenin her üyeyi daha güçlü bir birey yapma amacına ters düşmektedir. Nitekim, bireysel sorumluluk, bütün bireylerin işbirlikçi öğrenmeden faydalanmalarını sağlayan bir anahtar görevini görür.<sup>54</sup>

Bireysel sorumluluk ve bireysel değerlendirilebilirlikte iki aşama bulunmaktadır. Birinci aşamada kişiler kendi görevlerini yerine getirmek, ikinci olarak ise, grup içinde görevlerini yerine getirmede sıkıntısı olanlara yardım etmek sorumluluğunu taşımalarını sağlamak gerekmektedir. Grupta kişiler olumlu bağımlılık ilişkisi çerçevesinde kendilerini sorumlu hissederler. Ayrıca öğretmenin grup sorumluluklarını değerlendirmesi ve öğrenenlerin görevlerini yerine getirmeleri için öğretmenin tarafından zorlanması; sorumluluk ve hesap verebilirlik sisteminin kurulmasını sağlar.<sup>55</sup>

Öğretmenler, İşbirlikli Öğrenmede grubun üyelerinin her birinin bireysel sorumluluğunu kazanmasını sağlamak için katılımlarını değerlendirir, düzenli dönüt sağlar, her bir grup üyesini son üründen sorumlu tutar. Bireysel sorumluluğu yapılandırmanın bazı yollarını aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

1. Grup büyüklüğünü küçük tutma; grup ne kadar küçükse bireysel sorumluluk o kadar büyük olabilir,
2. Her bir öğrenciye bireysel sınav uygulama,
3. Rastlantısal (random) olarak herhangi bir öğrenciyi çağırarak grubun çalışmasını öğretmene ya da tüm sınıfa sunmasını sağlayarak kontrol etme,
4. Her bir grubu gözleme ve her bir grup üyesinin grup çalışmasına katkıda bulunma sıklığını kaydetme,

---

<sup>54</sup> Saban, *Öğrenme – Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, s. 143.

<sup>55</sup> Johnson ve Johnson, “Cooperative Learning and Achievement”, *Cooperative Learning, Theory and Research*, s. 31 akt. Özer, “Etkin Öğrenmede Yeni Arayışlar: İşbirliğine Dayalı Öğrenme ve Buluş Yoluyla Öğrenme”, s. 114.

5. Grup içerisinde bir öğrenciye kontrol rolü verme. Kontrolcüden grup cevaplarının altında yatan nedeni ve gerekçesini açıklamasını isteme,
6. Öğrencilerinin öğrendiklerini bir başkasına öğretmesini isteme<sup>56</sup>

### 1.2.5.Ortak Ürün- Grup Ödülü

Her grup çalışması İşbirlikli Öğrenmeyi gerçekleştirmez, bunun için grup öğrencilerinden beklenen, hem kendilerinin hem de diğer grup üyelerinin öğrenmesini en üst seviyeye çıkarmayı amaçlamalıdır. Sadece birbirinden bağımsız olarak işin bir kısmını yapmaktan ziyade, birbirleriyle etkileşerek yardımlaşmaları ve ortak bir ürün çıkarma iradesine sahip olmaları gerekmektedir.

Söz konusu ortak ürün ancak grup üyeleri arasında sorumluluğun paylaşılmasıyla gerçekleşir. Her üyenin sorumluluk taşıdığı etkinliği tek başına kavraması yetmez; bunu grubun diğer bireylerine de kavratması gerekir. Aksi takdirde grubun diğer gruplara karşı başarısız olma riski söz konusu olur. Bir grubun üyeleri tek tek değerlendirilerek grup ödülü verileceği gibi, grubun ortak ürününe ödül vermek de mümkündür. Ortak ürünün değerlendirilme biçimi yapılan etkinliğin niteliğine göre değişiklik gösterir.<sup>57</sup>

Ödüller grubun görevini başardığı zaman veya bir ölçüte eriştiği zaman olumlu bağımlılığı geliştirmek için kullanılan yaygın bir stratejidir. Ödül, konuyu kavramak veya ortak amacı başarmak için grup elemanlarını teşvik eder ve her bir bireyin kendisinin ve diğer grup üyelerinin konu alanlarını daha iyi öğrenmeleri ve araştırmaları için birbirlerine yardım etmelerini sağlar.<sup>58</sup>

İşbirlikli Öğrenme üzerinde çalışanların görüş birliği içinde oldukları nokta, gerçek işbirliği ortamında grup üyelerinin başarılı olabilmek için önce grubun başarılı olması gerektiğine inanmalarındır. Bir başka deyişle, İşbirlikli Öğrenme etkinlikleri öyle düzenlenmelidir ki, grup üyeleri, ancak grup başarılı olunca başarılı olabilsinler. Slavin, bu koşulun (a) işbirlikli ödül yapısı ve (b) işbirlikli iş yapısı ile elde edilebileceğini savunmaktadır. İşbirlikli ödül yapısı, grup üyelerinin grup amaçları doğrultusunda, grup ürünü ortaya koymalarını ve grup halinde

---

<sup>56</sup>Ekinci, “İşbirliğine Dayalı Öğrenme”, *Eğitimde Yeni Yönelimler*, s. 100.

<sup>57</sup>Fadıl Baran, “Arapça Öğretiminde Kubaşık Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi”, ( *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, GÜ, EBE, 2010), s. 28.

<sup>58</sup>Doymuş ve Doğan, *İşbirlikli Öğrenme Yöntemi*, s. 149.

ödüllendirilmelerini gerektirir. İşbirlikli iş yapısı ise, grup üyelerinin bir işi bitirmek amacıyla çabalarının birleştirilmesinin özendirildiği ya da gerekli bulunduğu durumlardır. İşbirlikli iş yapısının , (a) görev dağılımı, (b) grup çalışması olmak üzere iki şekli vardır. Birincisinde, öğrenciler ayrı ayrı işlerden sorumlu olurlar; tek tek değerlendirilirler ve bireysel puanlar toplanarak grup puanı elde edilir. İkincisinde ise, grup üyelerinin ayrı ayrı işleri yoktur. Hepsi birden, bir tek iş üzerinde çalışırlar. Her iki durumda da ödül, grup ürününe verilir. Slavin'e göre işbirliğini sağlamada ve etkili kılmada esas olan, grup ödülünün verilmesi, bir anlamda ödül bağımlılığıdır.<sup>59</sup>

### 1.2.6. Grupların ve Grup Ruhunun Oluşturulması

İşbirlikli Öğrenme grupları yaş, hobiler, ilgi alanları, cinsiyet vb. unsurlar dikkate alınarak heterojen şekilde öğrenciler gruplara yerleştirilir ve böylece İşbirlikli Öğrenme etkinliklerine uygun grup oluşumu sağlanır. Grup ruhu kazandırmak için grup üyelerinin, etkinlikler başlamadan önce, bir süre bir arada olmaları gerekmektedir. Böylece üyelerin gruplarına; bir isim bulmaları, grup amblemlerini oluşturmaları, grup renklerini, hatta grup sloganlarını seçmeleri için fırsat verilmiş olur. Bu işlemler üyeler farkında olmadan grup ruhunu doğurur.<sup>60</sup> İşbirlikli öğrenme gruplarında her üye gruptaki diğer üyeler başarmadan, kendisinin de başaramayacağını bilir. Bu nedenle diğer arkadaşlarının öğrenmesine yardımcı olur. Sonunda elde edilen başarı tek tek bireylerin katkısıyla elde edilmiş grup başarısıdır.<sup>61</sup>

Grup oluşturulurken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır. Bunlar:

1. Grup ne kadar büyük olursa, grup üyelerinin etkisi, bağlantısı, ortak bir karara erişmesi, güvenilir açıklamalar yapması, materyalleri ayrıntılı öğrenmesi ve çalışma ilişkilerinin sürdürülmesinde, çok daha fazla çaba ve kabiliyet gerekecektir. Eğer gruptaki öğrenci sayısı çok fazla olursa, birçok öğretmen öğrencilerin becerilerini tamamlamalarında bazı hatalar yapabilir.

<sup>59</sup>Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, ss. 174-175.

<sup>60</sup>Doymuş ve Doğan, *İşbirlikli Öğrenme Yöntemi*, ss. 148-149.

<sup>61</sup>Hale Kasap, "İşbirlikli Öğrenme, Fen Başarısı, Akılda Tutma, Öğrenci Yüklemeleri ve İşbirlikli öğrenme Gruplarındaki Etkileşim", (*Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, DEÜ, SBE, 1996), s. 14.

2. Çalışma süresi ne kadar kısa olursa, çalışma grubundaki sayı veya çalışma grubu sayısı da az olmalıdır. Sadece bir ders saati süre kullanılacaksa, 2 kişilik grup daha etkili olur. Çünkü onların organizasyonu kısa süre alır ve hızlı karar alırlar.

3. Grup ne kadar küçülürse öğrencilerin başkasının sırtından geçinmesi o kadar güç olur. Küçük gruplarda öğrencilerin gayreti artar ve bu bütün öğrencilerin derse katılım oranını artırır.<sup>62</sup>

### 1.2.7. Grup Sürecinin Değerlendirilmesi

Grup süreci; hangi grup eylemlerinin yararlı ya da yararsız olduğunu betimlemek, hangi eylemlerin sürdürülmesi ya da değiştirilmesi konusunda karar vermek için grubun durumunu tanımlar.<sup>63</sup> Grup sürecinin amacı; grup amaçlarının başarılması için işbirlikli çabalara katkıda bulunmada grup üyelerinin etkililiğini belirlemek ve geliştirmektir.

Grup süreci, grup üyelerinin grup amacına nasıl ulaşacaklarını ve etkili çalışma ilişkilerini nasıl sürdüreceklerini tartışmalarıyla sağlanır. Grup üyelerinin hangi davranışlarının iyi, hangilerinin kötü olduğuna, hangi düşüncelerin korunup hangilerinin değiştirileceğine karar verilmesi gerekir.<sup>64</sup>

Grup sürecinin küçük grup ve bütün sınıf olmak üzere iki düzeyi vardır. Küçük grup sürecinin işleyişini güvence altına almak için, öğretmenin her bir dersin sonunda her grup üyesinin ne kadar etkili çalıştığını göstermek için belirli bir zaman ayırması gerekir. Grupların üye eylemlerinin çalışmayı tamamlamada ne derece yardımcı olduğunu açıklama ve hangi davranışların sürdürüleceği ya da değiştirileceği konusunda karar vermeleri gerekir. Bu tür işleyiş;

1. Öğrenme gruplarının üyeler arasında iyi çalışma ilişkilerini sürdürmeye odaklanmasını sağlar,
2. İşbirlikli becerileri öğrenmeyi kolaylaştırır,
3. Üyelerin katılımına dönüt almalarını sağlar,

---

<sup>62</sup> Ümit Şimşek, Kemal Doymuş ve Ufuk Şimşek, “İşbirlikli öğrenme Yöntemi Üzerine Derleme Çalışması: II. İşbirlikli öğrenme Yönteminin Sınıf Ortamında Uygulanması”, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt-Sayı: 10-1, 2008, s. 126.

<sup>63</sup> Ekinci, “İşbirliğine Dayalı Öğrenme”, *Eğitimde Yeni Yönelimler*, ss. 97-98.

<sup>64</sup> Özlem Gelici ve İbrahim Bilgin, “İşbirlikli Öğrenme Tekniklerinin Tanıtımı ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi”, *Adıyaman Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 2011, s. 43.

4. Öğrencilerin bilişsel düzeyde olduğu kadar biliş- ötesi düzeyde de düşünmelerini sağlar,
5. Grubun başarısını kutlama olanağı sağlar ve grup üyelerinin olumlu davranışlarını pekiştirir.<sup>65</sup>

Küçük grup işleyişine ek olarak öğretmenin belirli aralıklarla tüm sınıfı sürece katması gerekir. İşbirlikli Öğrenme grupları kullanıldığında öğretmen grupları gözlemler. Birlikte çalışırken karşılaştıkları sorunları analiz eder ve her bir gruba birlikte ne kadar iyi çalıştıklarına ilişkin dönüt verir.<sup>66</sup>

Öğretmen İşbirlikli Öğrenme grupları arasında dolaşırken hangi öğrencinin anladığını ya da anlamadığını, hangi öğrencinin ne kadar emek gösterdiğini izleme fırsatı bulur. Ayrıca gruba ilişkin verileri toplamak için gözlem formu kullanabilir, ders sonunda tartışma oturumu oluşturabilir. Her bir grup bir gözlemciye sahipse onların gözlemlerinin sonucu tüm sınıfa ilişkin verileri sağlamak için bir araya getirilir. Böyle bir süreç, öğrencilere başarı duygusunu hissettirme, takdir etme ve edilme, saygı görme, öğrenmeye adanmışlık, işbirlikli gruplarda çalışmaya isteklilik ve yeterlik algısı -geliştirme gibi yararlar sağlayabilir.”<sup>67</sup> Öğretmenin öğrencileri dinlenmesi; konularını, temel kavramları ve İşbirlikli Öğrenmenin temel öğelerini ne kadar anladıkları konusunda önemli bilgiler sağlar.

Grup sürecinin değerlendirmesi, grup etkinliğinin sonunda grup üyelerinin hangi davranışlarına katkı getirip getirmediğinin, hangi davranışların sürmesi, hangilerinin değişmesi gerektiğinin saptanmasıdır.<sup>68</sup> Ayrıca grup üyelerinin bireysel ve grup amaçlarına ulaşma düzeylerinin değerlendirmesini ve birlikte çalışma becerilerinin geliştirilerek devam ettirilmesini ifade eder. İşbirlikli Öğrenmeden olumlu sonuçlar alınabilmesi için, grup üyelerinden uygulamaya dair fikirleri alınıp bu doğrultuda temel işbirlikli yapı bozulmadan düzenlemeler yapılmalıdır.<sup>69</sup>

---

<sup>65</sup> Ekinci, “İşbirliğine Dayalı Öğrenme”, *Eğitimde Yeni Yönelimler*, ss. 97-98.

<sup>66</sup> Ekinci, “İşbirliğine Dayalı Öğrenme”, *Eğitimde Yeni Yönelimler*, ss. 97-98.

<sup>67</sup> Ekinci, “İşbirliğine Dayalı Öğrenme”, *Eğitimde Yeni Yönelimler*, ss. 97-98.

<sup>68</sup> Havva Korkut, “İlköğretim 6. Sınıf Fen V e Teknoloji Dersi Öğretim Programının İşbirlikli Öğrenme Yöntemine Göre Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri”, *(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, SDÜ, FBE, 2008)*, s. 16.

<sup>69</sup> Ural, “İşbirlikli Öğrenmenin Matematikteki Akademik Başarıya, Kalıcılığa, Matematik Özyeterlilik Algısına ve Matematiğe Karşı Tutuma Etkisi”, s. 29.

Grup sürecine yansımaya, üyelerin ortaklaşa çalışma gücünü koruyabildikleri ve grup amaçlarına ulaşım ulaşmadıklarını tartışabildikleri durumlarda gerçekleşir. Etkililiğini sürdürebilmesi için periyodik olarak üye davranışlarında düzeltmeler veya desteklemeler gerekir. Buradan hareketle, denilebilir ki, etkili grup çalışması, grupların süreç üzerine yansıtıp yansımadıklarına (yani, ne kadar başarılı bir şekilde ilerleyip ilerlemediklerini tespit etmelerine) bağlıdır. Bu çeşit süreç değerlendirmeleri ise,

1. Öğrencilerin üyeler arasındaki iyi çalışma ilişkilerini korumalarını ve sürdürmelerini sağlar,
2. Öğrencilerin işbirlikçi öğrenme becerilerini geliştirmelerini sağlar,
3. Üyelerin kendi bireysel katkılarına yönelik gruptan geribildirim almalarını garantiler,
4. Öğrencilerin gerçekleştirmekte oldukları bilişsel öğrenme üzerinde düşünmelerini sağlar,
5. Grupların başarılarını kutlamak ve üyelerin pozitif davranışlarını pekiştirmek için etkili bir mekanizma işlevi görür.<sup>70</sup>

#### **1.2.8.Eşit Başarı Fırsatı**

Eşit başarı fırsatı, öğrencilerin önceki performanslarını geliştirerek takımlarına katkıda bulunması anlamına gelir.<sup>71</sup> Takımdaki her üye, takımın başarısına katkıda bulunma şansına sahip olduğunda, öğrencilerin tümü yapabileceğinin en iyisini yapmak için güdülenmektedir, her birinin katkısı değerlidir.<sup>72</sup> İşbirlikli Öğrenme Yönteminde liderlik, tüm grup üyelerine paylaştırılmıştır. Başarıdan grubun tüm üyeleri, kendi potansiyellerine göre eşit oranda sorumludur. Slavin' e göre hangi yeterlilik düzeyinde olursa olsun, öğrencilerin kendi gruplarına katkıları değerlendirilmelidir. Yüksek, orta ya da düşük başarıya sahip öğrenciler, en iyi oldukları konularda kendilerini

<sup>70</sup> Saban, *Öğrenme – Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, s. 144.

<sup>71</sup> R.E. Slavin, *Cooperative Learning: Theory, Research, And Practice* (2nd Ed.). Boston: Allyn & Bacon., 1995, s. 5, Akt. Seda Kaya, "İşbirlikli Öğrenme ve Akran Değerlendirmenin Akademik Başarı, Bilişüstü Yeti ve Yardım Davranışlarına Etkisi, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, CÜ., EBE, 2013), s. 9.

<sup>72</sup> Nuray Senemoğlu, *Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2000, s. 502.

gerçekleştirebilmelidir. Grup yarışması durumunda, öğrencilerin kendileriyle aynı düzeyde öğrencilerle karşılaşmasına dikkat edilmelidir.<sup>73</sup>

İşbirlikli Öğrenme etkinliklerinde üst, orta ya da alt başarı düzeyine sahip öğrenciler, en iyi oldukları konularda ve kendi başarı düzeyine uygun öğrencilerle yarışarak kendilerini gerçekleştirebilmelidirler. Öğrenciler, başarı durumlarına bakılmaksızın eşit derecede gayret göstermeli ve her öğrencinin gruba katkısı değerlendirilmelidir.<sup>74</sup>

Soylu'nun Stahl'dan aktardığı gibi, fırsat eşitliğinde iki boyut söz konusudur. Birincisi, grup içindeki üyelere eşit başarı olanaklarının sağlanmasıdır. Bu ise konuları grup üyelerine eşit bir şekilde paylaşırma, öğretmenin etkinlik sürecinde gruplar arasında dolaşp daha aktif öğrencilerin diğer öğrencileri pasifize etmesini önleme ya da daha başarısız öğrencilerin bütün yükü başarılı öğrenci veya öğrencilerin üstüne yüklemesini engelleme gibi durumlarda gerçekleştirilebilir. İkinci boyutta ise, gruplar arası eşit başarı imkânının sağlanması söz konusudur. Bu da grupların her yönden heterojen bir dağılım gösterecek yapıda oluşturulması anlamını taşımaktadır. Her bir grubu oluşturan üyeler, kişilik özellikleri, başarıları, ilgi ve istekleri açısından paralel bir dağılıma sahip olmalıdır.<sup>75</sup> Sonuç olarak İşbirlikli Öğrenmede grup üyelerine eşit başarı fırsatı verebilmek için sınıfların heterojen bir yapıda ve çok kalabalık olmaması gerekir. Grup üyeleri, grubun başarısı için güçleri oranında çalışmaları gerektiği konusunda bilgilendirilmeli ve yüreklendirilmelidir. Ayrıca grup üyeleri öğretmen tarafından denetim altında tutulmalıdır. Zira böylelikle çalışkan öğrencinin sömürülmesi, hazıra konma, başarı düzeyi düşük olan grup üyelerinin açıklamalarına ve önerilerine diğerlerinin değer vermemesi önlenir. Bununla beraber öğretmenin, grup üyelerine, kazanımı öğrenmeleri ve içselleştirmeleri için süre tanınması gerekir; yeterli süre verilmeyen grup üyeleri İşbirlikli Öğrenme Yönteminin akademik başarılarından ancak sınırlı düzeyde yararlanabilir.

---

<sup>73</sup>Gömlüksiz, Kubaşık Öğrenme Yöntemi ile Geleneksel Yöntemin Demokratik Tutumlar ve Erişkiye Etkisi, s. 39.

<sup>74</sup> Elif Aktaş, "Kubaşık Öğrenme Yönteminin 8. Sınıf Türkçe Derslerinde Uygulanması ve Sonuçları", *(Yayınlanmamış Yüksek Lisans, Atatürk Üniversite, SBE, 2010)*, s. 29.

<sup>75</sup> Baran, Arapça Öğretiminde Kubaşık Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi, s. 32.

### 1.3.İşbirlikli Öğrenme Teknikleri

İşbirlikli Öğrenme Yöntemi, grupları heterojen bir şekilde ayırmaktadır, böylelikle grup üyelerine alternatif bakış açısı oluşturmayı, uyumlu ve sağlam bir kişilik geliştirmeyi, sosyal davranışları, eleştirel düşünmeyi ve sosyal beceri oluşturmayı öğretmektedir, akademik başarının kazanılmasını sağlamaktadır.

1900'lü yıllardan bu yana eğitim paradigmaları içinde yer alan İşbirlikli Öğrenme Yöntemi kendi içinde tek bir teknikten oluşmamaktadır.<sup>76</sup> Bu tekniklerdeki farklılıklar, olumlu bağımlılık, bireysel değerlendirilebilirlik, grup ödülü, eşit başarı fırsatı gibi temel koşullarda değil, daha ziyade İşbirlikli Öğrenme ortamının yapılandırılması, sınıfın düzenlenmesi, materyallerin kullanımı gibi hususlardan oluşmaktadır. Literatür taraması yapıldığında İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Karşılıklı Sorgulama, Birlikte Soralım- Birlikte Öğrenelim, Jigsaw, Birleştirilmiş Okuma ve Kompozisyon, Birlikte Öğrenme teknikleri gibi tekniklerinin yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu teknikler ile ilgili bilgiler kısaca şöyledir.

#### 1.3.1.Karşılıklı Sorgulama Tekniği (Reciprocal Questioning)

Karşılıklı Sorgulama tekniğinin uygulandığı öğrenme ortamlarında öğretmen konuyu öğrencilere sunmasının ardından sınıfta ikili ya da üçlü gruplar oluşturulur. Grup üyeleri birbirlerine konuyla ilgili sorular sorar ve cevap verirler. Öğretmen nasıl sorular sorabileceklerine dair bazı soru köklerini ipucu olarak verebilir. Örneğin;

- .....nasıl kullanırdınız?
- .....nedenlerini açıklayınız?
- .....ilgili yeni bir örnek veriniz?
- .....benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?
- .....olsaydı sonucun ne olacağını düşünürdünüz?
- .....sınırlılıkları ve üstünlükleri nelerdir?
- .....olmaması için ne gibi önlemler almak gerekir?<sup>77</sup>

---

<sup>76</sup> Bkz. Ek 1

<sup>77</sup> Senemoğlu, *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*, ss. 509-510.

Böylelikle öğrenciler soru sormayı, bir kavramı farklı açılardan nasıl sorgulanabileceğini görürler. Gruplar kendi sorularını oluştururlar ve sorularını karşılıklı sorarlar ve cevaplarlar.

Bu tekniğin en önemli yönü, öğretmen tarafından hazırlanan soru kökleri yoluyla öğrencilerin birbirlerine soru sorma ve cevap verme etkinliklerini içeren bir çalışma olmasıdır.<sup>78</sup>

### 1.3.2. Birlikte Sorulım- Birlikte Öğrenelim

Birlikte Sorulım tekniği 1990'ların başında, Açıkgöz tarafından telefon-telgraf oyunundan esinlenerek geliştirilmiştir. Amaç, grup üyelerinden hazır konmaya ve başkasının emeğinden geçinmeye çalışan öğrenciyi grupta aktif hale getirmektir. Böylelikle gruptaki olumlu bağımlılık ve yüz yüze iletişimi gerçekleştirerek öğretim sürecinin etkililiğini arttırmaktır.

BSBÖ tekniğinin uygulanması sırasında aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmektedir:

1. **Grupların oluşturulması:** Gruplar heterojen ve sınıfın olanaklarına göre 3-6 kişi arasında olmalıdır ve öğrencileri güdülemesi için her grubun bir adı olmalıdır.
2. **Okuma:** Okumalarda önemli kısımlar vurgulanır gerekirse altı çizilir. Öğretmen okumayı yönlendirmek üzere okudukları metinde dikkat edilmesi gereken noktaları bildirebilir, tahtaya yazabilir.
3. **Öğrenci sorularının hazırlanması:** Öğrenciler, hazırladıkları soruları bir karta yazarlar. Bu kart, sorunun gruba sunulmasında ve öğretmene verilerek puanlamanın yapılmasında kullanılır.<sup>79</sup>
4. **Grup sorularının hazırlanması:** Bireysel sorular hazırlandıktan sonra grup üyeleri bir araya gelerek grup sorusunu oluştururlar. Bu noktada, konunun ya öğretmen tarafından ya da öğrencilerle birlikte, tartışılarak alt konulara ayrılmasında ve her alt konu ile ilgili soru istenmesinde yarar vardır. Böylece, soruların konuların belli noktalarına yığılması önlenmiş olur. Bunun için, ya grup üyelerince hazırlanan sorulardan biri olduğu gibi grup sorusu seçilir, ya da yeni bir soru oluşturulur.<sup>80</sup> Bu tekniğin esin kaynağı olan telefon- telgraf

<sup>78</sup> Kevser Baykara, İşbirliğine Dayalı Öğrenme Teknikleri, s. 202.

<sup>79</sup> Doymuş ve Doğan, İşbirlikli Öğrenme Yöntemi, s. 156.

<sup>80</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, s. 216.

oyununda olduğu gibi kaydedici, postacı, özetleyici, tartışma lideri, gözlemci-denetmen gibi dönüşümlü güdüleyici rollerin verilmesi ile oyun daha eğlenceli bir hale gelebilir.

5. **Grup sorularının gönderilmesi:** Grupça oluşturulan sorular bir kâğıda-karta yazılarak rondon olarak seçilen başka bir gruba postacı rolündeki öğrenci ile postalanır.
6. **Grup sorularının yanıtlanması:** Grupta olumlu bağımlılığın pekişmesinde grubun birbirini başarmaya güdülemesinde yazman, okuyan, denetmen gibi etkin roller hakimdir. Sözcünün öğretmen tarafından daha sonra rastgele seçileceğini bilmesi öğrencinin dikkatini etkinliğe odaklamasını sağlamaktadır.
7. **Yanıtların sınıfa sunulması:** Gruplar, seçtikleri sözcüler aracılığıyla kendilerine gelen soru ile ilgili görüşlerini ve yanıtlarını sınıfa sunarlar. Sözcü seçilirken şunlardan biri yapılabilir: (a) Grupta en uzun ya da en kısa olan, (b) adının ilk harfi alfabede önce ya da sonra gelen, (c) doğum günü önce ya da sonra olan, (d) o gün hiç sözcülük yapmamış olan. Her soruda değişik öğrenciler sözcülük yaparlar. Öğretmen sözcü olmayan grup üyelerini rastgele seçerek sözcülük yapmasını isteyebilir, konuyla ilgili sorular sorabilir. Bu sorulara verilen yanıtlara bakarak, öğretmen bireysel puanlamada yapabilir. Bu puanlar daha sonra toplanarak yine belli bir ağırlıkla nota yansıtılabilir. Bunu yapmak, öğrencilerin grup çalışmasına katkıda bulunmasını sağlamada etkili olacaktır.<sup>81</sup>
8. **Grup sunumunun değerlendirilmesi:** Grubun ve grup sözcüsünün tavrı ve söylemlerinin diğer gruplardaki arkadaşları ve öğretmenin kanaati doğrultusunda değerlendirilmesidir. Değerlendirme sonucu, sözcü ve grup için birer sunum formu verebilir. Değerlendirme sonucu, sözcü ve grup için birer sunum puanı elde edilir. Sözcülerin puanları belli bir ağırlıkla bireysel notuna yansıtılırken, grubun sunum puanı belli bir ağırlıkla grup puanına katılır.<sup>82</sup>
9. **Grup sürecinin değerlendirilmesi:** Grup sürecini öğrenciler kendileri değerlendirir, öğretmen değerlendirmede rehberlik edendir. Öğrencilerin

---

<sup>81</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, s. 217.

<sup>82</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, s. 218.

işbirlikli çalışma esnasındaki davranışlarının istenen ve istenmeyen yönleri değerlendirilir.

10. **Bütün sınıf tartışması:** Grupların sunularının ardından öğretmenin konuyu pekiştirerek ve eksikleri tamamlayarak özetlemesinin ve tartışmasının ardından ders bir sonuca bağlanmış olur.
11. **Sınama:** Grup puanı konu bitiminde tüm öğrencilerin sınava koşulması ve ardından elde edilen puanların ve sunum puanlarının toplamıyla elde edilir.

BSBÖ tekniği hemen hemen her branşta ve her konuda tüm bilişsel alan basamaklarında uygulanabilecek en esnek ve kolay öğrenme tekniğidir. Öğretmenin yaratıcılığına ve hayal gücüne bağlı olarak bu teknik sınıflarda farklı biçimlerde uygulanabilir.

### 1.3.3.Jigsaw

Jigsaw tekniği; birleştirme, ayrılıp birleşme, yapboz gibi adlarla da bilinir. Jigsaw tekniğinde birinci aşamada öğrenciler heterojen gruplara ayrılır. Oluşturulan gruplardaki üyelerin her birine konunun alt başlıkları dağıtılır. İkinci aşamada konuların aynı alt başlıklarını birlikte çalışacak heterojen gruplar oluşturulur ve gruplardaki aynı alt başlığı çalışan üyeler bir araya gelerek, materyal paylaşımında bulunur ve konuyu birbirlerine öğretirler. Üçüncü aşamada ise herkes ilk grubuna geri döner ve uzmanlaştığı konuyu grup arkadaşlarına öğretir. Sonuçta bütün takım üyeleri, tüm konulardan sınav olurlar. Sınav sonuçları takım puanına değil, kişisel derecelere katkıda bulunur. Ayrılıp birleşme tekniğinde bir üyenin kişisel performansı diğer takım arkadaşlarının kişisel hedeflerine katkıda bulunur. Gruplar, grup olarak ödüllendirilmediğinden biçimlenmiş bir grup hedefi yoktur. Bununla beraber takım üyelerinin kendi kısımlarını öğrenmede ve öğrendiklerini diğer arkadaşlarına anlatmada gösterdiği başarı arkadaşlarının başarısını da etkiler. Takım üyelerinin hepsi tüm konuyu öğrendikten sonra öğrencilere konuyla ilgili test verilir ve sonuçlar bireysel olarak değerlendirilir.<sup>83</sup> Jigsaw tekniğinde konunun tamamını öğrenebilmek için herkes birbirine muhtaçtır ve Jigsawda tüm öğrenciler hem öğretmen-uzman hem de çırak-öğrenci olmaktadır. Böylelikle baskın olabilecek, liderliğini paylaşmamaya çalışabilecek öğrenci bulunmamaktadır.

---

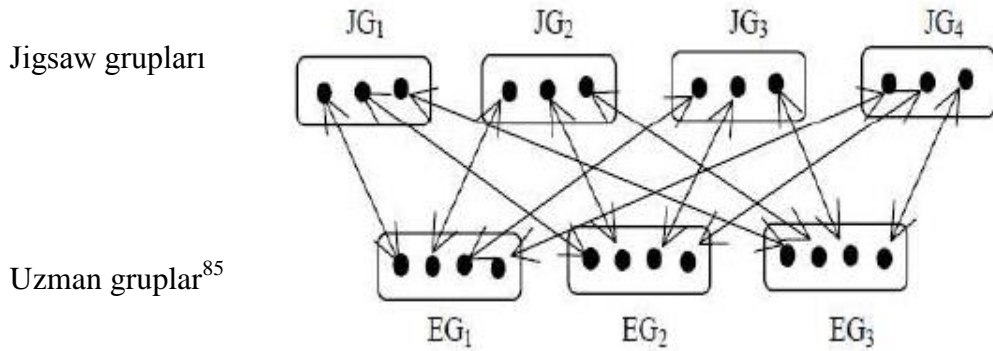
<sup>83</sup> Hasan Yılmaz ve Ali Murat Sünbül, *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*, Konya: Çizgi Kitabevi, 2006, s. 160.

Jigsaw modelinin dört ana aşaması bulunmaktadır:

1. Giriş
2. Uzman Araştırması
3. Rapor Hazırlama ve Yeniden Biçimlendirme
4. Tamamlama ve Değerlendirme

1. **Giriş:** Öğretmen sınıfı random heterojen gruplara ayırması ile derse giriş yapılır.

Öğretmen dersin planlama ve ders sürecini yönetirken malzemeyi nasıl kullanacaklarını, çalışacakları konuları nasıl çalışmalarını gerektiğini ve çalışmalarının nasıl değerlendirileceğini öğrencilerine anlatır. Öğretmen grupları ilgili konuları öğrenmeleri için parçalar. Bu yeni oluşan grupları çiraklar gibi düşünebiliriz. Her bir parçalanmış gruba öğrenmeleri için sadece bir konu veya materyal verilir. Jigsaw gruplarının büyüklüğü üç ile yedi kişi arasında değişebilir. Jigsaw tekniğinde grubun büyüklüğü önemlidir; grubun çok küçük olması öğrencilerin bazı öğrencilerle çalışma alışkanlığını önlerken, çok büyük olması da bazı öğrencilerin grubu içinde söz almasını engelleyeceği için tavsiye edilmemektedir. Jigsaw yönteminde konu, gruptaki öğrenci sayısı kadar küçük parçalara ayrılır ve her parça bir öğrenciye verilir. Böylece her öğrenci, konunun yalnızca bir bölümü ile ilgili bilgiye sahip olur. Her öğrenci, kendilerine ait bölüm üzerinde çalışmaktan ve onu gruptaki diğer arkadaşlarına öğretmekten sorumludur.<sup>84</sup>



Şekil 1: Jigsaw gruplarının oluşumu

<sup>84</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, s. 210.

<sup>85</sup> <http://www.jigsaw.org/pdf/basics.pdf> 03.04.2014

Şekil 1' de sınıfta on iki öğrenci bulunmaktadır. Öğretmen Jigsaw tekniğini uygulamak için öncelikle üç aşamalı yol izler. Birinci aşamada öğretmen, öğrencileri üçer üçer dört gruba ayırır. Bu grupların adları JG1, JG2, JG3, JG4' tür. Her grupta aynı üç konu üleştirilir. İkinci aşamada üleştirilen konuların öğrenildiği uzmanlaşma grupları (exper groups) oluşturulur. Bu grupların adları EG1, EG2, EG3' tür. Tüm sınıfta aynı konuyu çalışacak öğrenciler bir araya gelir, doküman paylaşımında bulunarak konuyu birbirlerine öğretirler. Örneğin tabloda JG1, JG2, JG3, JG4' in ilk üyeleri EG1' de uzmanlaşacak grubu oluştururken JG1, JG2, JG3, JG4' in ikinci üyeleri EG2' de de uzmanlaşacak grubu oluşturmaktadır. Üçüncü aşamada tüm öğrenciler uzmanlaştıkları bilgileri birbirine öğretmek üzere ilk gruplarına JG1, JG2, JG3, JG4' e geri döner.

2. **Uzman Araştırması:** İkinci aşaması olan uzman araştırmasında ise öğretmen, temel gruplarda materyalin ya da ilgili çalışma ünitesinin aynı kısmını alan öğrencileri bir gruba toplayarak uzman gruplar adı verilen yeni gruplar oluşturur. Bu uzman gruplardaki öğrenciler, daha sonra temel gruplarına döndüklerinde, birbirlerine öğretecekleri konu başlıklarını birlikte araştırıp çalışarak hazırlarlar. Bu süreçte öğretmen, öğrencileri; fikirlerini açıklamaları, düşüncelerini paylaşmaları ve yardımlaşmaları için yönlendirir ve cesaretlendirir. Bu sürecin sonunda uzman gruplardaki öğrenciler kendi konu başlıklarını ya da materyalin bir parçasını öğrenmeye yönelik çalışmalarını tamamlamış olurlar.<sup>86</sup>

### 3. **Rapor Hazırlama ve Yeniden Biçimlendirme:**

Bu aşamada uzman olan öğrenciler, uzman olmadan önceki temel gruplarına dönerek sorumlu oldukları konu başlıklarını ve konunun içeriğini çalışırlar. Daha sonra toplu grup raporu hazırlayarak çalışmalarını sonlandırırılar.

### 4. **Tamamlama ve Değerlendirme:**

Bu aşamada öğretmen, hem grubu hem tüm sınıfı hem de tek tek bireyleri değerlendirebilir. Uzman gruba konuyu anlattırarak, öğrenciye bireysel sunular yaptırarak değerlendirme yapılır.

---

<sup>86</sup> Doymuş ve Doğan, İşbirlikli Öğrenme Yöntemi, s. 157.

### 2.3.4. Birleştirilmiş İşbirlikli Okuma ve Kompozisyon

Madden, Slavin and Stevens tarafından geliştirilen bu teknik, ilkokulun üst sınıflarında okuma yazma öğretimi için uygulanan kapsamlı bir programdır.<sup>87</sup> BİOK, İşbirlikli Öğrenme teknikleri listesine son yıllarda eklenen bir tekniktir. İşbirliğine dayalı birleştirilmiş okuma ve kompozisyon tekniği, geleneksel olarak kullanılan yetenek temelli okuma grupları yaklaşımını desteklemek üzere geliştirilmiştir.<sup>88</sup>

BİOK tekniği daha çok dil öğretiminde kullanılan bir tekniktir. Zira bu teknik öykü tabanlı olması, dil becerilerini ve dil mekaniklerini geliştirmeyi amaçlaması, okuduğunu anlama ve bilişüstü öğrenme stratejilerinin doğrudan öğretimini içerisinde barındırması nedeniyle dil öğretimi için uygun bir tekniktir.<sup>89</sup>

BİOK, dört dil becerisinin gelişmesine çok uygundur. Bu program öğrencilerin okuduğunu anlama, dinlediğini anlama, kompozisyon yazma, konuşma (öyküleri küme arkadaşlarına kendi ifadeleri ile özetleme, canlandırma, yeni öğrendikleri sözcükleri kullanarak oluşturdukları cümleleri arkadaşlarıyla paylaşma) becerilerini geliştirmektedir.<sup>90</sup> BİOK geleneksel okuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunların çözümlenmesi ile geliştirilen bir tekniktir. BİOK' un aşamaları şöyledir:

- İzleme
- Sesli Okuma
- Okuduğunu Anlama Becerileri
- Yazma ve Dil Becerileri

**İzleme:** Gruplar hâlinde yapılan okuma çalışmalarının en önemli sorunu, öğretmen bir grupla ilgilenirken diğer grupların derse ilgisini kaybetmesidir. BİOK' un uygulanması sırasında işbirlikli ödül kullanılarak bu sorun giderilmeye çalışılmıştır.<sup>91</sup>

**Sesli Okuma:** Sesli okumanın öğrencilerin yeni bilgileri kodlaması ve kavramasına yardımcı olmaktadır. Sınıflarda bir öğrencinin okur diğer öğrencilerin ise dinler

<sup>87</sup> İkinci, "İşbirliğine Dayalı Öğrenme", *Eğitimde Yeni Yönelimler*, s. 102.

<sup>88</sup> Doymuş ve Doğan, İşbirlikli Öğrenme Yöntemi, s. 154.

<sup>89</sup> İrfan Yurdabakan ve M. Onat Cihanoğlu, "Öz ve Akran Değerlendirmenin Uygulandığı İşbirlikli Okuma ve Kompozisyon Tekniğinin Başarı, Tutum ve Strateji Kullanım Düzeylerine Etkisi", *DEÜ SBE Dergisi*, Cilt11, Sayı: 4, s. 107.

<sup>90</sup> Gülfer Özdemirli, "İşbirlikli öğrenme Yönteminin Öğrencinin Matematik Başarısı ve Matematiğe ilişkin Tutumu Üzerindeki Etkililiği: Bir Meta-Analiz Çalışması. (Yayınlanmamış Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011), s. 17.

<sup>91</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, s. 201.

vaziyette beklemesi sebebiyle sesli okuma etkinliklerine yeterince yer verilmemektedir. Bu durumu engellemeyi amaçlayan BİOK tekniği, öğrencilerin takım arkadaşlarına sesli okuma şansı tanımalarını ve birbirlerinin okumasına nasıl tepki vermeleri gerektiğini öğretmeyi temel amaçları arasına almıştır.<sup>92</sup>

**Okuduğunu Anlama Becerileri:** BİOK uygulamasında haftanın bir günü öğrencilere kavrama ve bilişötesi stratejilerin öğretilmesi gerekmektedir. Bazı betimsel çalışmalarda, ilköğretimdeki okuma derslerinde, parçaların yorumlanarak ve çıkarım yapılarak kavranması yerine, sözlük anlamının kavranmasının vurgulandığı ortaya çıkarılmıştır. İyi ve kötü okuyucular üzerindeki çalışmalar ise, kötü okuyucuların kavrama stratejilerine ve bilişötesi kontrole sahip olmadıkları ortaya konmuştur. Öte yandan, öğrencilere; özetleme, soru sorma, açıklığa kavuşturma ve yordama becerilerinin öğretilmesi ile kavramanın geliştirilebileceği de ortaya çıkarılmıştır. BİOK'un temel amaçlarından biri de, okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilebilmesi için işbirliği takımlarından yararlanmaktır.<sup>93</sup> İzleme sırasında öğrencilerin beş özelliği saptamaları istenir. Bunlar kişiler, sorunlar, denenen çözümler ve son çözüm, kavramayı yükseltici sorunların çözümüne ilişkin yordamalar, öykünün temel öğelerini özetlemedir.

**Yazma ve Dil Becerileri:** Araştırmalar, yazma ve dil becerileri için ayrılan zamanın tek tek mekanik becerilerin öğretilmesinde harcandığını ortaya koymuştur. Yazma süreci yaklaşımına dayalı bir program geliştirmek amaçlayan BİOK, oluşturulan gruplardaki üyelerin yazma sürecinde (planlama, yazma, gözden geçirme ve düzeltme) birbirlerine yardım etmelerini sağlamaya çalışırken; yazma ve okuma becerilerini de birleştirerek öğretir.<sup>94</sup>

BİOK üç öğeden oluşur:

- a. Temel Etkinlikler
- b. Dolaysız Öğretim
- c. Birleştirilmiş Dil Becerileri ve Yazma

---

<sup>92</sup> Ebru Bozpolat, “ Türkçe Dersinde BİOK Tekniği ile Kullanılan Hikaye Haritası Yönteminin Öğrencilerde Okuduğunu Anlama Becerisini Geliştirmeye Etkisi”, ( *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2012), s. 77.

<sup>93</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, ss. 201-202.

<sup>94</sup> Bozpolat, “BİOK Tekniği ile Kullanılan Hikaye Haritası Yöntemi”, s. 77.

**a. Temel Etkinlikler:** Öğrenciler her gün yirmi dakika birlikte okuma yaparlar. Okuma etkinliği esnasında okunanlar tartışılır, yeni sözcükler gözden geçirilir, okuma amaçları belirlenir.

Okuma etkinliğinde şu hususlara yer verilir.

- ✓ *Eş Okuma*, öğrencilerin öyküyü önce sessizce okumasının ardından her paragraf, grup üyelerinden biri tarafından sesli okunur. Dinleyici üyeler, okuyucu tarafından yapılan yanlışları düzeltir ve öğretmen öğrencileri dinleyerek değerlendirme yapar.
- ✓ *Öyküdeki Dilbilgisi ve Öyküyle İlgili Yazma* aşamasında öncelikle öğrencilere öykünün dilbilgisine ait soruları verilir. Okuma etkinliğine geçildiğinde zaman zaman ara verilerek öğrencilerden, öyküdeki dilbilgisine ilişkili soruların yanıtlanması istenir. Son olarak öğrencilerden öykünün tümünü içeren paragraflar yazmaları beklenir.
- ✓ *Sözcükleri Sesli Okuma* aşamasında ise öğrencilere, öyküde kullanılan yeni ve zor sözcüklerin alfabetik listesi verilir. Öğrencilerin bu listeyi birbirlerine sesli olarak okumaları ve dinleyenlerin üzerinde düzeltme yapması istenir. Öğrencilerin düzgün ve doğru okuması gerçekleşene kadar bu alıştırmaya sürer.
- ✓ *Sözcüklerin Anlamını Bulma* sırasında öğrencilerden verilen listedeki sözcüklerin tanımlarını sözlükten bulmaları ve anladıklarını açıklamaları ve o sözcükle ilgili birer cümle kurmaları istenir.
- ✓ *Öykünün Yeniden Anlatılması* sırasında öğrenciler, öyküyü okuduktan sonra arkadaşlarına öyküdeki ana noktaları ve olayların gidişatını özetlerler.
- ✓ *Yazım alıştırmaları* sırasında öğrenciler, birbirlerini sınar ve birbirlerinin öğrenmesine yardım ederler.

**b. Okuduğunu Anlamada Dolaysız Öğretim:** Öğrencilere okuduklarını anlama becerileri haftada bir gün öğretilir ve öğrenciler anlama yaprakları üzerinde çalışarak anlama becerilerini geliştirirler.

**c. Birleştirilmiş Dil Becerileri ve Yazma:** Araştırmalar, yazma ve dil becerileri için ayrılan zamanın tek tek mekanik becerilerin öğretilmesinde harcandığını ortaya koymuştur.

Birleştirilmiş İşbirlikli Okuma ve Kompozisyon çalışmalarının amacı, yazma süreci yaklaşımına dayalı bir program geliştirmektir. Takım üyeleri, yazma süreci (planlama, yazma, gözden geçirme ve düzeltme) sırasında birbirlerine yardım

ederler. Yazma ve okuma becerileri birleştirilerek öğretilir.<sup>95</sup> Bunun için öğretmen hikâye haritaları kullanabilir. BİOK tekniği kullanılarak hikâye haritası oluşturma aşamaları şöyledir:

Tablo 1: BİOK Tekniği uygulama aşamaları

1.HİKAYENİN OKUNMASI	<ul style="list-style-type: none"><li>•SESSİZ OKUMA</li><li>•SESSLİ OKUMA</li></ul>
2.OKUMA YAPARKEN YANLIŞLARIN DÜZELTİLMESİ	
3.ETKİNLİK KAĞITLARININ DAĞITILMASI	
4.HİKAYE HARİTASINI OLUŞTURMA	<ul style="list-style-type: none"><li>•UNSURLARI BELİRLEYİP YAZMA</li><li>•RESİM ÇİZME</li></ul>
5.PERFORMANS DEĞERLENDİRME	<ul style="list-style-type: none"><li>•AKRAN DEĞERLENDİRME FORMUNUN DOLDURULMASI</li><li>•ÖZ DEĞERLENDİRME FORMUNUN DOLDURULMASI</li></ul>
6.EVDE KİTAP OKUMA	

İşbirlikli Öğrenme gruplarında BİOK tekniğinin uygulanması öğrencilerin sosyal ve akademik becerilerini geliştirmektedir. Grubun okuyanı metni anlaşılır bir şekilde okumaya veya anlatmaya çalışırken; diğer üyeler, dinlediğini anlamaya ve okuma hatalarını göstermeye çalışmaktadır. Öğrencilerin grup ile birlikte kompozisyon yazma, özetleme, çıkarımda bulunma ve yordama, yeni öğrendikleri

<sup>95</sup> Nurhan Cora İnce, Zihinsel Engelli Öğrencilere Okuduğunu Anlama Becerilerinin Öğretilmesinde İşbirlikli öğrenme Yaklaşımı ile Sunulan Öğretim Programının Etkililiğinin İncelenmesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, AÜ, EBE, 2007), s. 29.

kelimeleri cümle içinde kullanabilecek düzeye erişmesi sağlandığında teknik başarı ile uygulanmış sayılmaktadır.

### 1.3.5. Birlikte Öğrenme

Birlikte Öğrenme tekniği, İşbirlikli Öğrenme Yönteminin en temel ve yalın haldeki uygulama tekniklerinden biridir. Öğrenme halkaları adıyla da bilinen BÖ tekniği 1975 yılında Johnson ve Johnson tarafından geliştirilmiştir. İlk şekliyle en önemli özellikleri; grup amacının olması, düşünce ve malzemelerin paylaşılması, iş bölümü ve grup ödülüdür. İlk uygulamaları sırasında, öğrencilerin, bir tek ürün ortaya koymak için grup halinde çalışmaları, düşüncelerini, malzemelerini paylaşmaları, sorularını öğretmenden önce birbirlerine sormaları, grup ediminin ödüllendirilmesi sağlamasıdır.<sup>96</sup>

Bu teknikle öğrenmede çeşitli aşamalar bulunmaktadır. Bu aşamaları şu şekilde açıklayabiliriz.

**1. Öğretimsel Hedeflerin Belirlenmesi:** Öğretimsel hedeflerden kastedilen akademik hedefler ve işbirliği becerisidir. İşbirliği becerisi de en az akademik hedefler kadar önemlidir ve ihmal edilmemelidir.

**2. Grup büyüklüğüne karar verme:** Zaman, malzeme sayısı vb etkenlere göre grup büyüklüğü iki ile altı arasında değişebilir. Birlikte çalışma alışkanlığı kazanıncaya kadar gruplar iki veya üç kişilik olmasında fayda vardır. Gruplar büyüdükçe sosyal beceriye bağlı gereksinimler artacaktır.

**3. Öğrencilerin gruplara ayrılması:** İşbirliğine dayalı öğrenme süreci, öğrencinin küçük gruplarda yüz yüze birlikte çalışmasına imkan tanıyan bir yöntemdir. Küçük gruplar belirli bir proje üzerinde birlikte çalışırlar. Gruplar aylarca bir arada çalışmalarını sürdürebilirler.<sup>97</sup> Bu aşamada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta; yetenek, cinsiyet, sosyoekonomik düzey, özgeçmiş, çalışkanlık vb özellikler açısından heterojen gruplar oluşturulmasıdır. Bu nedenle grupları; öğrencilerin kendilerinden ziyade öğretmenlerin oluşturması önerilmektedir. Ayrıca, grupların birlikte çalışma süreleri de önemlidir. Öğrencilerin hep aynı grupta çalışması yerine

---

<sup>96</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, s. 177.

<sup>97</sup> Don W. Jordon, "Social Skillng Through Cooperative Learning", *Educational Research Volume*, 39, Number 1 Spring, 1997, p. 3, akt. Özer, "Etkin Öğrenmede Yeni Arayışlar: İşbirliğine Dayalı Öğrenme ve Buluş Yoluyla Öğrenme", s. 113.

değişik gruplarda çalışması sağlanmalıdır. Grupta sorun çıktığı zaman grubu dağıtmak yerine birlikte çalışma becerileri öğretilmelidir.<sup>98</sup>

**4. Sınıfın düzenlenmesi:** Birlikte öğrenmeyi diğer küçük grup çalışmalarından ayıran en önemli özellik; grup çalışmasının grup üyelerinin işbirliği yapmalarını sağlayacak biçimde yapılandırılmasıdır.<sup>99</sup> Kolay iletişim kurabilmeleri için öğrenciler birbirlerine mümkün olduğu kadar yakın, gruplar ise mümkün olduğu kadar uzak oturmalıdır. Bunun amacı grup üyelerinin diğer grupları rahatsız etmeden iletişim kurabilmeleridir.<sup>100</sup>

**5. Öğretim malzemelerinin bağımlılık oluşturulabilecek biçimde planlanması:** Bu uygulama özellikle işbirlikli birlikte öğrenme uygulamalarına yeni başlayan ve grupla çalışma becerilerini kazanmamış öğrencilerin katılımını sağlamak için gereklidir. Bunu sağlamanın bir yolu, her gruba öğrenme malzemesinden tek bir adet vererek öğrencileri, o malzemeyi paylaşmak zorunda bırakmaktır. Bir başka yol ise, öğrencilerin her birine öğrenilecek bilginin yalnızca bir bölümünü vererek öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerini sağlamaktır.<sup>101</sup>

**6. Bağımlılığı sağlamak için grup üyelerine roller verme:** Bu amaçla verilebilecek roller şunlardır: Grubun ulaştığı sonuç ya da yanıtları, yeniden kısaca açıklayan, özetleyici; her öğrencinin öğrenilenleri tam olarak açıklayıp açıklayamadığını sınavan, denetleyici; üyelerin açıklama ya da özetlerindeki yanlışları düzelten, netlik denetçisi; yeni öğrenilenler ile önceki öğrenilenler arasında bağ kuran, bağ kurucu; grubun gereksinim duyduğu malzemeleri getiren malzemeci; diğer gruplarla iletişim kuran, araştırmacı- koşturmacı; grubun kararlarını ve grup raporunu kaleme alan, yazıcı; üyelerin katılımını artırmaya çalışan ve pekiştiren, özendirici; grubun ne derece iyi çalıştığını değerlendiren gözlemci.<sup>102</sup>

**7. Akademik işin açıklanması:** İşbirliğine dayalı öğrenmede grup oluşturma sürecinde öğretmenin çok önemli görevleri vardır. Öğretmen amaçları belirleme ve açıklama fonksiyonunu yerine getirir. Burada akademik ve sosyal amaçlar şeklinde

---

<sup>98</sup> Doymuş ve Doğan, İşbirlikli Öğrenme Yöntemi, s. 151.

<sup>99</sup> Vesile Yıldız, “İşbirlikçi Öğrenme ile Geleneksel Öğrenme Grupları Arasındaki Farklar”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16-17, 1999, s. 155.

<sup>100</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, s. 178.

<sup>101</sup> Doymuş ve Doğan, İşbirlikli Öğrenme Yöntemi, ss. 151-152.

<sup>102</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, s. 178.

ikili bir ayırım yapılabilir.<sup>103</sup> Öğretmen süreci yönlendirendir ve öğrencilerin anlayabileceği şekilde grubun ne yapmaları gerektiğini ve grubun bunu nasıl yapacağını açıkça bildirmelidir.

**8. Olumlu amaç bağımlılığının yaratılması:** İşbirliğine dayalı öğrenme öğrencilerin grup içinde yarışmacı değil işbirlikçi bir ortamda öğrenmelerini öngörmektedir. Bu yaklaşımda öğrenciler ortak bir amaca ulaşmak için birlikte çalışırlar. Birlikte çalışmanın esası, birbirinden daha iyi olmak değil, birbirlerini daha iyi yapmaktır.<sup>104</sup> Olumlu amaç bağımlılığı öğrencilerden ortak bir ürün isteyerek sağlandığı gibi, gruba ortak ödül verilmesiyle de sağlanır.

**9. Bireysel değerlendirme:** Bütün grup üyelerinin katkısını sağlamak için gereklidir. Sınavların bireysel olarak verilmesi, ya rastgele seçilen öğrencilere grup çalışmasıyla ilgili sorular sorulması ve grup üyelerinin birbirlerinin çalışmasını düzeltmesi ya da grup notunun rastgele seçilen bir öğrencinin çalışmasına dayalı olarak verilmesi gibi önlemler bu noktada yardımcı olur.<sup>105</sup>

**10. Gruplar arasında işbirliğinin sağlanması:** İş biten grup, işi bitmeyen başka bir gruba öğretmen izin verdiği takdirde yardım edebilir.

**11. Başarı için gerekli ölçütlerin açıklanması:** İşbirlikli öğrenme ile başarı çan eğrisi yerine önceden belirlenmiş ölçütlere göre değerlendirilmelidir.

**12. İstendik davranışların belirlenmesi:** Başlangıçta istendik davranışlar olarak; “grupta kalma”, “sessiz konuşma”, “sırayla grup içinde verilen görevi yapma”, “birbirine adıyla seslenme” gibi davranışların üzerinde durulurken, daha sonra aşağıda verilen davranışlar üzerinde durulmalıdır:

- a. Her üyenin, yeni öğrenilenlerle önceki öğrenilenler arasında bağ kurması,
- b. Gruptaki herkesin öğrenme malzemesini anlayıp anlamadığının ve verilen cevaplara katılıp katılmadığının kontrol edilmesi,
- c. Her üyenin verdiği cevabının dayanağını açıklaması,

---

<sup>103</sup> Saban, *Öğrenme – Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar.*, s.145.

<sup>104</sup> Hasan Bacanlı, *Gelişim ve Öğrenme*, Ankara: Nobel yay, 2001, s. 199.

<sup>105</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, s. 179.

- d. Herkesin katılımının özendirilmesi,
- e. Diğer grup üyelerini dikkatlice dinleme,
- f. Mantıklı olduğuna inanmadıkça düşüncesini değiştirmeme,
- g. İnsanların değil düşüncelerin eleştirilmesi.<sup>106</sup>

**13. Öğrenci davranışlarının yönlendirilmesi:** Grupların çalışması sırasında öğretmen, öğrencilerin hangi noktada hangi sorunlarla karşılaştıklarını belirlemek için grupları gözlemler. Bu gözlemlerde bazı olumlu davranışlar; düşüncelerle katkıda bulunma, soru sorma, duyguları açıklama, dinleme, destekleyici olma, değişik düşünceleri kabul etmeye açık olma, grup üyelerine sıcak davranma, bütün üyelerin katılımı, grup üyelerinin birbirlerinin konuyu anlayıp anlamadıklarını kontrol etme, şaka yaparak gerilimi düşürme, grup çalışmasına yön vermeleri sayılabilir.<sup>107</sup> Öğretmen, gözlemci olarak öğrencilerden de yararlanabilir. Gözlemleniyor olduğunu bilmek, öğrencilerin uygun davranışları gösterme eğilimini artıracaktır. Gözlemler gözlem formu kullanılarak da yapılabilir. Bazen şu soruları içeren basit bir soru listesi bile yeterli olabilir:

- a. Öğrenciler ne yapacağını anlıyor mu?
- b. Öğrenciler, olumlu bağımlılığı ve bireysel değerlendirilebilirliği kabul ettiler mi?
- c. Öğrenciler, ölçütler doğrultusunda mı çalışmaktadırlar ve bu ölçütler uygun mudur?
- d. Öğrenciler, belirlenen davranışların uygulamasını yapıyorlar mı?<sup>108</sup>

**14. Grup çalışmasına yardımcı olma:** Öğretmen grubun verimli çalışabilmesini sağlamak için, gerektiğinde grup üyelerinin sorularını cevaplayabilir, anlamadıkları hususları açıklayabilir ve her türlü öğrencilerin istedik amaca ulaşması için yardımda bulunabilir.

**15. İşbirliği becerilerini öğretebilmek için bir araya gelme:** Öğretmenin öğrencilerin birlikte öğrenmelerini pekiştirmek için güçlük çeken öğrencilere işbirliği

---

<sup>106</sup> Doymuş ve Doğan, İşbirlikli Öğrenme Yöntemi, s. 152.

<sup>107</sup> Doymuş ve Doğan, İşbirlikli Öğrenme Yöntemi, s. 152.

<sup>108</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, s. 180.

yapmalarını sağlayacak öneriler getirmesi ve yüreklendirmesi gerekmektedir. Bununla birlikte gerekli olmadıkça araya girmesi yarardan çok zarar getirebilir. Çünkü işbirliği grupları biraz uğraştıktan sonra sorunların üstesinden gelebilir. Öğretmen, ne zaman ve nasıl araya gireceğine duruma göre karar vermelidir. Bazen sorunun çözümüyle ilgili önerilerde bulunurken bazen de öğrencilere yaptıkları işi bir yana bırakıp sorunu çözmeye çalışmalarını söyleyebilir. Bütün beceriler gibi işbirliği becerileri de öğrenilen becerilerdir. Bu öğrenme en iyi sınıf ortamında ve öğrenciler ona gereksinim duydukları zaman gerçekleşebilir. Bir kez kazanılan işbirliği becerileri öğrencilerin ileriki yaşamlarında da kullanılır.<sup>109</sup>

**16. Dersi sona erdirme:** Öğrenciler dersin sonunda öğrendikleri bilgileri kendi ifadeleri ile anlatabilecek şekilde öğrenmiş olmalı ve bu bilgileri hangi durumlarda kullanabileceğini açıklayabilmelidir.

**17. Öğrenci öğrenmesini nitel ve nicel olarak değerlendirme:** Öğrencilerin öğrenmeleri ve işbirliği becerileri ürün, grup raporu, grupça hazırlanmış çözümler, öğrencilerin her birinin aldığı sınav puanları gibi ölçütlerle değerlendirilmelidir.

**18. Grubun ne kadar iyi çalıştığının değerlendirilmesi:** Etkinliğin bitiminde muhakkak grup uygulamalarının değerlendirilmesi gerekmektedir. İşbirliği ile çalışmanın ardından nelerin iyi nelerin kötü yapıldığı değerlendirilmediği takdirde, öğrencilerin grupla çalışma becerileri güçleşir.

**19. Akademik çelişkiler oluşturma:** İşbirlikli çalışma gruplarında öğrenciler arasında, hangi yanıtın verilmesi ve grubun nasıl çalışması gerektiği gibi konularda anlaşmazlıklar, iki ya da daha fazla kişinin düşünceleri, bilgileri, sonuçları, kuramları birbirleri ile uyuşmadığı zaman çelişkiler ortaya çıkar.<sup>110</sup> İşbirlikli öğrenme gruplarında çalışan öğrencilerin katılımlarını ve güdülerini artırmak için akademik çelişki oluşturulabilir. Johnson ve Johnson akademik çelişkiyi bir öğretim stratejisi, bir öğrenme fırsatı olarak ele almakta ve akademik çelişki stratejisinin uygulanması için bir işlemler takımı önermektedir.<sup>111</sup>

---

<sup>109</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, s. 180.

<sup>110</sup> Doymuş ve Doğan, *İşbirlikli Öğrenme Yöntemi*, s. 153.

<sup>111</sup> Açıkgöz, *Aktif Öğrenme*, s. 181.

#### 1.4. İşbirlikli Öğrenme Yönteminde Öğretmene Düşen Görevler

İşbirlikli Öğrenme Yöntemiyle oluşturulmuş gruplarda öğretmenin esas rolü, gruplardaki işbirliği ve verimin artması için takımların oluşturulmasından, takım üyelerinin değerlendirilmesine kadarki tüm aşamaların planlanmasını içermektedir.<sup>112</sup>

İşbirlikli Öğrenme süreci, öğretmenleri de geleneksel rollerinden uzaklaştırır. Öğretmenin, her şeyden önce öğretim liderleri olarak öğrenmenin amacına, önce kendisini sonra da takım üyelerini inandırması gerekir. Seçilen tekniğe göre, öğretmenin bilgiyi sunma, işbirlikli gruplar oluşturma ve sürdürme, bağımsız çalışma ödevleri yaratma, bireyle grup gelişimini izleme, küçük gruplara öğretme, gelişme kayıtlarını düzenleme ve ödül sağlamaktan sorumlu olmalarını gerektirir. Öğrenciler ya da gruplar sorunlarla karşılaştıklarında da durumu saptayabilmek ve onlara yardım etmek, sorunları kolaylaştırmak gerekir.<sup>113</sup> İşbirlikli Öğrenme Yönteminin uygulandığı gruplarda öğretmen, gözlem yaparak grupta işbirliği içinde çalışırken ortaya çıkan problemleri analiz eder ve her gruba rehberlik eder. Geleneksel gruplarda öğretmenin rehberlik etmesi çok sık rastlanan bir olay değildir.<sup>114</sup>

İşbirlikli Öğrenme tekniklerini kullanmakta olan bir öğretmenin, geleneksel teknikleri kullanan bir öğretmene göre daha az işi var gibi görünebilir. Aksine, İşbirlikli Öğrenmeyi kullanan öğretmen belli sorumluluklar taşır. Bu sorumluluklar; dersleri, aktiviteleri ve değerlendirmeyi planlamak, öğrencileri gruplamak, öğrencilerin fiziksel yerleşimi, öğrencilere görevlerinin sunumu ve açıklanması, grup aktivitelerini denetlemek ve gerektiğinde müdahale etmek, sosyal becerilerle öğrencilere yardım etmek ve öğrencileri değerlendirmek olarak özetlenebilir.<sup>115</sup>

İşbirlikli Öğrenmede öğretmene düşen görevler farklı yönlerden ele alınmaktadır.

Saban'a göre öğretmen, amaçları belirleme ve açıklama fonksiyonunu yerine getirir. Burada akademik ve sosyal amaçlar şeklinde ikili bir ayrım yapılabilir. Öğretmen, öğrenme öncesi çeşitli kararları da alır. Bunlar; grubun büyüklüğü ve üye

---

<sup>112</sup> Yılmaz ve Sünbül, *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*, s. 156.

<sup>113</sup> Ekinci, "İşbirliğine Dayalı Öğrenme", *Eğitimde Yeni Yönelimler*, s. 99.

<sup>114</sup> Tuğba Çopur, "Öğrencilerin Newton'un Hareket Kanunlarındaki Kavram Yanılgılarının Giderilmesinde İşbirlikli öğrenmenin Etkisi" (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, GÜ, EBE, 2008), s. 28.

<sup>115</sup> Havva Korkut, "İşbirlikli Öğrenme Yöntemine İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri" s. 24.

sayısına karar verme, öğrencileri gruplara yerleştirme, sınıfın organizasyonu, öğretim materyallerinin seçimi ve rollerin dağıtımıdır. Ayrıca öğretmen, değerlendirme süreci için kriterler belirler, grup çalışmalarının etkili bir şekilde işlenmesini sağlar.<sup>116</sup>

Johnson ve Johnson'a göre işbirliğiyle yürütülmüş bir derste yüksek düzeyde strateji kullanımı, sürecin amaçlanması ve toplu etkileşim gerekmektedir. Sadece öğrencileri bir araya getirip birlikte çalışmalarını gerektiğini söylemek gibi yanlış yönlendirmeler başarıya katkı sağlamamaktadır. İşbirlikli öğretimin öğretmen tarafından planlanması ve yapılandırılması önemlidir. Böylece uygulanan teknikler başarıda daha etkili hale gelecektir. Bunun için öğretmen:

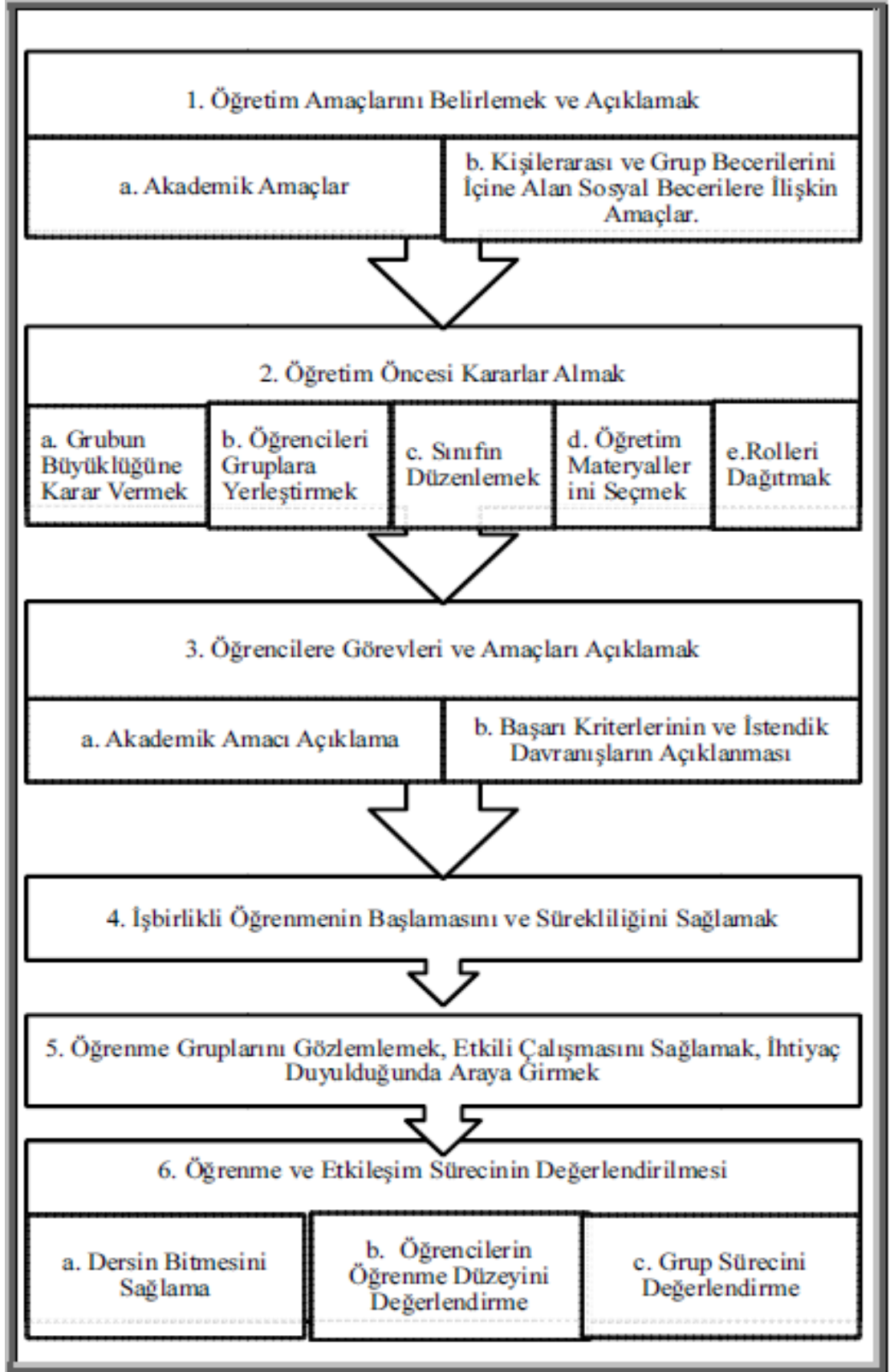
1. Karşılıklı bağımlılığı açıkça hissettirmelidir,
2. Yüz yüze etkileşimi büyük oranda desteklemelidir,
3. Grupların amaçlarına ulaşmaları için bireysel sorumluluk yüklenmeleri gerektiğini hissettirmelidir,
4. Grup üyelerinin bireysel becerilerinin grubun tamamı ile etkileşmesini sağlamalıdır,
- 5- Grup çalışma süreçlerini periyotlar halinde düzenlemelidir.<sup>117</sup>

---

<sup>116</sup> Saban, *Öğrenme – Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, s. 145.

<sup>117</sup> D. W. Johnson ve R. T. Johnson, "Cooperative Learning and Achievement.", *Cooperative Learning: Theory and Research*, ed.. Sholomo S., Greenwood Publishing, Prager, Press, New York, 1990. , akt. Tuna Gençosman," Fen ve Teknoloji Öğretiminde Kullanılan Öğrenci Takımları Başarı Bölümleri Tekniğinin Öğrencilerin Öz-Yeterlilik, Sınav Kaygısı, Akademik Başarı ve Hatırda Tutma Düzeylerine Etkisi, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi, SBE, 2011), s. 11.

Tablo 2: İ.Ö Yöntemi uygulanırken öğretmene düşen görevler



## 1.5. İşbirlikli Öğrenme Yönteminde Öğrenciye Düşen Görevler

Bir öğretmen İşbirlikli Öğrenme tekniklerini kullanarak, otoriteyi öğrenci gruplarına devredebilmesi mümkündür. İşbirlikli öğrenciler, bu durumda, kendileri için yeni sorumluluklar alırlar. Genelde İÖ gruplarının her bir üyesi aşağıdaki sorumluluklara sahip olurlar:

1. Her bir grup üyesi grubun çabalarına yapıcı katkılar yapmak durumundadır.
2. Grup üyeleri grubun diğer üyelerini katkıda bulunmaya teşvik etmelidirler.
3. Grup üyeleri görevlerine sadık olmalı ve paylaştıkları amaca yönelik çalışmalıdırlar.

4. Tüm işbirlikli gruptaki öğrencilerin uzlaşması gerekmektedir.

5. İşbirlikli öğrenme grubunda bulunanlar birbirlerine daima özenli ve saygılı davranmalıdırlar. Her birisi en iyisini öğrenmek ve öğretmek için ellerinden gelenin en iyisini yapmalıdırlar. "Hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için" ve "Bütün her zaman parçalardan daha mükemmeldir" aksiyomlarına adapte olmak durumundadırlar.”<sup>118</sup>

Öğrenenin birincil rolü, bir grup üyesi olarak diğer grup üyeleri ile katılımcı bir şekilde grup ödevi üzerinde çalışmaktır. Öğrenen, takım becerilerini öğrenmek zorundadır. Öğrenen, ayrıca kendi öğrenmesinden sorumludur. Bunun için öğrencilere plan yapma, gözlemlene ve kendi öğrenmesini değerlendirme becerileri öğretilir. Böylelikle öğrenmenin oluşumu, öğrencinin doğrudan ve aktif katılımını gerektirir. Ayrıca öğrencilerin gruba olan olumlu bağlılığın sağlanması ve artması için öğrenciler gözlemci, araştırmacı, kontrol edici, özetleyici, cesaretlendirici, yazıcı, kaynak sağlayıcı gibi roller üstlenirler.<sup>119</sup>

---

<sup>118</sup>J.C. Flowers ve J.M. Ritz, “Cooperative Learning in Technology Education”, Old Dominion University, 1994, Akt. Serkan Timur, “İlköğretim 7. Sınıf Fen Bilgisi Dersinde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, SBE, 2006), ss. 50-51.

<sup>119</sup> Mehmet Engin Uysal, “ İlköğretim Türkçe Dersinde İşbirlikli Öğrenmenin Erişi, Eleştirel Düşünce ve Yaratıcılık Becerilerine Etkisi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, DEÜ, EBE, 2009), s. 139.

## İKİNCİ BÖLÜM

### İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME TEKNİKLERİNİN DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİNDE KULLANIMI

İkinci bölümde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin DKAB dersinde kullanılabilecek KS, Jigsaw, BSBÖ, BİOK, BÖ tekniklerinden bahsedilmektedir. Sonuç bölümünde ise kısıtlı sürede öğrencilerin işbirliği yapmalarını, yardımlaşmalarını, birbirlerini dinlemelerini, beraber öğrenmelerini sağlayacak uygulamaların neler olduğunu göstermek amacıyla bu tekniklerin DKAB dersi ortamındaki yansımaları, uygulama aşamaları örnekleri ve fotoğrafları, öğrenci günlükleri ele alınmıştır.

#### 2.1.DKAB Dersinde Karşılıklı Sorgulama Tekniği Uygulaması

Tablo 3: DKAB Dersinde Karşılıklı sorgulama tekniği uygulama tablosu

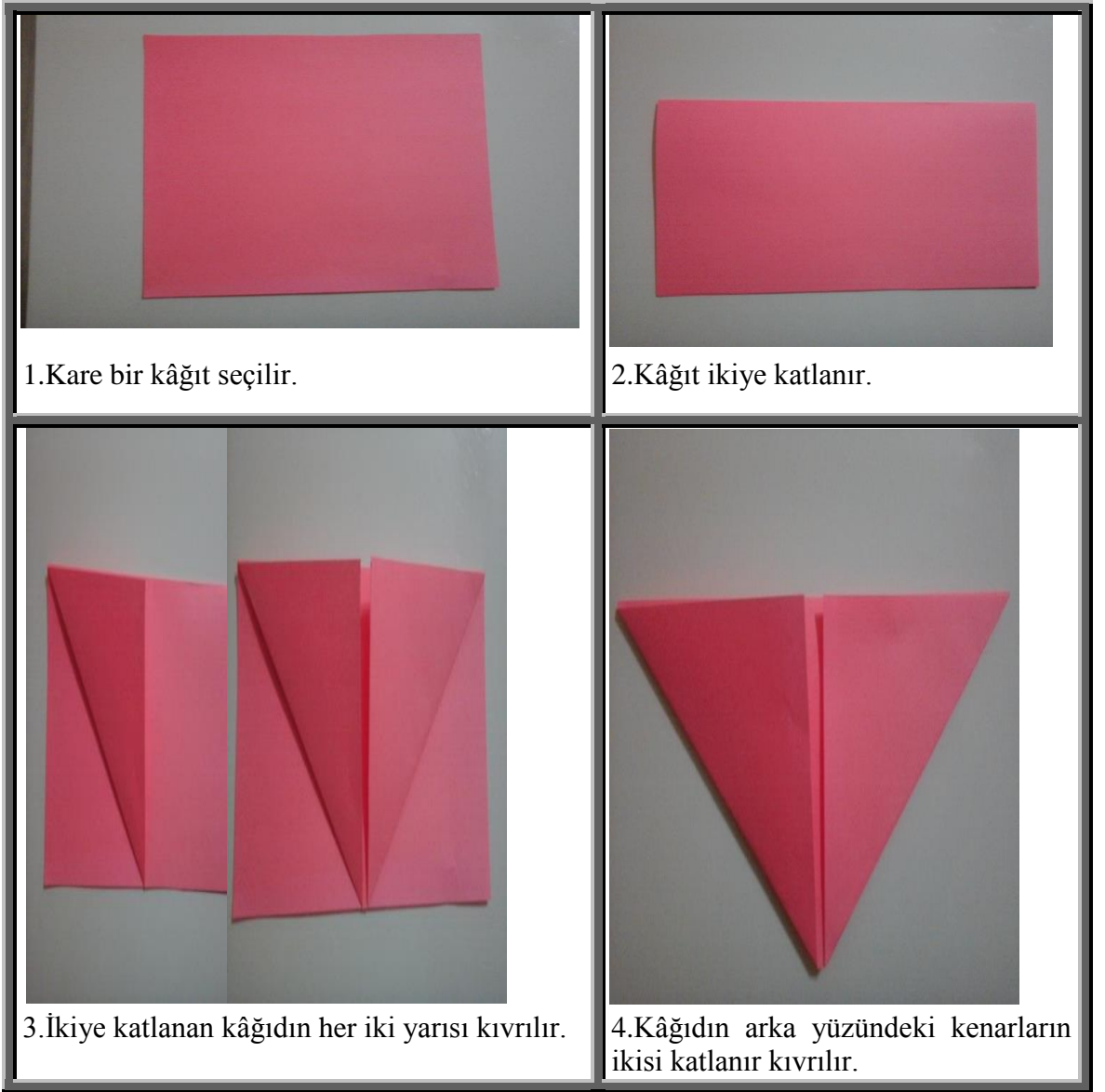
DERS	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ
SINIF	4
YAKLAŞIK SÜRE	40'
ÖĞRENME ALANI	Hz Muhammed
ÜNİTE	Hz Muhammed'i Tanıyalım
KAZANIMLAR	<ul style="list-style-type: none"><li>• Hz Muhammed'in aile büyüklerini tanıır.</li><li>• Hz Muhammed'in doğumu, çocukluk ve gençlik yıllarını özetler.</li></ul>
KONU	<ul style="list-style-type: none"><li>• Hz Muhammed'in aile büyüklerini tanıyalım</li><li>• Hz Muhammed'in doğumu, çocukluk ve gençlik yılları</li></ul>
BECERİ	Mekan, zaman ve kronolojiyi algılama, iletişim ve empati, araştırma
DEĞER	Sevgi ve saygı, doğruluk ve dürüstlük
ETKİNLİĞİN ADI	Origami, tuzluk
GRUP SAYISI	15
GRUP ÜYELERİ	2 kişiden oluşmaktadır.
UYGULAMA	1. AŞAMA: Renkli kâğıttan tuzluk yapılır. İlk önce

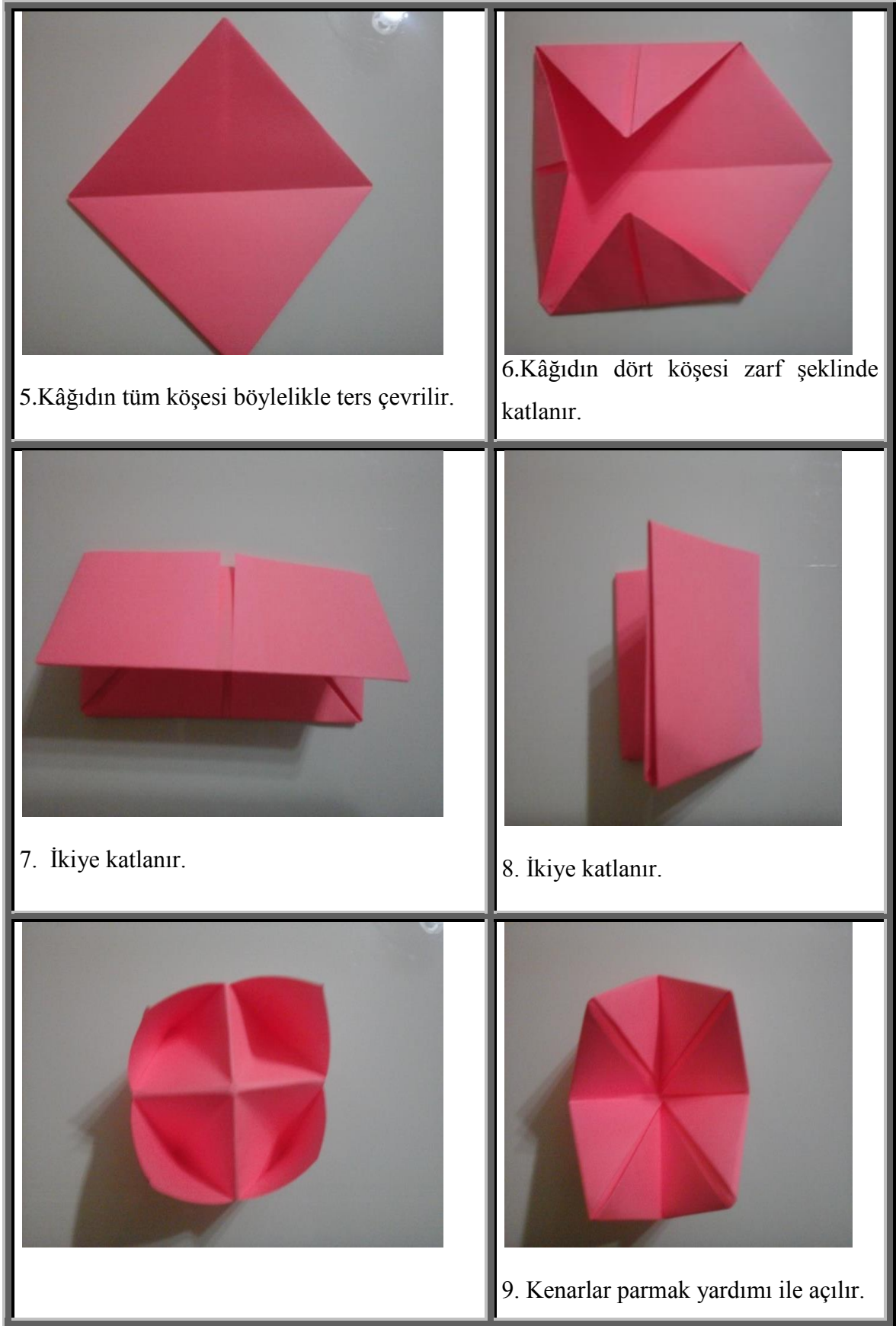
	<p>öğretmen yapar, öğrencilere yapılışını gösterir.</p> <p>2. AŞAMA: Hazırlanan tuzluğa sorular yazılır.</p> <p>3. AŞAMA: İki kişilik bu oyunda sıra ile seçim yapılır ve sorular dönüşümlü olarak sorulur ve yanıtlanır.</p>
--	---

**Uygulama:**

**1. Aşama:** Renkli kâğıttan tuzluk yapılır. İlk önce öğretmen yapar, öğrencilere yapılışını gösterir.

Tuzluğun yapım aşamaları şöyledir:





Şekil 2: Tuzluk oyunu yapım aşamaları

## 2. Aşama

- ✓ Hazırlanan tuzluğa sorular yazılır.



Şekil 3: Tuzluk oyunu soruları

- ✓ Kâğıdın iç yüzüne hem sorular hem de cevapları yazılır. Bu etkinliğe 15 soru yazılabilmektedir. Bazı bölümlere birden fazla soru yazılmaktadır. O bölümlerde de seçim yapılmaktadır.

Hazırlanan sorular şöyledir:

- 1.Hz Muhammed'in babasının adı nedir?
2. Hz Muhammed'in annesinin adı nedir?
3. Hz Muhammed'in dedesinin adı nedir?

4. Hz Muhammed'in sütannelerinin adı nedir?
5. Hz Muhammed'in sütkardeşlerinin adları nedir?
6. Hz Muhammed'in eşinin adı nedir?
7. Hz Muhammed'in amcasının adı nedir?
8. Hz Muhammed'in çocuklarının adları nedir?
9. Hz Muhammed'in doğum yeri neresidir?
10. Hz Muhammed'in ölüm yeri neresidir?
11. Hz Muhammed'in doğum tarihi nedir?
12. Hz Muhammed'in vefat-ölüm tarihi nedir?
13. Hz Muhammed'in dadısının adı nedir?
14. Hz Muhammed'in soyu nedir?
15. Hz Muhammed'in lakabı nedir?

### **3. Aşama**

Uygulama evresi oluşturmaktadır.

Oyunun oynanışı şöyledir:

- İki kişilik bu oyun sıra ile oynanır.
- Bir kâğıda soruyu oynayanların ismi yazılır.
- Sıra hangi öğrencide ise dört bölmeden birini seçer, kaçta kaçta sayılacağını belirtir.
- Kâğıdı elinde tutan o sayıya kadar bölmeyi açıp kapatarak sayar.
- Sayma ile çıkan soruyu grup eşine sorar. Örneğin; Hz Muhammed'in çocuklarının adları nedir?
- Grup eşi olan öğrenci bilirse artı puan alır.
- Grup eşi olan öğrenci sorunun yarısını bilmişse yarım artı alır.



Şekil 4: Tuzluk oyununun oynanışı



Şekil 5: Tuzluk oyununun oynanışı



Şekil 6: Tuzluk oyununun sınıfça oynanışı

Karşılıklı Sorgulama tekniği ile yapılan etkinliğin ardından öğrenci günlüklerinin ve öğretmen gözlemlerinin işe koşulmasıyla oluşturulan sonuçlar şöyledir:

- Öğrenciler genel olarak tuzluk oyunu ile hem öğrenmiş, bilgilerini pekiştirmiş hem de eğlenmiş olduklarını ifade etmişlerdir. Örneğin öğrencilerden A.A tuzlukta çoğu zaman aynı yer çıkması sayesinde cevapların aklında kaldığını ifade etmiştir. Aynı şekilde öğrencilerden Y.T “Tuzluk oyunu çok güzeldi ama başka sorular da katın çünkü soruları neredeyse ezberledik, Tuzluğu sevdim, eğlenerek öğreniyoruz.” şeklinde günlüğü oluşturmuştur.
- Tuzlukların renkleri öğrencilerin ilgisini çekmiş ve öğrencilerde hemen oynayalım isteği uyandırdığı görülmüştür.
- Birbirleri ile anlaşabilecek kişilerin aynı gruba denk gelmesinin öğrencileri mutlu ettiği görülmüştür. Bununla beraber normalde çok iyi iki arkadaş olan B. A ile A.Ö aynı grupta olunca kendilerine hile yapıldığını söyleyerek anlaşamamışlar. B. A’ nın ağlamasının ardından grup değişikliği yapılmıştır.
- Normal bir ders saatinde öğrencilerin hepsinin 15 bilgiyi birden öğrenmesi her zaman mümkün olmamaktadır. Hâlbuki bu oyun ile birlikte kısa bir sürede öğrencilerin birbirlerinin jest ve mimikleri ve birbirlerinden öğrendikleri enteresan kodlamaları sayesinde konuyu kavramışlardır. Günlüklerden birinde Ö. G “Ben tuzluk oyununda çok eğlendim ancak çok az soru vardı, yeterince soru olduğunu düşünmüyorum.” şeklinde yazmıştır. Hâlbuki tuzluk sorularına öğretilmesi gereken tüm bilgiler sığdırılmıştır.
- Oyunun süresi öğrencilere göre konuyu iyi bilen öğrenciler için bol verilmiş iken bilgilerinde eksiklik olan öğrenciler için zaman ucu ucuna yetmiştir. Gruplar genelde oyunun ilk on dakikasında çok eğlendiklerini devamında ise soruların cevaplarını artık öğrendiklerini ve devamında ise bilgilerini pekiştirme aşamasına gittikleri görülmüştür. Öğretmenin istediği de bilgilerin pekişmesidir. Nitekim oyunun ardından hemen yaptırdığım çalışma kâğıtlarından bu durum açıkça görülmüştür. Öğrencilerimden yazısını sınavda da normalde de okuyamadığım E. R. S’ye ben yazını okuyamıyorum, bana okur musun diye sorduğumda, E. R. S hepsini doğru söylemiştir. Bundan dolayı çalışma kâğıdına arkadaşlarının önünde tam puan verilmiştir.



# PEYGAMBERİMİZİN Soy Ağacı

100 R

ADI	H. Muhammed ✓
Babası	H. Abdullah ✓
Annesi	H. Amire ✓
Dedesi	H. Abdumuttalip ✓
Amcası	Ebu talip ✓
Eşi	H. Hatice, Sıyşe, Mariye ✓
Çocukları	İbrahim, Fatma, Zeynep, Kasım, Ümmü Gülsüm, Abdullah, Rukiye
Torunları	Hasan, Hüseyin
Süt Annesi	Halime, Süveybe ✓
Süt kardeşleri	Seyma, Abdullah, Hamza ✓
Dadısı	Ümmü Eymen ✓
Doğum yeri ve tarihi	20 Nisan 571 Mekke ✓
Ölüm yeri ve tarihi	8 Haziran 632 Medine ✓
LAKABI	Muhammedül Emin ✓
Dini	İslam ✓
Soyu	Kureys ✓

Öğrencinin adı

Şekil 7: KS Tekniğinde bireysel değerlendirme

Tuzluk oyunu ile ilgili duygular ve düşüncelerim 12.03.2014

Tuzluk oyununda en sonunda benim çok şikâyetim çünkü hep aynı sorular çıkıyordu. Ama en başında yeni yeni başladığımda çok eğlendim çünkü soruları yeni görüyordum ve yeni cevaplıyordum. Berce önümüzdeki konularda oynamalı, eğlenirken öğrenmeliyiz. Öğretmenim bizden küçüklere bir biriyince onlarında oyunu yapmasını düşün. Ama tuzluk oyunu fazla uzayınca benim şikâyetim değil. Bir daha yaparsam kısa değil - fazladan olmasını isterim. Çünkü bu dersi seviyorum. benim şikâyetim istiyorum.

12.03.2014 Tuzluk oyunu eğleniyordum %100 eğleniyordum berce yigit Tuglyla beraber kaldık. Berce serçe 4 sorular oynadılar. Berce'ın berce'ın çok güzel bir oyundu.

12.03.2014 Çarşamba

Tuzluk oyunu ile ilgili duygular ve düşüncelerim  
Ben tuzluk oyununu oynarken çok eğlendim. Berce'ın  
Ancak çok az soru vardı ben yeterince soru olduğunu düşünmüyorum.

Şekil 8: KS Tekniği ile ilgili öğrenci görüşlerinden örnekler

## 2.2. DKAB Dersinde Birlikte Sorulm – Birlikte Öğrenelim Tekniği Uygulaması

Tablo 4: DKAB Dersinde BS-BÖ uygulama tablosu

DERS	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ
SINIF	4
YAKLAŞIK SÜRE	40' +40'
ÖĞRENME ALANI	Hz Muhammed
ÜNİTE	Hz Muhammed'i Tanıyalım
KAZANIMLAR	<ul style="list-style-type: none"><li>• Hz Muhammed'in aile büyüklerini tanır.</li><li>• Doğumu, çocukluk ve gençlik yıllarını özetler.</li></ul>
KONU	<ul style="list-style-type: none"><li>• Hz Muhammed'in aile büyüklerini tanıyalım.</li><li>• Hz Muhammed'in doğumu, çocukluk ve gençlik yılları</li></ul>
BECERİ	Mekan, zaman ve kronolojiyi algılama, iletişim ve empati, araştırma,
DEĞER	Sevgi ve saygı, doğruluk ve dürüstlük,
ETKİNLİĞİN ADI	İşbirlikli Öğretmenlik Oynuyoruz
GRUP SAYISI	9
GRUP ÜYELERİ	3

### UYGULAMA

#### 1. Aşama:

- ✓ Üçlü heterojen gruplar oluşturulur. Sınıf listesindeki öğrenciler sırası ile birden dokuza kadar numaralandırılır. Aynı numaraya denk gelen öğrenciler bir grup oluşturur. (1. Grup, 2.Grup, A Grubu, B Grubu vb)

#### 2. Aşama:

- ✓ Grubun tüm üyeleri kendilerini öğretmen, diğer gruplardaki arkadaşlarını ise öğrenci olarak görmektedir ve öğrencilerini sınav yapmaları gerekmektedir.
- ✓ 15 dakikada her grup 15 soru hazırlayacak ve soruları 100 puanına denk gelecek şekilde soru puanajında belirtir. Soruyu hangi öğrenci düşünmüşse sorunun yanına adını yazması gerekmektedir. Bu oyunda yazıcı görevi sıra ile olmalıdır. Aksi takdirde gruplarda gürültü veya hazıra konma görülmektedir.
- ✓ Düdükle beraber grup postacıları kağıtları teslim eder.

#### 3. Aşama:

- ✓ Grupların tümü öğrenci olur.
- ✓ Hazırlanan sorular random olarak rastgele tüm gruplara dağıtılır.
- ✓ Gruplar işbirlikli olarak 15 dakika içinde soruları yanıtlarlar. Düdükle beraber postacılar kâğıtlarını teslim eder.

#### 4. Aşama:

- ✓ Grupların tümü öğretmen olur.

- ✓ Her grup 2. aşamada hazırlamış oldukları sınav kâğıtlarını teslim alır ve 15 dakika içinde hazırladıkları sınav kâğıtlarındaki cevapları puanlandırır. Tüm gruplar diğer gruplardaki arkadaşlarının kaç puan aldıklarını duyurur.

#### **5. Aşama:**

- ✓ Öğrenciler etkinliğin bitiminde günlük oluşturur.

Şimdi yaptığımız uygulamayı aşağıdaki şekilde sunmak istiyoruz.

#### **1. Aşama:**

Fotoğrafta görüldüğü gibi öğrencilerin birlikte çalışması için üçlü heterojen gruplar oluşturduk. Fotoğrafın çekildiği günkü derse gelmeyenler vardı, o gün sınıf mevcudu yirmi altı olduğu için sekiz grup üçlü, bir grup ikili oluşturuldu. Sınıfta toplam dokuz grup oluşturduğumuz için, sınıf listesindeki öğrenciler sırası ile birden dokuza kadar sistematik olarak numaralandırıldı. Aynı numaraya denk gelen öğrencilerden birler, ikiler, üçler, dörtler, dokuzlar vb gruplar oluşturuldu.



Şekil 9: BS-BÖ Tekniğinde öğrenci grupları

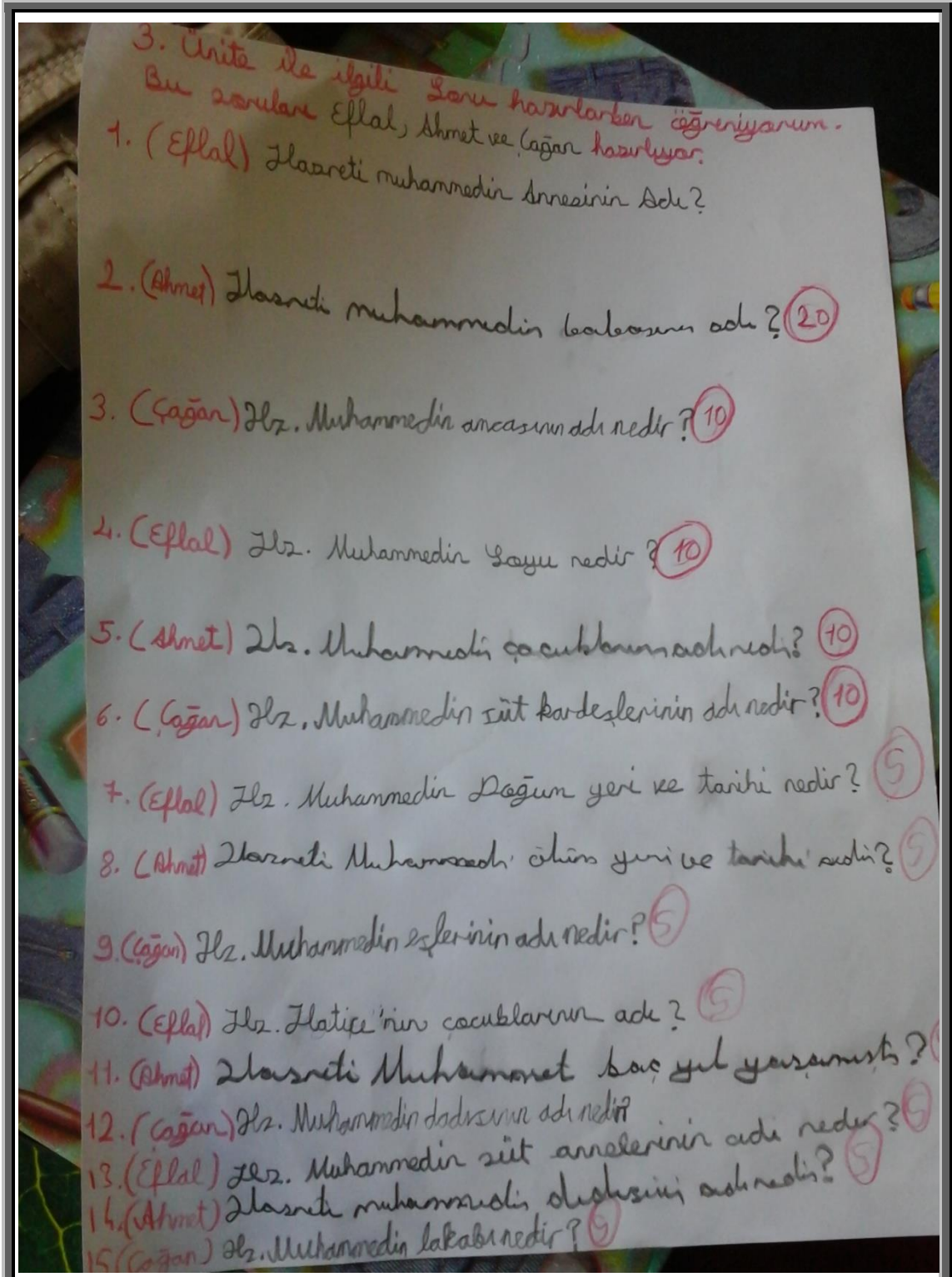
#### **2. Aşama**

- ✓ Dokuz grubun hepsi aynı anda öğretmen, diğer grupları ise sınav yapacakları öğrenciler olarak gördüler. Grupların yazmanları ve postacıları bulunmaktadır.

- ✓ Dokuz grubun hepsi 15 dakikada 15 soru hazırladı ve soruları 100 puanına denk gelecek şekilde puantaj oluşturdu. Soruyu hangi öğrenci düşünmüşse sorunun yanına adını yazdı.
- ✓ Düdikle beraber grup postacıları kâğıtları teslim ettiler.



Şekil 10:BS-BÖ Tekniğinde öğrenci gruplarının işbirlikli çalışma örneği



Şekil 11: BS-BÖ Tekniği kullanılarak oluşturulan ürün örneği

Hazıra konmanın olmadığı bu kâğıtta üç farklı yazı mevcut

### 3. Aşama

- ✓ İkinci aşama hazırladıkları soruları düdük sesi ile birlikte postacı teslim etti. Öğretmenin rastgele random olarak soru kâğıtlarını karıştırıp postacıya teslim etmesi ile beraber Grupların tümü tekrar öğrenci oldu.
- ✓ Hazırlanan sorular random olarak rastgele tüm gruplara dağıtılır.
- ✓ Gruplar işbirlikli olarak 15 dakika içinde soruları yanıtladı. Düdükle beraber postacılar cevap kâğıtlarını teslim etti..



Şekil 12: BS-BÖ Tekniği ile ilgili etkinlik uygulaması

### 4. Aşama:

Dokuz grubun hepsi tekrar öğretmen oldu. Her grup 2. Aşamada hazırlamış oldukları sınav kâğıtlarını arkadaşlarından teslim aldı ve 15 dakika içinde hazırladıkları sınav kâğıtlarını puanlandılar. Tüm gruplar diğer gruplardaki arkadaşlarının kaç puan aldıkları duyurdu.



Şekil 13: BS-BÖ Tekniği ile ortaya çıkan grup ruhu

3. Ünite ile ilgili soru hazırlarken öğreniyorum.  
Bu sorulara Eflal, Ahmet ve Cağar hazırlıyor.

1. (Eflal) Hz. Hzretü Muhammedin annesinin adı? (10)  
Amire

80 Puan

2. (Ahmet) Hzretü Muhammedin babasının adı? (10)  
Abdullah

3. (Cağar) Hz. Muhammedin amcasının adı nedir? (10)  
Elou Talip

4. (Eflal) Hz. Muhammedin kayıy nedir? (10)  
Kureys

5. (Ahmet) Hz. Muhammedin çocuklarının adları? (10)  
Umme Gülsün, Fatma, Kasım, Abdullah, Zeynep

6. (Cağar) Hz. Muhammedin süt kardeşlerinin adı nedir? (10)  
Hansa

7. (Eflal) Hz. Muhammedin doğum yeri ve tarihi nedir? (5)  
Medine, 571 20 Nisan

8. (Ahmet) Hzretü Muhammedin ölüm yeri ve tarihi nedir? (5)  
Medine 632 8 Temmuz

9. (Cağar) Hz. Muhammedin eşlerinin adı nedir? (5)  
Fatma, Marice, Hz. Hz

10. (Eflal) Hz. Fatma'nın çocuklarının adı? (5)

11. (Ahmet) Hzretü Muhammedin saç yul yavaşını? (5)

12. (Cağar) Hz. Muhammedin dedesinin adı nedir? (5)  
Abdülmenem

13. (Eflal) Hz. Muhammedin süt annelerinin adı nedir? (5)  
Hansa

14. (Ahmet) Hzretü Muhammedin dedesinin adı nedir? (5)  
Abdülmenem

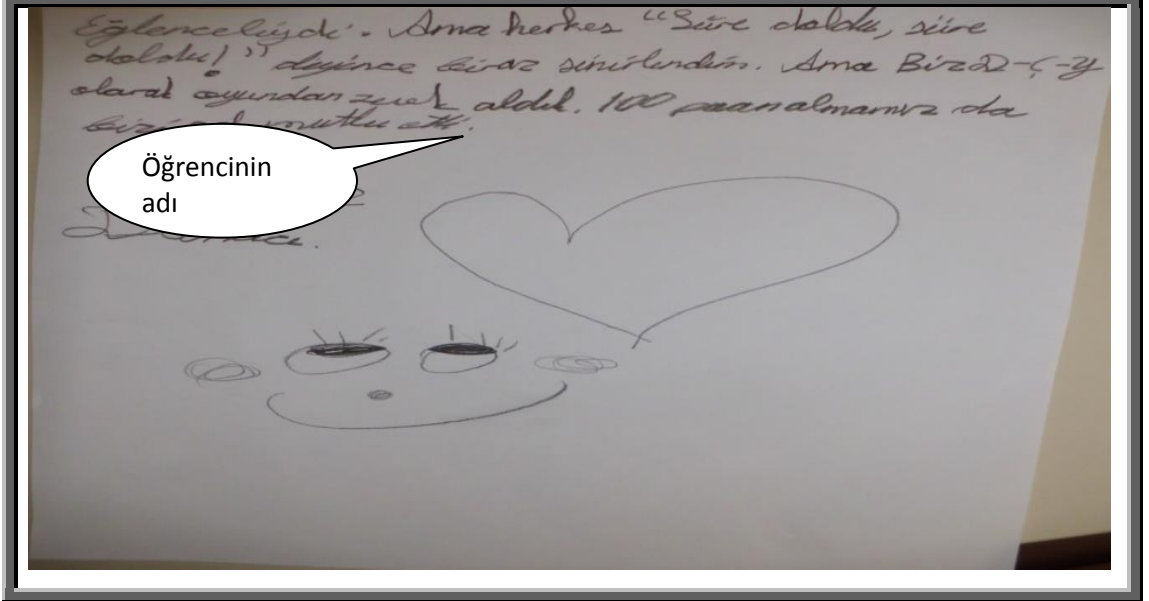
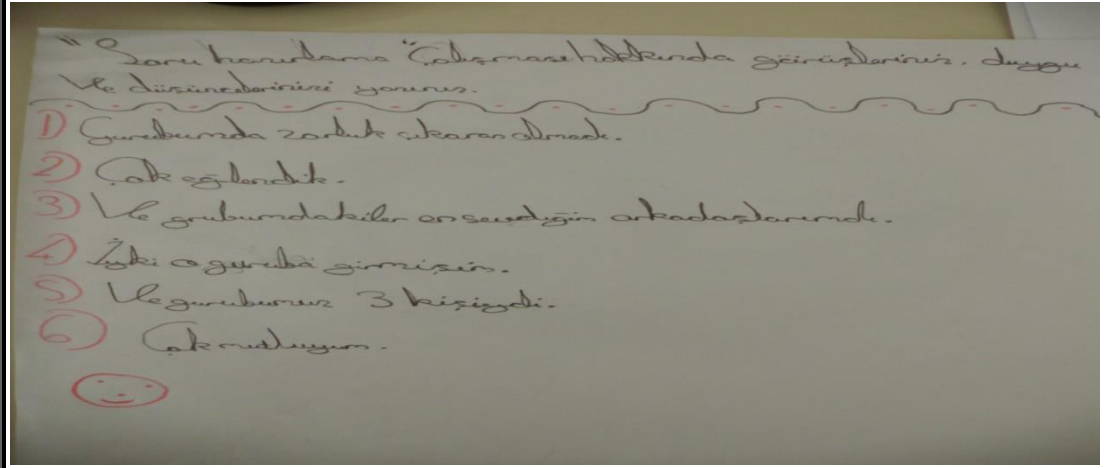
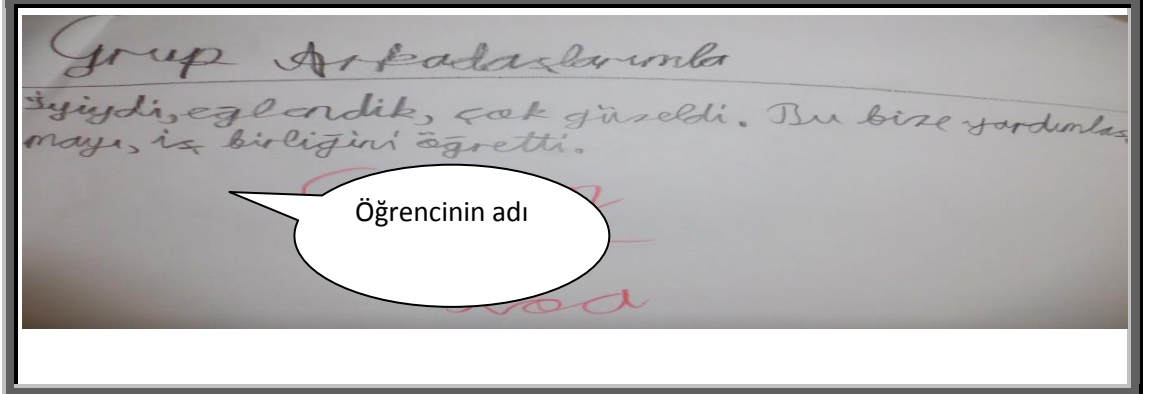
15. (Cağar) Hz. Muhammedin lakabı nedir? (5) Muhammed'in annisi

Şekil 14: BS-BÖ Tekniğinde öğrencilerin birbirlerini değerlendirmesi

Öğrencilerin birbirlerini değerlendirmesinde maddi hatalar olabiliyor.

5. Aşama:

✓ Öğrenciler etkinliğin bitiminde günlük oluşturdu.





heterojen olması sebebi ile karma gruplarda süre sıkıntısı yaşanmıştır. Özellikle bitiren öğrenciler alarının çalması ile birlikte “Süre doldu, süre doldu” diyerek arkadaşlarını demoralize etmeye çalıştıkları görülmüştür.

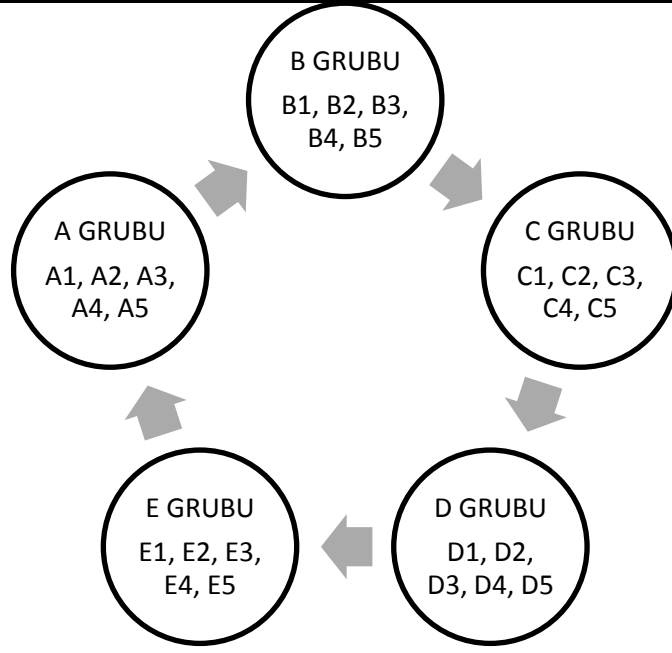
- Başka gruptaki arkadaşlarının kendilerini değerlendirmesi öğrencileri heveslendirdiği görülmektedir. Nitekim tüm grupların notları DKAB panosuna asılması ile beraber gruplar kendilerini hem öğretmen hem de öğrenci olarak hissetmektedir. Ayrıca diğer gruplardaki arkadaşlarının neleri sordukları, hangi soruları yapamadıklarını merak etmeleri, hesaplamalardaki maddi hataları ortaya çıkarmaları, öğrencilerin ders panosuna ilgiyle bakma ihtiyacında hissettirmektedir. Bununla beraber bütün grupların panoda kendilerine ait bir eserinin bulunması da sınıfın DKAB dersine olan tutumlarını olumlu yönde pekiştirmiştir.
- Grupların birinde öğrencinin yazdığı şekilde belirtmek gerekirse, mızıkçılık çıkaran öğrencilerin varlığı söz konusudur. Yani ne soru sormak ne de cevap vermek istemeyen öğrencilerin bulunduğu durumlarda etkinliğe katılmak istemeyen öğrenci, işbirliğini hem bozmakta, hem de herhangi bir şey öğrenememektedir. Bununla beraber normalde daha az başarılı olan, ama etkinliği beraber yapmak isteyen öğrencilerin dersin bitiminde istedik amaca ulaştıkları görülmektedir.
- Gruplarda öğrencilerin görev dağılımında kendilerini göstermek istedikleri ve tek bir liderin değil de, kendilerinin de aktif olduğu görevlerde yer almak istedikleri görülmektedir. Mesela sadece bir öğrencinin yazmasını öğrenciler istememektedir. Günlüklerinde sadece bu yüzden kavga eden ve sonra da soruları yetiştirme telaşına düşüp bir şekilde uzlaşan grupların bulunduğu görülmektedir.
- Etkinliğin her üç aşamasının süresinin 15 dakika ile sınırlı olması öğrencilerin arkadaşlarını istememe, kavga etme, savsaklama eylemlerinden uzak tutmaktadır.
- Grupların heterojen olması, daha önceden birbirleri ile kaynaşma imkânı bulamamış öğrencilerin birbirleri ile sosyal paylaşımlarını ve sosyal yeteneklerini arttırdığı gözlemlenmiştir. Bununla beraber yanına istemediği ve sınıfın en az çalışan arkadaşı gelen çalışkan bir öğrencinin ağlayarak etkinliğe devam ettiği görülmüştür.

### 2.3. DKAB Dersinde Jigsaw Tekniği Uygulaması

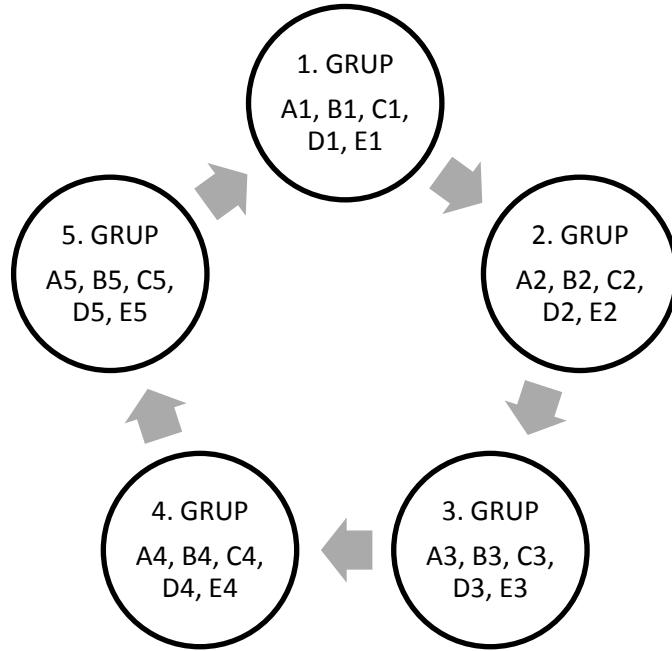
Tablo 5: DKAB Dersinde Jigsaw uygulama tablosu

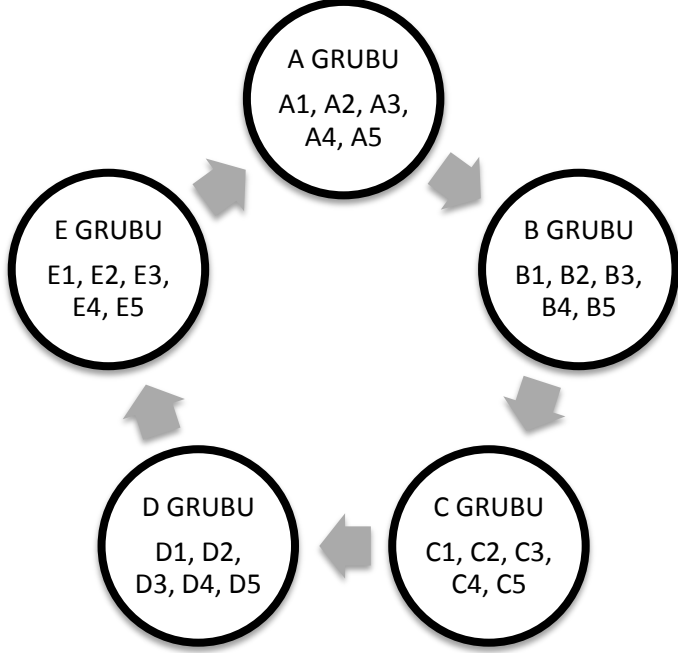
DERS	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ
SINIF	4
YAKLAŞIK SÜRE	40' + 40'
ÖĞRENME ALANI	Hz Muhammed
ÜNİTE	Hz Muhammed' i Tanıyalım
KAZANIMLAR	<ul style="list-style-type: none"><li>• Hz Muhammed'in doğumu, çocukluk ve gençlik yıllarını özetler.</li><li>• Hz Muhammed'in çocukluk ve gençlik yıllarındaki erdemli davranışlarına örnekler verir.</li><li>• Hz Muhammed'in çocukluk ve gençlik yıllarındaki davranışlarını kendi hayatıyla ilişkilendirir.</li><li>• Kevser Suresini ezbere okur ve anlamını söyler.</li></ul>
KONU	<ul style="list-style-type: none"><li>• Hz Muhammed'in doğumu, çocukluk ve gençlik yılları</li><li>• Hz Muhammed'in çocukluk ve gençlik yıllarındaki erdemli davranışları</li><li>• Hayat Kaynağı-Kevser Suresi</li></ul>
BECERİ	Mekan, zaman ve kronolojiyi algılama, iletişim ve empati, araştırma
DEĞER	Sevgi ve saygı, doğruluk ve dürüstlük, adalet, sözünde durma
ETKİNLİĞİN ADI	Öğrenme Serüveni Bilmiyorduk, Öğrenmeye Gittik, Öğrenince Öğrettik.
GRUP SAYISI	Temel Gruplar: 5 Uzman Gruplar:5
GRUP ÜYELERİ	Temel Gruplar: 5 Uzman Gruplar:5

<b>Grup Sayısı ve Grup Elemanları</b>	<b>1.AŞAMA:TEMEL GRUPLAR OLUŞTURULUR.</b>
---------------------------------------	---



**2. AŞAMA: UZMAN GRUPLAR OLUŞTURULUR.**



	<p><b>3. AŞAMA: UZMAN GRUPLAR TEMEL GRUPLARINA BİLGİLERİNİ AKTARMAK İÇİN GERİ DÖNERLER.</b></p>  <pre> graph TD     A((A GRUBU A1, A2, A3, A4, A5)) --&gt; B((B GRUBU B1, B2, B3, B4, B5))     B --&gt; C((C GRUBU C1, C2, C3, C4, C5))     C --&gt; D((D GRUBU D1, D2, D3, D4, D5))     D --&gt; E((E GRUBU E1, E2, E3, E4, E5))     E --&gt; A </pre>
<p><b>Uygulama</b></p>	<p><b>1. AŞAMA:</b> Temel gruplar oluşturulur. Sürecin nasıl devam edeceği öğretmen tarafından belirtilir. Öğrencinin süreci bu aşamada anlaması gereklidir, öğrenci niçin farklı bir gruba gidip tekrar döneceğinin farkında olmalıdır. Bu aşamada öğrencileri çırak gibi düşünebiliriz.</p> <p><b>2. AŞAMA:</b>Gruplar öğrenme konularına göre tekrar oluşturulur.Her bir gruba farklı konular dağıtılır ve 20 dakika okuma ve tartışma zamanı verilir. Gruplar uzmanlaşana kadar birbirlerine soru sorar.</p> <p><b>3. AŞAMA:</b>Uzmanlaşan gruplar tekrar ilk temel gruplarına geri döner ve 25 dakikada birbirlerine öğrendiği konuları ve bilmeleri gereken yerleri anlatır.</p> <p><b>4. AŞAMA:</b>Değerlendirme yapılır, günlük oluşturulur.</p>

**ETKİNLİĞİN ADI: Öğrenme Serüveni**

**(Bilmiyorduk, Öğrenmeye Gittik, Öğrenince Öğrettik.)**

## Uygulama:

### 1. Aşama

- Temel gruplar oluşturuldu.
- Sürecin nasıl devam edeceği tarafındam belirtildi. Böylelikle öğrencilerim niçin farklı bir gruba gidip tekrar döneceğinin farkında oldular. Bu aşamada öğrencileri çırak olarak kabul ediyoruz.

Öğretmen öğrenci gruplarını oluşturmuş bir şekilde derse hazırlıklı gelmelidir. Aksi takdirde 5 dakikalık zaman kaybı yaşanmaktadır. Öğretmen hazırlamış olduğu grupları projeksiyonda yansıttığı zaman her hangi bir karışıklık çıkmadan öğrenciler yerlerine geçmektedir. Grupları oluştururken sınıf listesi sıralaması, heterojen grup oluşturmada kolaylık sağlamaktadır. Örneğin 30 kişilik bir sınıfta temel grup listesi oluşturma aşamaları şöyledir:

5 grup oluşturuldu, her grupta altı öğrenci heterojen olarak yerleştirildi.

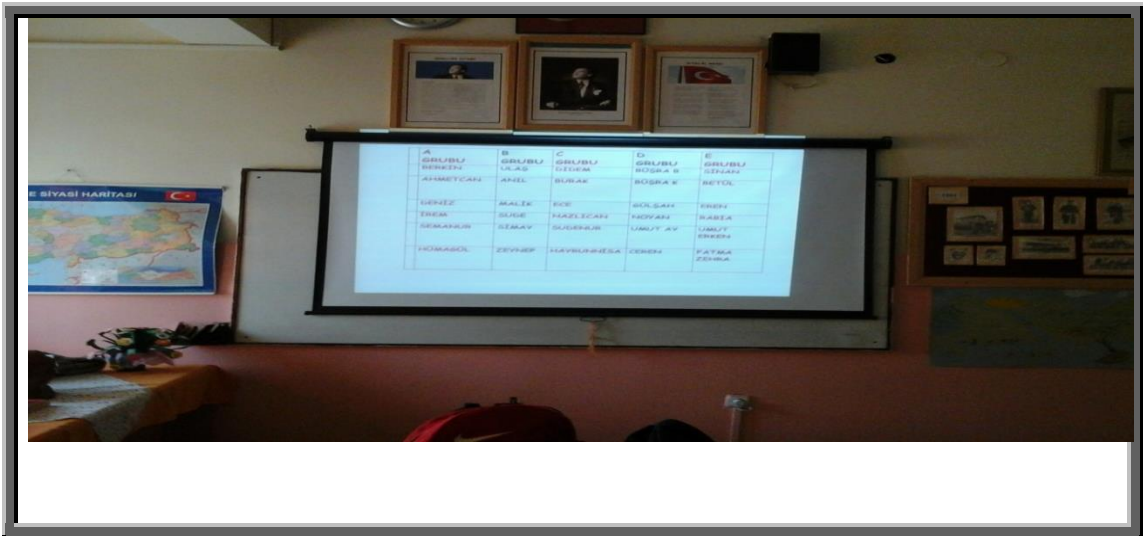
A Grubunda: Berkin, Ahmet Can, Deniz, İrem, Semanur, Hümagül

B Grubunda: Ulaş, Anıl, Malik Enes, Sude, Simay Zeynep

C Grubunda: Didem, Burak, Ece, Nazlıcan, Sudenur, Hayrunnisa

D Grubunda: Büşra B, Büşra K, Gülşah Noyan, Umut A, Ceren

E Grubunda: Sinan, Betül, Eren, Rabia, Umut E, Fatma Zehra



Şekil 16: Jigsaw Tekniğinde temel grupların oluşumu

A, B, C, D, E Gruplarındaki öğrenciler belirlenir. Öğrenciler bu sayede tek yönlü tablo okumayı öğrenirler.

## 2. Aşama

- Gruplar öğrenme konularına göre tekrar oluşturuldu. 1., 2. , 3. , 4. , 5. Gruplardaki öğrenciler belirlendi.

1. Grup: Berkin, Ulaş, Didem, Büşra B, Sinan

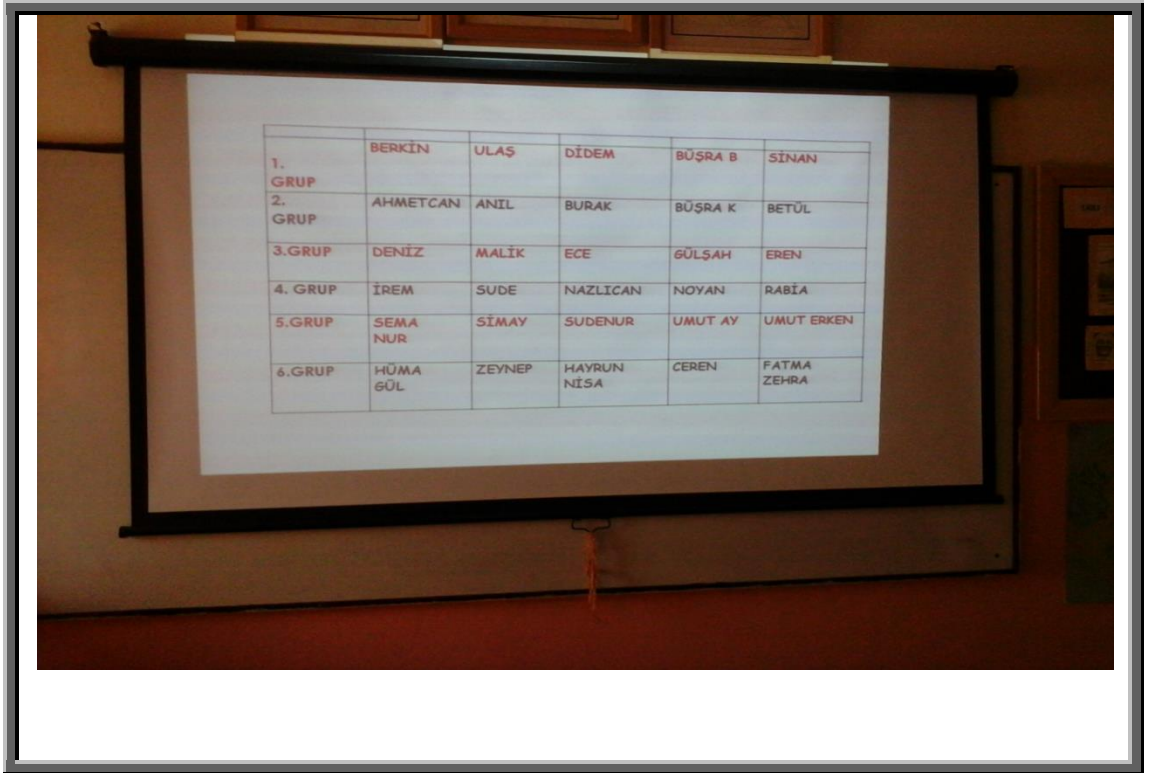
2. Grup: Ahmet Can, Anıl, Burak, Büşra K, Betül

3. Grup: Deniz, Malik, Ece, Gülşah, Eren

4. Grup: İrem, Sude, Nazlıcan, Noyan, Rabia

5. Grup: Semanur, Simay, Sudenur, Umut A, Umut E

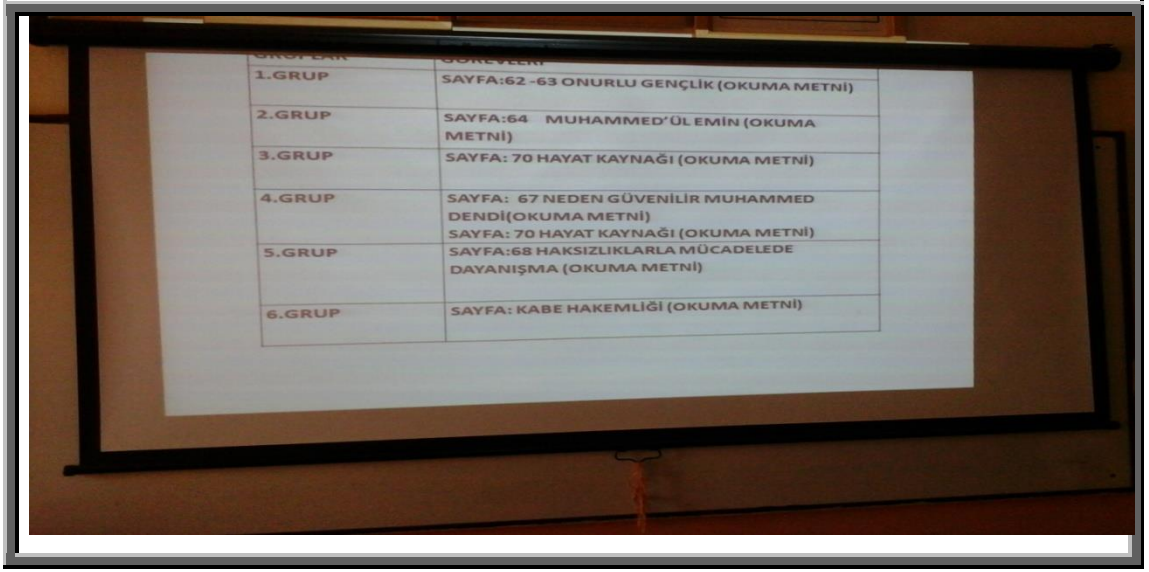
6. Grup: Hümagül, Zeynep, Hayrunnisa, Ceren, Fatma Zehra



1. GRUP	BERKİN	ULAS	DİDEM	BÜŞRA B	SİNAN
2. GRUP	AHMETCAN	ANIL	BURAK	BÜŞRA K	BETÜL
3. GRUP	DENİZ	MALİK	ECE	GÜLŞAH	EREN
4. GRUP	İREM	SUDE	NAZLIÇAN	NOYAN	RABİA
5. GRUP	SEMA NUR	SİMAY	SUDENUR	UMUT AY	UMUT ERKEN
6. GRUP	HÜMA GÜL	ZEYNEP	HAYRUN NİSA	CEREN	FATMA ZEHRA

Şekil 17: Jigsaw Tekniğinde uzman grupların oluşumu

- Oluşturulan her grup Hz Muhammed'i Tanıyalım ünitesinin farklı bir konusunu çalıştı. Bu konular şöyledir:
  1. Grup: Onurlu Gençlik
  2. Grup: Muhammed'ül-Emin
  3. Grup: Hayat Kaynağı
  4. Grup: Neden Güvenilir Muhammed
  5. Grup: Haksızlıklarla Mücadelede Dayanışma
  6. Grup: Kabe Hakemliği



GRUPLAR	GÖREVELER
1.GRUP	SAYFA:62 -63 ONURLU GENÇLİK (OKUMA METNİ)
2.GRUP	SAYFA:64 MUHAMMED'ÜLEMIN (OKUMA METNİ)
3.GRUP	SAYFA: 70 HAYAT KAYNAĞI (OKUMA METNİ)
4.GRUP	SAYFA: 67 NEDEN GÜVENİLİR MUHAMMED DENDİ(OKUMA METNİ) SAYFA: 70 HAYAT KAYNAĞI (OKUMA METNİ)
5.GRUP	SAYFA:68 HAKSIZLIKLARLA MÜCADELEDE DAYANIŞMA (OKUMA METNİ)
6.GRUP	SAYFA: KABE HAKEMLİĞİ (OKUMA METNİ)

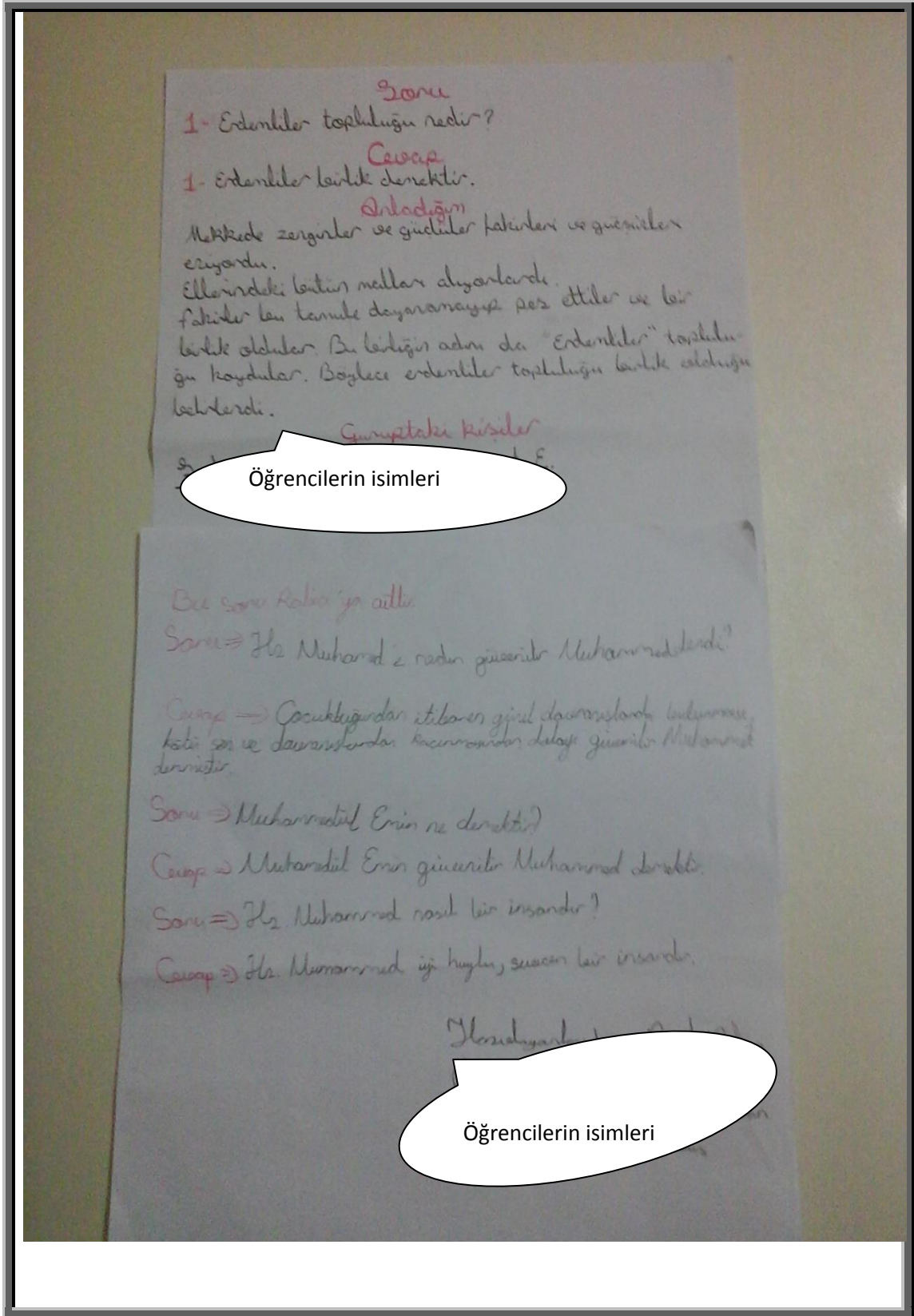
Şekil 18: Jigsaw gruplarında uzman grupların çalışacakları konular

- Konularına göre ayrılan grupların her biri kendilerini öğretmen olarak düşündüler ve temel gruplarına döndüklerinde konuyu nasıl anlatacaklarını kararlaştırdılar.
- Bu uygulamanın süresi 20 dakika olarak belirlenmişti.



Şekil 19: Uzman grupların çalışma süreci

- Graplardan bazılarında işini yapmayan öğrenci bulunabilme ihtimali vardı, bunun için her uzman gruba konuları ile ilgili ortak soru hazırlatılmıştır.



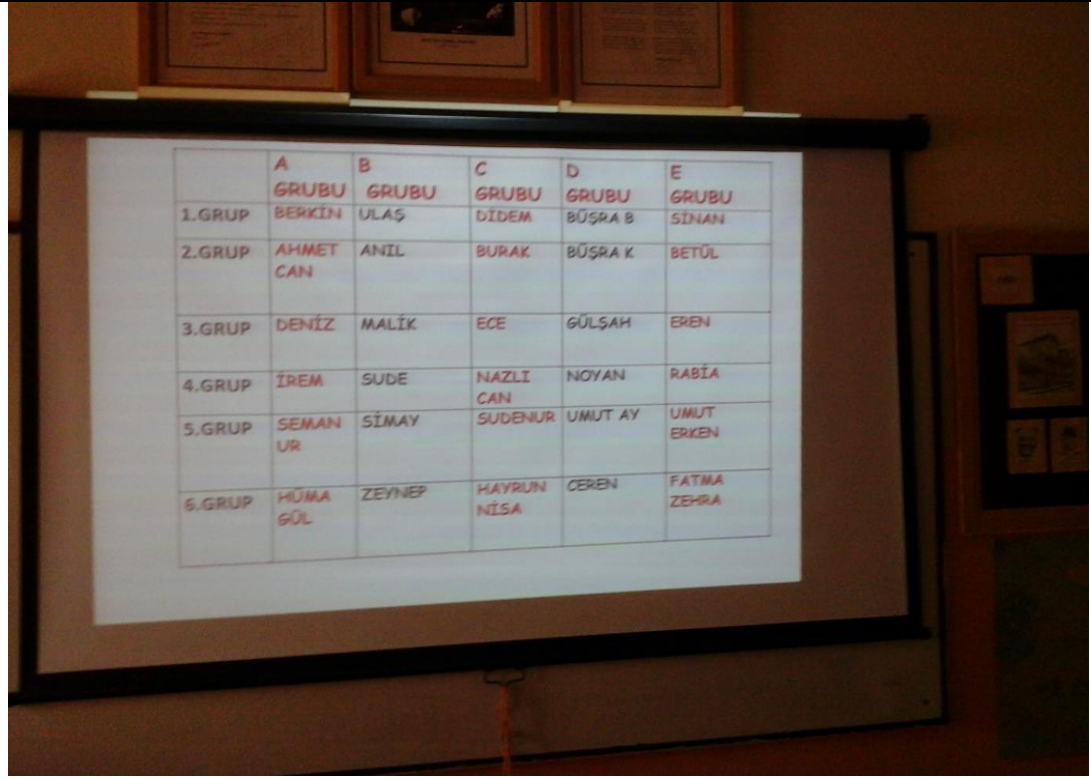
Öğrencilerin isimleri

Öğrencilerin isimleri

Şekil 20: Uzman grupların çalışma notları

### 3. Aşama

Uzmanlaşan gruplar tekrar ilk temel gruplarına geri döndüler. Üçüncü aşamanın Uygulanma süresi 25 dakikadır. İlk önce birinci grubun konusu projeksiyondan yansıtıldı ve birinci gruptaki öğrenciler birbirlerinin kaldıkları yerlerden devam ederek konuyu anlattı ve ardından hazırladıkları soruları grubuna sorarak pekiştirme yaptı. Devamında ikinci grubun konusu projeksiyondan yansıtıldı ve ikinci gruptaki öğrenciler birbirlerinin kaldıkları yerlerden devam ederek konuyu anlattılar ve ardından hazırladıkları soruları grubuna sorarak pekiştirme yaptılar. Bu durum üçüncü, dördüncü ve beşinci grup için de geçerlidir. Tarafımdan özet yapıldı ve anlaşılamayan hususları aydınlatıldı.



	A GRUBU	B GRUBU	C GRUBU	D GRUBU	E GRUBU
1.GRUP	BERKİN	ULAŞ	DİDEM	BÜŞRA B	SİNAN
2.GRUP	AHMET CAN	ANIL	BURAK	BÜŞRA K	BETÜL
3.GRUP	DENİZ	MALİK	ECE	GÜLŞAH	EREN
4.GRUP	İREM	SUDE	NAZLI CAN	NOYAN	RABİA
5.GRUP	SEMAN UR	SİMAY	SÜDENUR	UMUT AY	UMUT ERKEN
6.GRUP	HÜMA GÖL	ZEYNEP	HAYRÜN NİSA	CEREN	FATMA ZEHRA

Şekil 21: Temel ve uzman gruplar

Tüm gruplar yani 1., 2., 3., 4., 5., 6., A, B, C, D, E grupları tabloda gösterilir. Bu sayede öğrenciler Öğrenciler iki yönlü tablo okumayı da öğrenmiş oldular.



Şekil 22: Öğrencilerin ait oldukları grupları bulma süreci



Şekil 23: Uzman grupların çalıştıkları konuların tekrarlanması

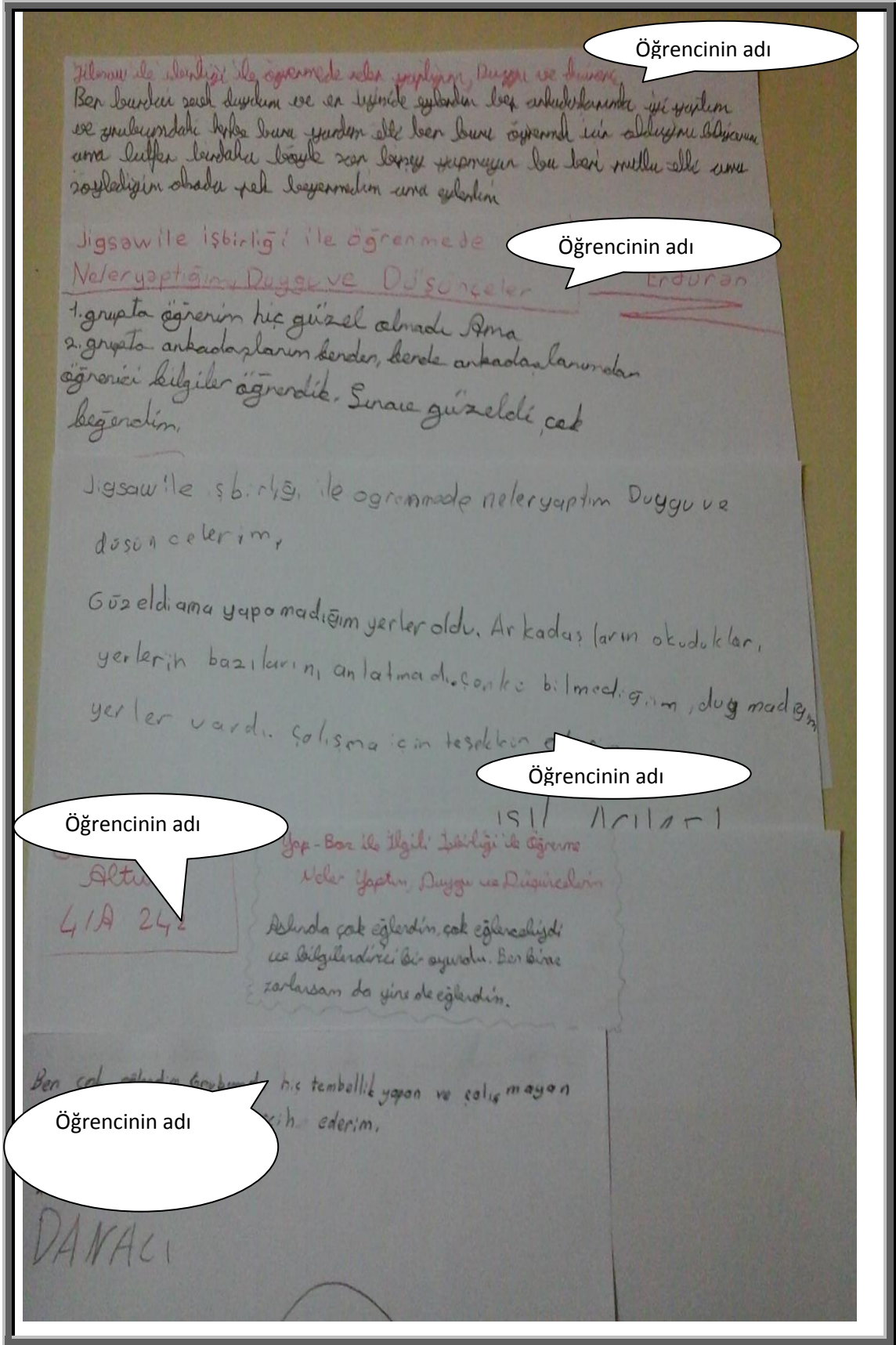
#### 4. Aşama

Bu aşama değerlendirme aşamasıdır ve bu uygulamanın süresi 20 dakikadır. Tarafımdan, grupların okuduğu parçalarda geçen metindeki önemli yerlerin boş bırakılmasından oluşan değerlendirme soruları oluşturulmuştur. Puanlama uygulamasının süresi 5 dakikadır.



Değerlendirmenin ardından günlük oluşturulur. Jigsaw-Birleştirme Tekniği ile yapılan etkinliğin ardından öğrenci günlüklerinin ve öğretmen gözlemlerinin işe koşulmasıyla oluşturulan sonuçlar şöyledir:

- Öncelikle dersi planlayan öğretmenin süre konusunda dikkatli olması gerekmektedir.
- Gruplarda gürültü olmaktadır ve dersin fiziki koşullarının önceden hazırlanması bu etkinlikte zaman kaybını önleyecektir.
- Öğrencilerin geneli, etkinliği eğlenceli bulmuşlar ve uzmanlaştığı konuyu anlatabilecek duruma gelmişlerdir.
- Gruplarda kendi konusunu iyi bir şekilde öğrendiği halde grup arkadaşlarına kendi konusunu anlatmak istemeyen ve grup arkadaşının iyi puan almasını istemeyen öğrenciler bulunmaktadır. Değerlendirme amaçlı yapılan sınavda bu durum açıkça görülmektedir.
- Bazı öğrenciler etkinliği zor bulmaktadır. Hâlbuki uzmanlaşma parçaları öğrenci kitabından seçilmektedir.
- Bu etkinlikte öğrenciler birlikte herhangi bir konunun nasıl öğrenileceğini öğrenebilmişlerdir. Ancak aynı durum, anlatıcı pozisyona geçtikleri gruplarda zorlaşmaktadır. Öğrendiklerini anlamlı bir şekilde arkadaşlarına ileten öğrencilerin yanında bildiğini anlatamayan, eksik anlatan, anlatırken utanan, bildiklerini saklayan öğrenciler de bulunmaktadır.
- Değerlendirme amaçlı sınav bazı grupları memnun etmemiştir. Bununla beraber bu oyunun sonunda değerlendirme sorularının olacağı oyun başlamadan söylenmelidir. Aksi takdirde oyun amacına ulaşmamış, öğrencilerse birbirleri ile sohbete koyulmuş olacaklardır.
- Öğrenci günlüklerinde isimlerini göstermemek için günlük yazıları üst üste konularak fotoğraflanmıştır. Öğrenci günlüklerindeki veriler şöyledir:



Şekil 25: Jigsaw tekniğinin uygulanışı hakkında öğrenci günlüklerinden örnekler

## 2.4. DKAB Dersinde Birleştirilmiş İşbirlikli Okuma ve Kompozisyon Tekniği Uygulaması

Tablo 6: DKAB Dersinde BİOK Uygulama Tablosu

DERS	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ
SINIF	4
YAKLAŞIK SÜRE	40'
ÖĞRENME ALANI	Hz Muhammed
ÜNİTE	Hz Muhammed' i Tanıyalım
KAZANIMLAR	<ul style="list-style-type: none"><li>• Hz Muhammed'in çocukluk ve gençlik yıllarındaki erdemli davranışlarına örnekler verir.</li><li>• Hz Muhammed'in çocukluk ve gençlik yıllarındaki davranışlarını kendi hayatıyla ilişkilendirir.</li></ul>
KONU	Hz Muhammed'in çocukluk ve gençlik yıllarındaki erdemli davranışları
BECERİ	İletişim, empati, araştırma, sosyal katılım
DEĞER	Sevgi ve saygı, doğruluk ve dürüstlük, adalet, sözünde durma
ETKİNLİĞİN ADI	Hikaye Haritası Oluşturma
GRUP SAYISI	12
GRUP ÜYELERİ	2
UYGULAMA	<ol style="list-style-type: none"><li>1. AŞAMA: Gruplar oluşturulur.</li><li>2. AŞAMA: Okuma metni dağıtılır.</li><li>3. AŞAMA: Öğrenciler metni önce sessiz okur ardından, metnin her bir paragrafı sıra ile sesli bir şekilde okunur. Okuma yanlışları varsa düzeltilir.</li><li>4. AŞAMA: Hikaye haritası kağıtları doldurulması için öğrencilere dağıtılır.</li><li>5. AŞAMA: Hikaye haritasındaki doldurulması gereken yerler cevaplandırılır.</li></ol>
DEĞERLENDİRME	<ol style="list-style-type: none"><li>6.AŞAMA:Performans değerlendirmesi yapılır.</li><li>7.AŞAMA: Haftalık evde okunacak metin çizelgesi dağıtılır.</li></ol>

1. Aşama: Gruplar oluşturulur.

Tablo 7: BİOK Grupları



Oluşturulan gruplar şöyledir:

A Grubu: Yalın, Yiğit

B Grubu: Furkan, Ataberk

C Grubu: Selay, Ecem

D Grubu: Alperen, Taha

E Grubu: Sıla, Alize

F Grubu: Eflal, Yiğit

G Grubu: Kaan, Beyza

H Grubu: Emirhan, Çağrı

I Grubu: Burkay, Gökalp

İ Grubu: Arhan, Çağan

J Grubu: Deniz, Övgü

K Grubu: Işıl, Gökçe

Grupların oluşturulmasının ardından Hz Muhammed'in çocukluk ve gençlik yıllarındaki erdemli davranışlarının anlatıldığı "Haksızlıklarla Mücadele ve Dayanışma" metni dağıtılır. Bu metin DİB tarafından hazırlanan "Peygamberimi Öğreniyorum" adlı kitabının 21, 22, 23. sayfalarında yer almaktadır. Bu etkinlikte kitaptaki metni dağıtmak yerine, projeksiyondan gösterilerek metin çalışması yapılmıştır. Böylelikle sınıf aynı anda okuma metnini bitirmiş ve gürültü minimum hale getirilmiştir.



Şekil 26: BİOK Metni





- Öğrenciler okuma metninde geçen erdemliler ve kabile kavramlarını tartışmışlar ve bu kavramları yazıya dökebilmişlerdir.
- Öğrenciler grup ile çalışırken sessiz okumadan daha ziyade arkadaşına sesli okuma yaparken okuduğunu daha iyi anladığı görülmüştür.
- Dışlanan öğrencinin bulunduğu gruplarda arkadaşını yok sayma, görmezden gelme, her şeyi kendi yapma isteğinde bulunan öğrencilerin varlığı görülmektedir. Arkadaşının fikrini önemsememe, sadece kendi fikrinin doğru olduğunu ileri süren öğrencilerin olduğu gruplar da bulunmaktadır.
- Normalde iyi anlaşabilen öğrencilerin bir araya geldiği gruplar çalışmadan daha fazla verim alırken, zoraki bir araya gelme mecburiyetinde olan gruplar hikâye haritasını tamamlarken ana ve yardımcı karakterde, olay örgüsünde, ana fikri bulmada fikir uyuşmazlığı ve ortak fikir bulma sıkıntısı yaşamışlardır. Her şeyi kendi yapmak isteyen öğrenciler grup arkadaşını bunaltmışlardır.
- Etkinlik öğrencilere birlikte ortak bir işin nasıl yapılabileceğini öğretmiştir.
- Etkinlik esnasında öğrenciler karşı fikirleri hoşgörmeyi, herkesin kendileri ile aynı düşünmek zorunda olmadığını ama isterlerse, birlikte ortak bir sonuca varabileceklerini göstermişlerdir.
- Öğrenciler genel olarak ana fikri anladığı ve birlikte başarırken eğlendikleri görülmektedir. Öğrenci günlüklerindeki veriler şöyledir.

İlk başta çabıyıcı yaparken de hastalıklı durumları  
İmam Sahin arkadaşım derse katılıp bana ve kendisine kalırsak  
sağlandı. Bir de ona ve kendisine kalırsak sağlandı. İlimizi de  
yayıp hem bincak seyden faydalandık. Hem de dersimiz çok  
güzel geçti. Bu salınamadan hastalandık.

## DUYGU VE DÜŞÜNCELERİMİZ

Bizim için bu etkinlik çok eğlenceli ve güzel geçti.  
Aslında böyle bir etkinlik beklemiyorduk ama bizim  
için sürpriz oldu. İkimizde beraber çalışarak ve  
eşlenerek yaptık. Böyle bir etkinliği bir daha yapabiliriz.

Öğrencinin  
adı

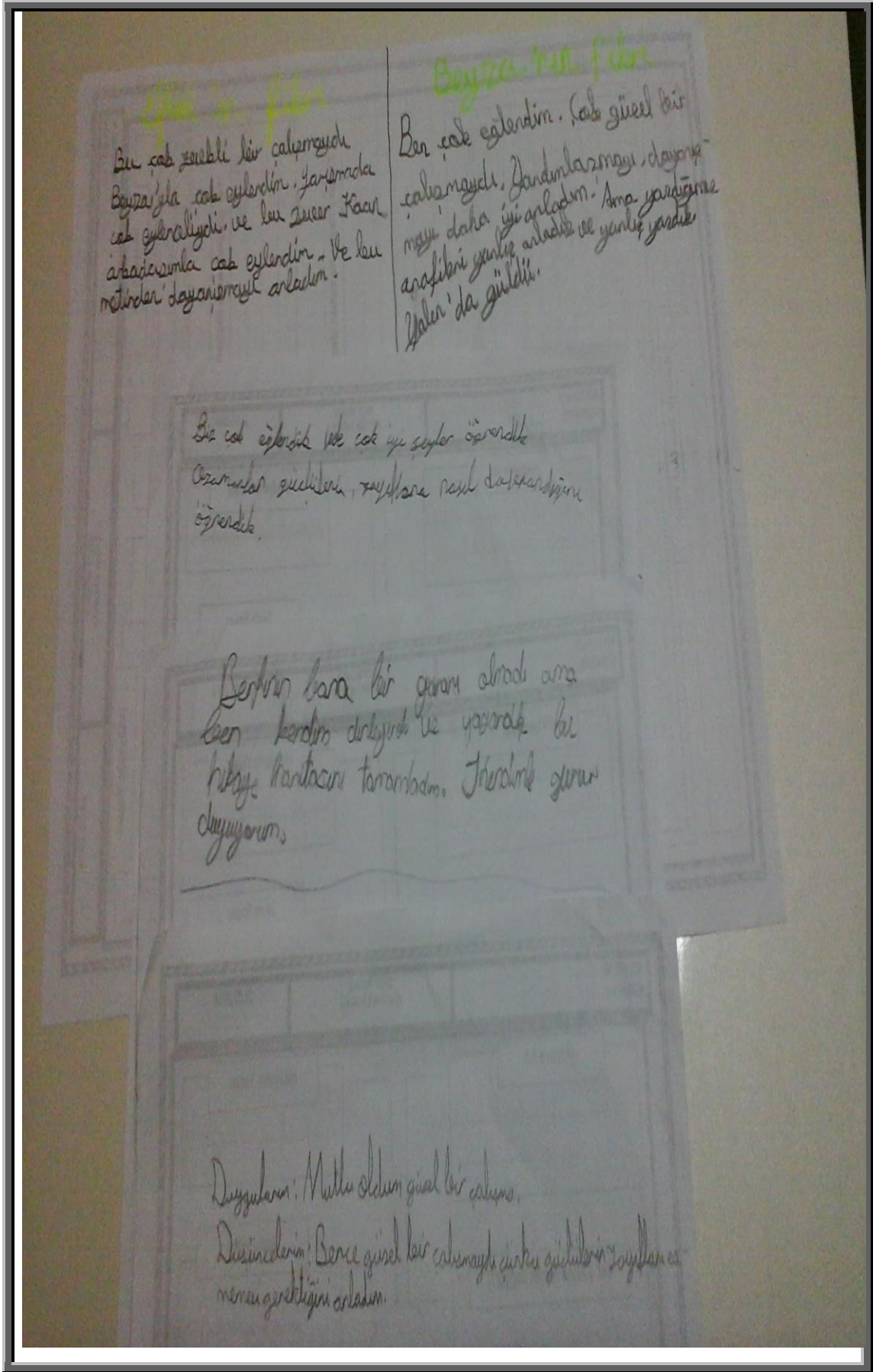
Ben bu etkinliği pek beğenmedim. Çün-  
ki arkadaşımın benim düşüncem aynı olacağı için  
karar vermede zorlandık.

Öğrencinin adı

Ben bu etkinliği beğendim ama düşün-  
düklerimiz ve fikirlerimiz biribirine uymadı. Benim sika-  
yetim grupla yazmaktır. Tek yazsaydık daha iyi ve gün-  
zel olabilirdi.

Öğrendiğimiz en önemli şey ise Erdemli'ler  
topluluğunun insanlara ne kadar yardım etti-  
ği oldu.

Şekil 29: BİOK hakkında öğrenci günlüklerinden örnekler



Şekil 30: BİOK Hakkında öğrenci günlükleri

## 2.5. DKAB Dersinde Birlikte Öğrenme Tekniği Uygulaması

Tablo 8: DKAB Dersinde BÖ uygulama tablosu

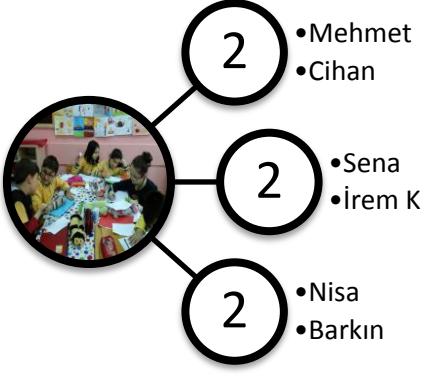
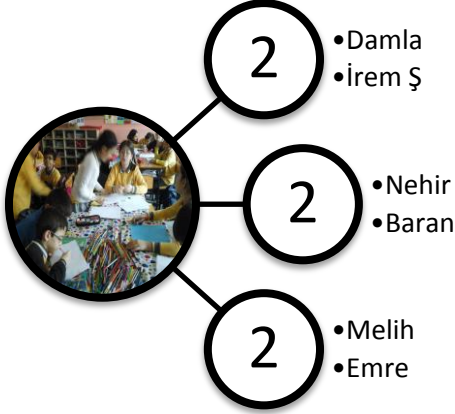

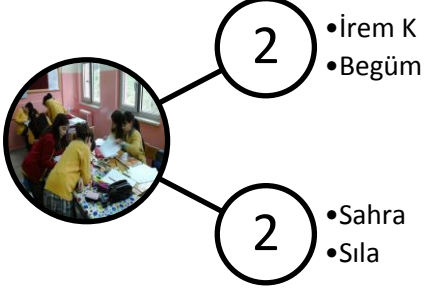
DERS	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ
SINIF	4
YAKLAŞIK SÜRE	40'+ 40'
ÖĞRENME ALANI	Hz Muhammed
ÜNİTE	Hz Muhammed'i Tanıyalım
KAZANIMLAR	<ul style="list-style-type: none"><li>• Hz Muhammed'in aile büyüklerini tanır.</li><li>• Hz Muhammed'in doğumu, çocukluk ve gençlik yıllarını özetler.</li></ul>
KONU	<ul style="list-style-type: none"><li>• Hz Muhammed'in aile büyüklerini tanıyalım</li><li>• Hz Muhammed'in doğumu, çocukluk ve gençlik yılları</li></ul>
BECERİ	Mekan, zaman ve kronolojiyi algılama, iletişim ve empati, araştırma
DEĞER	Sevgi ve saygı, doğruluk ve dürüstlük
ETKİNLİĞİN ADI	Bulmaca Hazırlıyoruz
GRUP SAYISI	6
GRUP ÜYELERİ	5
UYGULAMA	<p>1. AŞAMA: Öğrenciler 6 kişilik gruplara ayrılır. Grubun tüm elemanları birbirlerinden malzeme ve bilgi alışverişinde bulunabilir. 6 kişilik grup daha sonra kendi arasında 3 alt gruba ayrılacaktır.</p> <p>6 kişiyi oluşturamayan gruplar 4 kişiden oluşturulacaktır ve kendi aralarında 2 alt gruba ayrılacaktır.</p> <p>2. AŞAMA: Grupların görevi 20 sorudan oluşan 3 farklı bulmaca hazırlamaktır.</p> <p>Bulmaca yukarıdan aşağıya, soldan sağa şeklinde hazırlanacaktır.</p> <p>Bulmacayı iki öğrenci birlikte hazırlayacaktır. Bilemediklerini de diğer dört arkadaşından tamamlayabilir.</p> <p>3. AŞAMA: Bulmacayı ilk bitiren grup oyunu kazanır ve ödülünü alır.</p> <p>Öğrenci günlükleri oluşturulur.</p>

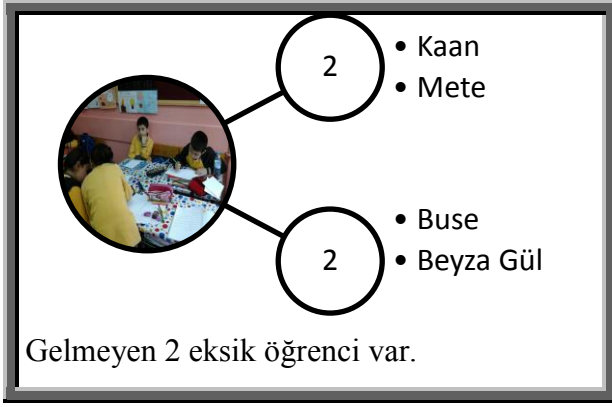
## DKAB Dersinde Bulmaca Hazırlama Etkinliğinin Birlikte Öğrenme Tekniği ile Uygulanması

### 1.Aşama

Öğrenciler altı kişilik gruplara ayrılır. Grupların her biri heterojen olmak zorundadır. Grupla kura ile oluşturulmuştur. Grubun tüm elemanları birbirlerinden malzeme ve bilgi alışverişinde bulunabilir. Altı kişilik grup daha sonra kendi arasında üç alt gruba ayrılacaktır.

Tablo 9: BÖ uygulama grupları

 <ul style="list-style-type: none"><li>•Mehmet</li><li>•Cihan</li></ul> <ul style="list-style-type: none"><li>•Sena</li><li>•İrem K</li></ul> <ul style="list-style-type: none"><li>•Nisa</li><li>•Barkın</li></ul>	 <ul style="list-style-type: none"><li>•Damla</li><li>•İrem Ş</li></ul> <ul style="list-style-type: none"><li>•Nehir</li><li>•Baran</li></ul> <ul style="list-style-type: none"><li>•Melih</li><li>•Emre</li></ul>
 <ul style="list-style-type: none"><li>•Şerife</li><li>•Eda</li></ul> <ul style="list-style-type: none"><li>•Zeynep</li><li>İrem A</li></ul> <ul style="list-style-type: none"><li>•Çağatay</li><li>•Kağan Can</li></ul>	 <ul style="list-style-type: none"><li>•İrem K</li><li>•Begüm</li></ul> <ul style="list-style-type: none"><li>•Sahra</li><li>•Sıla</li></ul> <p>Gelmeyen 2 eksik öğrenci var.</p>



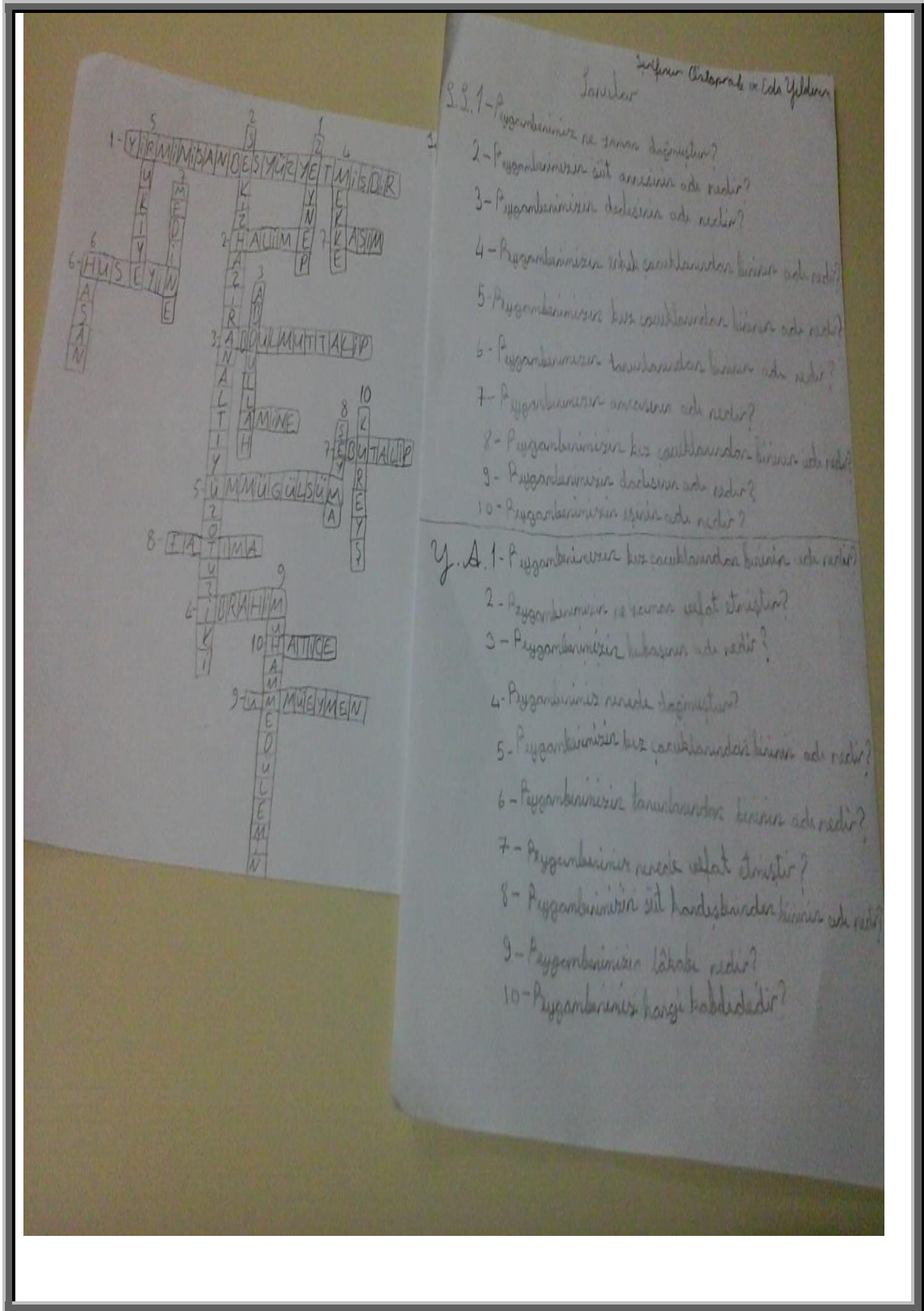
## 2. Aşama

- Grupların görevi 20 sorudan oluşan 3 farklı bulmaca hazırlamaktır.
- Bulmaca yukarıdan aşağıya, soldan sağa şeklinde hazırlanacaktır.
- Bulmacayı iki öğrenci birlikte hazırlayacaktır. Bilemediklerini de diğer dört arkadaşından tamamlayabilir.



Şekil 31: BÖ Uygulama süreci

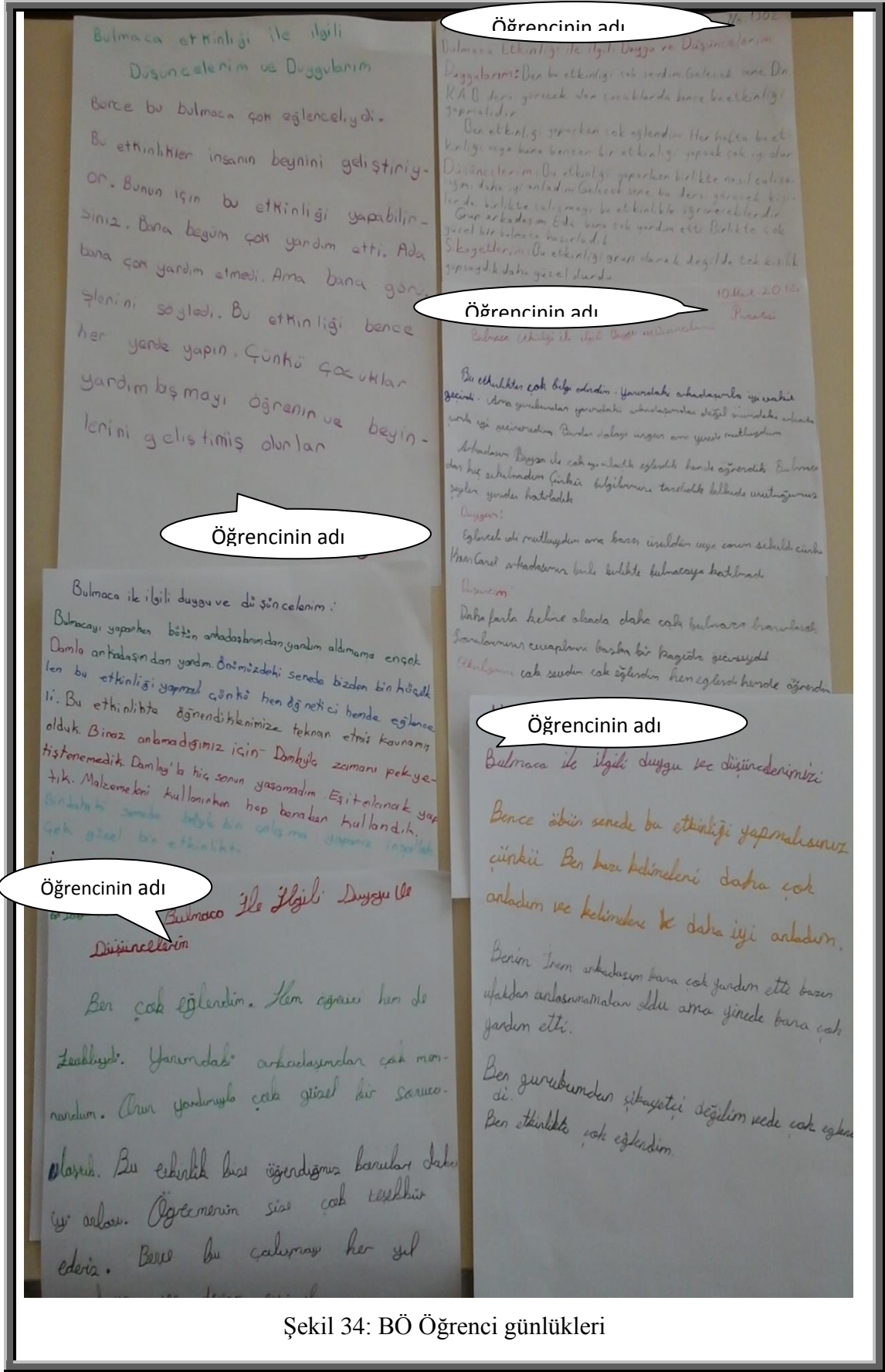




Şekil 33: BÖ Ürün örneği

Öğrenme Tekniği ile yapılan etkinliğin ardından öğrenci günlüklerinin ve öğretmen gözlemlerinin işe koşulmasıyla oluşturulan sonuçlar şöyledir:

- Genel olarak grupların çoğu bu etkinliğin amacını anladığı görülmektedir. Öğrenci günlüklerinde öğrencilerin büyük bir çoğunluğu bu etkinliği eğlenceli bulmuştur. Hatta başta kavga eden veya tartışanlar bile etkinlik devam ettikçe uzlaşma yoluna gitmiş ve grupla birlikte öğrenmede eğlenmişlerdir.
- Bazı öğrenciler grup arkadaşlarından memnun olmadığını ve tek başına soruları hazırlamak istediklerini söylemektedir. Hatta bazı öğrenciler başarı sırasına göre sınıfı ikiye böldürmeyi ardından bölünen 2 grubu da kendi aralarında bölmeyi teklif etmişlerdir.
- Birlikte Öğrenme tekniği ile öğrenciler birbirlerinden öğrenmenin nasıl olacağını anlamışlardır.
- Birlikte Öğrenme tekniği ile beraber öğrenciler sosyalleşmektedirler.
- Konuya hakim olan öğrenciler zaman sorunu yaşamazken konu hakimiyeti zayıf öğrenciler 2 ders saatine etkinliği sığdıramamıştır.
- Gruplar önceden belirlenmediği takdirde grupların hazırlanması uzun sürdüğü görülmektedir.
- Her sınıfın fiziki şartları ve öğrenci sayısı altılı grup oluşturmaya uygun gözükmemektedir.



Öğrencinin adı

Bulmaca etkinliği ile ilgili Düşüncelerim  
 Düşüncelerim: Ben bu etkinliği çok sevdim. Gelecek sene Dn K A B ders, gelecek olan sınavlarda önce bu etkinliği yaparızdır.  
 Ben etkinliği yaparken çok eğlendim. Her hafta bu etkinliği yapıp bana benzer bir etkinliği yapacak çok iyiler.  
 Düşüncelerim: Bu etkinliği yaparken birlikte nasıl çalıştığımızı daha iyi anladım. Gelecek sene bu ders, gelecek sınavlarda birlikte çalışmayı, bu etkinlikle öğrenmelerimizdir.  
 Grup arkadaşım Ede bana çok yardım etti. Birlikte çok güzel bir bulmaca yaptık.  
 Şikayetlerim: Bu etkinliği grup olarak değil de tek kişilik yaparsaydık daha güzel olurdu.

10 Mart 2014

Öğrencinin adı

Bu etkinlikler çok bilgi edindim. Yarınları arkadaşlarımla yapmayı geçirdim. İsteyen arkadaşlarımla arkadaşlarımla öğel sınıflarda arkadaşlarımla yapmayı geçirdim. Bunu isteyeceğim ama yapmayı istiyordum.  
 Arkadaşım Duygu ile çok eğlenerek yaptık. Bulmaca dan bir şeyler öğrendim. Çünkü bilgilerini arkadaşlarımla tartıştığımızı yaptık. Yarınları arkadaşlarımla yapmayı istiyordum.  
 Düşüncem:  
 Eğlendim ve öğrendim ama bazen yanlışler yapıyorum çünkü arkadaşlarımla yapmayı istiyordum.  
 Arkadaşım Duygu ile çok eğlenerek yaptık. Bulmaca dan bir şeyler öğrendim. Çünkü bilgilerini arkadaşlarımla tartıştığımızı yaptık. Yarınları arkadaşlarımla yapmayı istiyordum.  
 Düşüncem:  
 Daha fazla kelime bilsem daha çok bulmaca yapardım.  
 Sanırım arkadaşlarımla başka bir konuda çalışırsak öğrenirim.  
 Arkadaşım Duygu ile çok eğlenerek yaptık. Bulmaca dan bir şeyler öğrendim. Çünkü bilgilerini arkadaşlarımla tartıştığımızı yaptık. Yarınları arkadaşlarımla yapmayı istiyordum.

Öğrencinin adı

Bulmaca ile ilgili düşüncelerimi:  
 Bence öbür sene de bu etkinliği yapmalıyız çünkü Ben bazı kelimeleri daha çok anladım ve kelimeleri de daha iyi anladım.  
 Benim İrem arkadaşım bana çok yardım etti bazen arkadaşlarımla yapmayı istiyordum ama yine de bana çok yardım etti.  
 Ben arkadaşlarımdan şikayetçi değilim ve de çok eğleniyordum.  
 Ben etkinliği çok eğlendim.

Bulmaca etkinliği ile ilgili Düşüncelerim ve Düşüncelerim

Bence bu bulmaca çok eğlenceliydi.  
 Bu etkinlikten insanın beynini geliştiriyor. Bunun için bu etkinliği yapabilirsiniz. Bana begüm çok yardım etti. Ada bana çok yardım etmedi. Ama bana görevlerini söyledi. Bu etkinliği bence her yerde yapın. Çünkü çocukları yardım bşmayı öğrenin ve beynlerini geliştirmiş olurlar.

Öğrencinin adı

Bulmaca ile ilgili düşüncelerim:  
 Bulmacayı yaparken bütün arkadaşlarımdan yardım almama en çok Damla arkadaşım dan yardım. Önemizdeki senede bizden bir hediye olsun bu etkinliği yapalım çünkü hem öğretici hemde eğlenceli. Bu etkinlikte öğrendiklerimize tekrar etmiş kaunamış olduk. Biraz anlamadığımız için Damla'ya zamanı pek yetiştiremedik. Damla'ya hiç sorun yaşamadım. Eşitlenmek yaptık. Malzeme hiç kullanılmadı. Hep beraber kullandık. Çünkü arkadaşlarımla birlikte bir çalışma yapmaya çalıştık. Çok güzel bir etkinlikti.

Öğrencinin adı

Bulmaca ile ilgili Düşüncelerim  
 Düşüncelerim  
 Ben çok eğlendim. Tem öğrenen hem de arkadaşlarımla. Yarınları arkadaşlarımla çok meraklıydım. Arın yardımıyla çok güzel bir çalışma yaptık. Bu etkinlik bize öğrendiğimiz kelimeleri daha iyi anladık. Öğretmenim bize çok teşekkür ederiz. Bence bu çalışmayı her yıl yapalım.

Şekil 34: BÖ Öğrenci günlükleri

## SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma ilkokul 4. sınıf DKAB dersinde “Hz Muhammed’i Tanıyalım” ünitesinin İşbirlikli Öğrenme Yöntemi ile işlenişini uygulamalı olarak göstermektedir. Uygulama esnasında yöntemin uygulanışında karşılaşılan sıkıntılar veya üstün yönler sonuç kısmında özetlenerek bazı önerilerde bulunulmuştur.

### SONUÇ

Sosyometrik olarak baktığımızda hemen hemen her sınıfta öğrenciler arası gruplaşmalar mevcuttur. Bunların içerisinde fikirlerine başvuru ve kararlarına uyulan lider öğrenciler olduğu gibi sınıf içinde istenmeyen kenarda kalmış diyebileceğimiz yalnız öğrenciler de bulunmaktadır. Ayrıca kendilerini isteyenleri istemeyip başkalarıyla arkadaşlık kurmak isteyenler olduğu gibi sınıftan soyutlanmış ama kendi aralarında samimi olan ve sınıf uyumunu bozabilecek kafadarlar diyebileceğimiz klikler mevcuttur. İşbirlikli Öğrenme Yönteminde tüm sınıf eşit kabul edilir ve işbirliğini bozacak bu tür planlı birliktelikler yerine grupların heterojen ve random olarak belirlenmesi gerekmektedir. Bu yüzden sınıf içi gürültü ve anlaşmazlıkların meydana gelmemesi veya en aza indirgenmesi için öğretmenin klikleşmeleri kanalize edebilecek şekilde grupları oluşturmasında fayda sağlanacağı öğretmen tarafından gözlemlenmektedir. Heterojen dağılımda başarılı öğrencilerin bulunduğu gruplar kısa sürede etkinliği bitirirken, başarı düzeyi karma gruplarda süre sıkıntısı yaşanmaktadır. Özellikle etkinliği bitiren öğrenciler alarının çalması ile birlikte, süre doldu süre doldu, diyerek arkadaşlarını demoralize etmeye çalıştıkları görülmektedir. Etkinliğe katılmak istemeyen öğrenci hem işbirliğini bozmakta hem de herhangi bir şey öğrenmemektedir. Dışlanan öğrencinin bulunduğu gruplarda ise arkadaşını yok sayma, görmezden gelme, her şeyi kendisi yapma isteğinde bulunan ve arkadaşının fikrini söylemesine tahammül edemeyen öğrencilerin var olduğu görülmektedir. Bununla beraber grupların heterojen olmasının faydası da yadsınamaz. Normalde daha az başarılı olan ama etkinliği beraber yapmak isteyen öğrencilerin dersin bitiminde istedik kazanıma ulaştıkları görülmektedir. Grupların heterojen olması sonucunda daha önceden birbirleri ile kaynaşma imkânı bulamamış

öğrencilerin birbirleri ile dostluk kurduğu ve sosyal becerilerini arttırdığı görülmektedir. Etkinlik esnasında karşıt fikirleri hoşgörmeyi, herkesin kendileri ile aynı düşünmek zorunda olmadığını, ama isterlerse, birlikte ortak bir sonuca varabileceklerini öğrenmektedirler.

İşbirlikli Öğrenmeyi başarıya ulaştıran değişkenlerden biri de öğrenciler arasında olumlu amaç bağımlılığının kurulmasıdır. Kendilerinin başarısının ancak grupla olacağını fark eden öğrenciler, birbirlerini cesaretlendirmektedir. Normal şartlarda bir araya gelmeyen öğrenciler bu yöntemle bir araya gelmiş ve birbirlerinden yorumlama, farklı açıdan bakma özelliklerini model alarak bireysel becerilerini ve yeterliliklerini artırmaktadırlar.

DKAB dersinde İşbirlikli Öğrenme grupları genellikle grup üyeleri birbirleri ile uyum içinde çalışmışlardır. Birlikte herhangi bir konunun nasıl öğrenilebileceğini kavramışlardır. Bununla beraber öğrendiklerini anlamlı bir şekilde arkadaşlarına ileten öğrencilerin yanı sıra bildiğini anlatamayan, eksik anlatan, anlatırken utanan, bildiklerini saklayan öğrenciler de bulunmaktadır.

İşbirlikli Öğrenme Yöntemi ile normal şartlar altında iki ders saatinde işlenebilecek bir konunun bir ders saatinde öğrenilmesi sağlanmaktadır. Bilginin derste öğrenilmesini sağlayan bu yöntem ile okul dışında vakit ayırmaya gerek duyulmaksızın uzun süreli belleğe transfer edebilmelerini kolaylaştırmaktadır.

İşbirlikli Öğrenmede öğretmenin de yapması gereken bazı şeyler vardır. Her şeyden önce İşbirlikli Öğrenme tekniklerinin uygulamacısı olan öğretmen, ders süresini planlamak zorundadır. Aksi takdirde etkinlikler bölünmekte veya uygulama, hedeflenen kazanıma hizmet etmemektedir. Öğrencilerin yaş grupları ve ders süresi dikkate alınarak seçilen uygulamaların öğrencilerin eğlenerek öğrendiklerini göstermektedir.

İşbirlikli Öğrenmenin planlamasını yapan öğretmenin karşılaştığı bazı zorluklar da vardır. Bunların başında sınıf oturma planının İşbirlikli Öğrenme Yöntemine uygun olmayışıdır. Öğretmenin özel dersliğinin bulunmadığı durumlarda dörtlü, beşli, altılı grupları içeren oturma gruplarını hazırlamak, hem öğrenciye hem de öğretmene sıkıntı yaratmaktadır. Öğrencilerin sadece iki ders saati için sıraları dizayn edip ders bitiminde tekrar eski yerlerine yerleştirmeleri öğrenciler için zahmetli

olmaktadır. Nitekim öğrenciler etkinliğin bitiminde sıraları eski yerlerine taşınmaları, sınıfın eski düzenini oluştururken ders materyallerinin karışması, öğrencilerin kişisel eşyalarının kaybolması sonucu kargaşanın çıkması ve öğrencilerin öğretmen ile birlikte ders öncesi ve sonrasında teneffüs hakkından mahrum kalması İşbirlikli Öğrenme Yöntemini uygulamasını zorlaştırmaktadır. Bundan dolayı çalışmamız daha ziyade ikili veya üçlü gruplar ile devam etmiştir.

İşbirlikli Öğrenme Yöntemiyle işlenen dersin sonunda değerlendirme amaçlı sınav yapılması bazı grupları memnun etmemiştir. Bunun için, öğretmen tarafından bu oyunun sonunda değerlendirme sorularının olacağı oyun başlamadan söylenmelidir. Aksi takdirde oyun amacına ulaşmamış, öğrencilerse birbirleri ile sohbete koyulmuş olacaklardır.

İşbirlikli Öğrenme Yönteminin kullanıldığı haftalarda öğrencilerin derse ilgilerinin arttığı gözlemlenmiş ve öğrencide her hafta bir etkinlik yapılacağı beklentisi oluşmuştur. Planlama yapıldığı ve özel dersliğin bulunması halinde bu yöntemin DKAB derslerinde kullanılmasının başarıyı arttıracığı öngörülmektedir. Nitekim öğrencilerin sınav başarı puanları bu öngörüye destekler mahiyettedir.

## **ÖNERİLER**

Bu çalışmadaki uygulamalar, 2005 yılında uygulamaya konan Din Kültürü Ahlak Bilgisi programında yer alan İşbirlikli Öğrenme Yöntemi ile ilgilidir. Araştırmanın neticesinde saptanan MEB' e, öğretmenlere, okul idarecilerine yönelik öneriler şöyledir.

1. MEB programında yer alan İşbirlikli Öğrenme Yönteminin uygulamasının nasıl olacağına dair programda yeterli bilgi yer almamaktadır. Lisans eğitimini yeni bitiren öğretmenler de dâhil olmak üzere öğretmenlerin sadece bazılarının teoride bildiği, ama pratikte uygulamasının nasıl olacağı hakkında bilgi sahibi olmadığı görülmektedir. Bu yüzden;

- a. Boşluğu dolduracak hizmet içi kursların düzenlenmesi faydalı olacaktır.
- b. Programların hazırlayıcısı ve geliştiricisi olan eğitimcilerin DKAB kılavuz kitaplarına İşbirlikli Öğrenme Yöntemini dahil ederek bazı uygulama örneği göstermelidirler. Bu hususta yer alacak bir aksama, öğrenciden çok öğretmenden kaynaklanmaktadır.

c. Bununla beraber lisans eğitiminde, 2005 müfredatında benimsenen çağdaş yaklaşımlara yönelik materyal geliştirilmesine önem verilmeli ve Özel Öğretim Yöntemleri gibi alan derslerinde konular ayrıntılı bir şekilde ele alınmalıdır.

2. İşbirlikli Öğrenme Yöntemi programda yer almasına rağmen, okulun fiziki şartları uygulama yapılmasını zorlaştırmaktadır. Sınıfların kalabalık olması, sadece geleneksel oturma düzenine elverişli olacak şekilde dar olması, öğrencilerin grup arkadaşları ile çalışacakları ortamların ders esnasında belirlenmek zorunda olunması ve oturma şekillerinin ders esnasında hazırlanması vakit kaybına ve gürültüye neden olmaktadır. Bundan dolayı DKAB dersine yönelik derslik sistemine geçirilmesi gerekir. Böylelikle öğretmen, ders öncesinde sınıfın fiziki şartlarını müsait hale getirip dersliği dizayn edecek ve öğrenciler dersliğe girdiklerinde oturacağı yerleri, grup arkadaşlarını hemen bulacak ve vakit kaybı yaşanmayacaktır.

3. İşbirlikli Öğrenme Yöntemini sınıf ortamında kullanacak öğretmenin, öğrencilerin bilişsel alanlarının yanı sıra duyuşsal ve davranışsal özelliklerini de dikkate alan etkinlikleri seçmesi ve bunları seçerken öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerine uygun olmasına dikkat etmesi, dersin istendik amaçlarına ulaşmasına yardım edecektir.

## KAYNAKÇA

- Açıkgöz, Kamile Ün; *Aktif Öğrenme*, İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları, 2003.
- Aktaş, Elif; “Kubaşık Öğrenme Yönteminin 8. Sınıf Türkçe Derslerinde Uygulanması ve Sonuçları”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010).
- Altaş, Nurullah; *Öğretmen El Kitabı*, İstanbul: Dem yay, 2007.
- Bacanlı, Hasan; *Gelişim ve Öğrenme*, Ankara: Nobel yay, 2001.
- Baran, Fadıl; “Arapça Öğretiminde Kubaşık Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2010).
- Baykara, Kevser; “İşbirliğine Dayalı Öğrenme Teknikleri Ve Denetim Odakları Üzerine Bir Çalışma”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 2000, ss. 201-210.
- Bayraktar, Oğuz; “Ortaöğretim Matematik Dersinde İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yaklaşımı Hakkında Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri”, (*Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2002).
- Başer, Mutahhar; “İşbirlikli Öğrenme Modeli ve Yabancı Dil Okuma Becerilerinin Geliştirilmesi”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, YTÜ, SBE, 2006).
- Bozpolat, Ebru; “Türkçe Dersinde Birleştirilmiş İşbirlikli Okuma ve Kompozisyon Tekniği ile Kullanılan Hikaye Haritası Yönteminin Öğrencilerde Okuduğunu Anlama Becerisini Geliştirmeye Etkisi”, (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2012).
- Bilgin, İbrahim; *İşbirlikli Öğrenme: Fen ve Teknoloji Öğretimi*, Mehmet Bahar (ed.), Ankara: Pegem Akademi, 2006.
- Bilgili, Selcan; “İlköğretim 7. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersinde Çevre Konularının Öğretiminde, Yapılandırmacı Yaklaşım Dayalı İşbirlikli öğrenmenin Öğrencilerin Erişimine Etkisi”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2008).
- Bülbül, Yüksel; “Ortaöğretim Çevre ve İnsan Dersinde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Çevreye Yönelik Tutumlara ve Erişime Etkisi”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, ÇOMÜ, SBE, 2007).
- Çopur, Tuğba; “Öğrencilerin Newton’un Hareket Kanunlarındaki Kavram Yanılgılarının Giderilmesinde İşbirlikli Öğrenmenin Etkisi”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2008).

- Demirdağ, Barış; “Anorganik Kimya Dersinde Web Destekli İşbirlikli Öğrenme”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, DEÜ, EBE, 2011).
- Demirel, Fatma Gözde, “İlköğretim 5. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersinin Dünya, Güneş ve Ay Ünitesinde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarılarına ve Derse Olan Tutumlarına Etkisi”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2007).
- Demirel, Özcan; *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*, Ankara: Pegem yay, 2003.
- ; *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme- Öğretme Sanatı*, Ankara: Pegem A, 2005.
- Doymuş, Kemal ve Doğan, Alev; İşbirlikli Öğrenme Yöntemi: *Öğrenme – Öğretme Kuram ve Yaklaşımları*, Sevil Büyükalın Filiz (ed.), Ankara: Pegem yay, 2011.
- Ekinci, Necla; *İşbirliğine Dayalı Öğrenme: Eğitimde Yeni Yönelimler*, Özcan Demirel (ed.), Ankara: Pegem yay, 2010.
- Ertürk, Selahattin; *Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara: Yelkentepe yay, 1975.
- Flowers, J.C. Flowers and Ritz, J.M.; “Cooperative Learning In Technology Education”, Old Dominion University, 1994
- Gelici, Özlem ve Bilgin, İbrahim, “İşbirlikli Öğrenme Tekniklerinin Tanıtımı ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi”, *Adıyaman Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 2011.
- Gençosman, Tuna; “Fen ve Teknoloji Öğretiminde Kullanılan Öğrenci Takımları Başarı Bölümleri Tekniğinin Öğrencilerin Öz-Yeterlilik, Sınav Kaygısı, Akademik Başarı ve Hatırda Tutma Düzeylerine Etkisi”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011).
- Gömlüksiz, Müfit; “Kubaşık Öğrenme Yöntemi ile Geleneksel Yöntemin Demokratik Tutumlar ve Erişmeye Etkisi”, (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993).
- İnce, Nurhan Cora; “Zihinsel Engelli Öğrencilere Okuduğunu Anlama Becerilerinin Öğretilmesinde İşbirlikli öğrenme Yaklaşımı ile Sunulan Öğretim Programının Etkililiğinin İncelenmesi”, (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2007).
- İslamoğlu, A. Hamdi; *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, İzmir: Beta yay, 2009.
- Johnson, Dawid W. and Johnson, Roger T.; “Cooperative Learning and Achievement”, *Cooperative Learning, Theory and Research*, Shlomo Sharan (ed.), Praeger, USA, 1990.

- Johnson, D. W. and Johnson, R. T; Cooperative Learning and Achievement., Cooperative Learning: Theory and Research, Sholomo Sharan (der.), Greenwood Publishing, Prager, Press, New York, 1990.
- Jordon, Don W; “Social Skillıng Through Cooperative Learning”, *Educational Research Volume*, 39, Number 1 Spring, 1997.
- Karaca, Şöhretela; “İşbirlikli Öğrenme Yöntemi ile Geleneksel Öğretim Yaklaşımının, Lise 1.Sınıf Öğrencilerinin Maddenin Sınıflandırılması Konusunu Anlamalarına ve Akademik Başarılarına Etkileri”, (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2005).
- Karagözoğlu, Galip; *Cumhuriyet ve Demokrasinin Yerleşmesi ve Yaşatılmasında Öğretmenin Rolü*, Ankara: Millî Eğitim Basımevi, 1999.
- Kasap, Hale; “İşbirlikli Öğrenme, Fen Başarısı, Akılda Tutma, Öğrenci Yüklemeleri ve İşbirlikli Öğrenme Gruplarındaki Etkileşim”, (*Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996).
- Kaya, Seda; “İşbirlikli Öğrenme ve Akran Değerlendirmenin Akademik Başarı, Bilişüstü Yeti ve Yardım Davranışlarına Etkisi”, (*Yüksek Lisans Tezi*, Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2013).
- Korkut, Havva; “İlköğretim 6. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programının İşbirlikli Öğrenme Yöntemine Göre Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri”, (*Yüksek Lisans Tezi*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2008).
- Köstereloğlu, İlker; “İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrenme ve Öğretme Sürecinde Oluşturduğu Duygular”, *International Journal of Human Sciences*, vol.11, number 1, 2014.
- Küçükahmet, Leyla; *Eğitim Programları ve Öğretim*, Ankara: Gazi Kitapevi, 1997.
- Macit, Esra ; “İlköğretim İkinci Kademe Matematik Derslerinde İÖ Yönteminin Kullanılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri”, (*Yüksek Lisans Tezi*, İnönü Ün, EBE, 2013).
- MEB, *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara: MEB yay, 2010.
- Özdemir, Saadettin “İÖ Yönteminin DKAB Dersinde Kullanılması”, *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 11/3, 2011, ss. 145-162.
- Özdemirli, Gülfer; “İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrencinin Matematik Başarısı ve Matematiğe İlişkin Tutumu Üzerindeki Etkililiği: Bir Meta-Analiz Çalışması”, (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011).
- Özer, M. Akif; “Etkin Öğrenmede Yeni Arayışlar: İşbirliğine Dayalı Öğrenme ve Buluş Yoluyla Öğrenme”, *Bilig Dergisi*, 35, 2005, ss.105-129.

- Yazman, İnci; “İşbirlikli Jigsaw Tekniği ve 5E Modeliyle Öğretimin 7.Sınıf Öğrencilerinin Fen ve Teknoloji Dersinde Yayıları Tanıyalım ile İş ve Enerji konularındaki Başarılarına ve Kalıcılığa Etkisi”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Kafkas Üniversitesi, FBE, 2013).
- Saban, Ahmet; *Öğrenme – Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, Ankara: Nobel yay, 2000.
- Senemoğlu, Nuray; *Gelişim Öğrenme Ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*, Ankara: Gazi Kitabevi, 1998.
- Slavin, R.E; *Cooperative Learning: Theory, Research and Practice*, Boston: Allyn and Bacon, 1995.
- Sönmez, Seval; “İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yöntemi, Birleştirme Tekniği ile Bilgisayar Okur- Yazarlığı Öğretiminin Akademik Başarıya ve Kalıcılığa Etkisi”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005).
- Şimşek, Ümit, “Çözeltiler ve Kimyasal Denge Konularında Uygulanan Jigsaw ve Birlikte Öğrenme Tekniklerinin Öğrencilerin Maddenin Tanecikli Yapıda Öğrenmeleri ve Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi”, (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2007).
- Şimşek, Ümit vd.; İşbirlikli Öğrenme Yöntemi Üzerine Derleme Çalışması: II. İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Sınıf Ortamında Uygulanması, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt-Sayı: 10-1, 2008.
- Timur, Serkan; “İlköğretim 7. Sınıf Fen Bilgisi Dersinde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006).
- Yılmaz, Hasan ve Sünbül, Ali Murat, *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*, Konya: Çizgi Kitabevi, 2006.
- Ural, Alaattin; “İşbirlikli Öğrenmenin Matematikteki Akademik Başarıya, Kalıcılığa, Matematik Özyeterlilik Algısına ve Matematiğe Karşı Tutumuna Etkisi”, (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2007).
- Uysal, Güzide; “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde İşbirlikli öğrenmenin Erişkiye, Problem Çözme Becerilerine, Öğrenme Stillerine Etkisi ve Öğrenci Görüşleri”, (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2010).
- Uysal, Mehmet Engin; “İlköğretim Türkçe Dersinde İşbirlikli öğrenmenin Erişiyi, Eleştirel Düşünce ve Yaratıcılık Becerilerine Etkisi”, (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2009).

Kemal Doymuş proje ekibi İşbirlikli öğrenme Modeli,  
“<http://kemaldoymus.files.wordpress.com/2013/03/ic59fbirlikli-bc3b6lc3bcm-1.pdf> Erişim Tarihi: 28/04/2014

[www.asosindex.com/journal-article-abstract?id=17425#.UclZYOIM9JI](http://www.asosindex.com/journal-article-abstract?id=17425#.UclZYOIM9JI)

25/06/2013

## EKLER

Ek 1: İÖ Teknikleri ve bu tekniklerin tarih sürecinde katkısı olan araştırmacılar

Yöntemin Geliştirildiği Tarih	İşbirlikli öğrenme Yöntemleri	Yöntemi Geliştiren Bilim İnsanı
1960'ların ortaları	Birlikte Öğrenme	Johnson ve Johnson
1970'lerin başı	Takım-Oyun	Turnuva De Vries ve Edwards
1970'lerin ortaları	Grup Araştırmaları	Sharan ve Sharan
1970'lerin ortaları	Akademik Çelişki	Johnson ve Johnson
1970'lerin sonu	Birleştirme (Jigsaw)	Aranson ve Arkadaşları
1970'lerin sonu	Öğrenci Takımları-Başarı Bölümleri	Slavin ve Arkadaşları
1970'lerin sonu	Birleştirme II (Jigsaw II)	Slavin ve Arkadaşları
1980'lerin ortaları	İşbirliği-İşbirliği	Kagan
1980'lerin sonu	Birleştirilmiş işbirlikli Okuma ve Kompozisyon	Stevens, Slavin ve Arkadaşlar
1990'ların başı	Birlikte Sorulum Birlikte Öğrenelim	Kamile Ün Açıköz
1990'ların başı	Birleştirme III (Jigsaw III)	Stahl
1990'ların sonu	Birleştirme IV (Jigsaw IV)	Holliday
2000'lerin başı	TersBirleştirme(Reverse Jigsaw)	Hedeen
2007	Konu Jigsawı	Kemal Doymuş

Ek 2: Uygulama İzni



T.C.  
SİNOP VALİLİĞİ  
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 25072426/44/1556190

16/04/2014

Konu: Sümeyra YILMAZ'ın Uygulama İsteği.

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE  
SAMSUN

İlgi : a)10.04.2014 Tarih ve 2758 Sayılı Yazınız..

b)15.04.2014 Tarih ve 1535482 Sayılı Valilik Oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Sümeyra YILMAZ'ın "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde İşbirlikli Öğrenme" konulu tez çalışmasında kullanmak üzere Sinop Merkez Atatürk İlkokulunda 4. sınıf öğrencilerine " Gözlem Uygulama Örneği Fotoğrafları ve Ders Etkinliği Günlükleri" konularında uygulama isteğinin uygun görüldüğüne dair ilgi Valilik Oluru ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Hıdır KAHVECİ  
Vali a.  
Vali Yardımcısı

Eki: 1-Valilik Olur (1 Adet)

16 04 14

Ali RAVAS  
Şef

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 0a2d-f03d-3a4f-b8df-b6b2 kodu ile yapılabilir.

Hükümet Konağı Kat : 2 SİNOP  
Elektronik Ağ: [www.me.b.gov.tr](http://www.me.b.gov.tr)  
e-posta: [istatistik57@meb.gov.tr](mailto:istatistik57@meb.gov.tr)

Ayrıntılı bilgi için: Kenan KÖYLÜ Şube Müdürü  
Tel: (0 368) 261 19 87  
Faks: (0 368) 261 15 07

### Ek 3: Uygulama İzni



T.C.  
SINOP VALİLİĞİ  
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 25072426/44/1535482

15/04/2014

Konu: Sümeyra YILMAZ'ın Uygulama İsteği.

#### VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğünün 10/04/2014 Tarih ve 2758 Sayılı Yazısı.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Sümeyra YILMAZ'ın, "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde İşbirlikli Öğrenme" konulu tez çalışmasında kullanmak üzere Sinop Merkez Atatürk İlkokulu 4. sınıf öğrencilerine " Gözlem Uygulama Örneği Fotoğrafları ve Ders Etkinliği Günlükleri" konularında uygulama yapma isteği ilgi yazı ile bildirilmiştir.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Sümeyra YILMAZ'ın, "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde İşbirlikli Öğrenme" konulu tez çalışmasında kullanmak üzere Sinop Merkez Atatürk İlkokulu 4. sınıf öğrencilerine " Gözlem Uygulama Örneği Fotoğrafları ve Ders Etkinliği Günlükleri" konularında (Öğrenci fotoğraflarının veya videolarının yalnızca tez çalışmasında kullanılması başka bir yerde (sosyal paylaşım siteleri , dergi, gazete vs) kullanılmaması şartıyla) uygulama yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Mehmet Emin AKKURT  
Millî Eğitim Müdürü

15/04/2014

Hıdır KAHVECİ  
Vali a.  
Vali Yardımcısı

Eki: 1-Yazı (2 Adet)

15.04.2014  
AKKURT  
Mehmet Emin  
Müdür

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.  
Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden c3a7-e602-39e5-83ad-4a5e kodu ile yapılabilir.

Hükümet Konağı Kat : 2 SINOP  
Elektronik Ağ: www.me.b.gov.tr  
e-posta: isticatistik37@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Kenan KÖYLÜ Şube Müdürü  
Tel: (0 368) 261 19 87  
Faks: (0 368) 261 15 07

Ek 4: Uygulama İzni



T.C.  
SINOP VALİLİĞİ  
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

*İzmit*  
*İzmit*  
*İzmit*  
02/05/2014

Sayı : 25072426/44/1751120  
Konu: Sümeyra YILMAZ'ın Uygulama İsteği.

ATATÜRK İLKOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE  
SINOP

İlgi : 15.04.2014 Tarih ve 1535482 Sayılı Valilik Oluru.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Sümeyra YILMAZ'ın "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde İşbirlikli Öğrenme" konulu tez çalışmasında kullanmak üzere Sinop Merkez Atatürk İlkokulunda 4. sınıf öğrencilerine " Gözlem Uygulama Örneği Fotoğrafları ve Ders Etkinliği Günlükleri" konularında uygulama isteğinin uygun görüldüğüne dair ilgil Valilik Oluru ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Kenan KÖYLÜ  
Müdür a.  
Şube Müdürü

Eki: 1-Vajülük Olur, (1 Adet)  
ATATÜRK İLKOKULU  
ve ORTAKADLI MÜDÜRLÜĞÜ

KAYIT	TARİH	07.05.2014
	SAYI	359
HAVALE	GEREĞİ	
	KAYIT	
DÖŞME NO		

Gözetim Çabucuk İmzası  
02.05.2014

*Kenan Köylü*

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır  
Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 782f-1e2d-33ba-b5a0-e429 kodu ile yapılabilir.


Hükümet Konağı Kat : 2 SINOP  
Elektronik Ağ: [www.me.b.gov.tr](http://www.me.b.gov.tr)  
e-posta: [istatistik57@meb.gov.tr](mailto:istatistik57@meb.gov.tr)

Ayrıntılı bilgi için: Kenan KÖYLÜ Şube Müdürü  
Tel: (0 368) 261 19 87  
Faks: (0 368) 261 15 07

Ek 5: İÖ Değerlendirme Testi (4/A, 4/B, 4C)


Adı: Soyadı: No:	SİNOP MERKEZ ATATÜRK İLKOKULU 2013/2014 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI 4/A SINIFI DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ II. DÖNEM I. YAZILI SINAVI	PUAN:
------------------------	--	-------

A. UYGUN ŞIKKI İŞARETLEYİNİZ. (HER SORU 5 PUANDIR. 5X11=55)


1.  Merhaba çocuklar! Öğrencilerimden Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in çocuklarından 4 tanesinin isimlerini söylemelerini istedim. İçlerinden bir tanesi yanlış cevap verdi. Aşağıdakilerden hangisi Peygamber Efendimizin çocuklarından biri değildir?

Sümevra Öğretmenin sorusunun cevabı aşağıdakilerden hangisidir?

a) Ümmü Gülsüm      b) Zehra  
c) Kâsım                d) Rukiye

2.  Elimdeki topu Peygamberimiz Hz Muhammed'in erkek çocuklarını bilen arkadaşşıma atmak istiyorum. Aşağıdaki hangi arkadaşşım, Peygamberimiz Hz Muhammed'in erkek çocuklarının ismini doğru söylemiştir?

A. CEM      B. CEMİLE      C. CEMİL      D. CEMAL

3.  Arkadaşlar! Peygamberimiz Hz Muhammed 6 yaşında iken annesi vefat etmiştir ve dedesi \_\_\_\_\_ Hz Muhammed'i 8 yaşına kadar korumuş ve onun bakımını üstlenmiştir. Dedesinin ölümünün ardından Hz Muhammed'i amcası \_\_\_\_\_ 8 yaşından 25 yaşına kadar bakımını üstlenmiştir.

Yukarıdaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

a. Abdulmuttalip- Abdullah      b. Abdulmuttalip- Ali  
c. Abdulmuttalip- Ebu Talip      d. Ebubekir- Abdulmuttalip



Arkadaşımı Hz. Muhammed'in doğduğu toplumda çocukları sütanneye verme uygulaması vardı.

Hız Muhammed'in annesi \_\_\_\_\_ de oğlu Muhammed için sütanne bulmuştur. Hız Muhammed'in sütanesi \_\_\_\_\_ de Hız Muhammed'e iki yıl sütünü vermiş ve ona bakmıştır

Boşluğa sırasıyla hangi isimler yerleştirilmelidir?

- A. Hatice - Ayşe      B. Emine - Amine  
C. Hatice - Amine      D. Amine - Halime



5. Arkadaşlarım benim çok güzel resim yaptığımı söylüyorlar ve bana kendi aralarında Ressam Sabri lakabını takmışlar. Peygamberimiz Hız Muhammed'e de onun çok güvenilir olmasından dolayı lakabının olduğunu ben biliyorum.

- Aşağıdakilerden hangisi Peygamberimiz Hız Muhammed'in lakabıdır?  
A. Muhammed'ül- metin      B. Muhammed'ül- huzur  
C. Muhammed'ül- ali      D. Muhammed'ül- emin

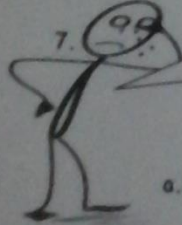


6.

Peygamberimiz Hız Muhammed \_\_\_\_\_ yılında \_\_\_\_\_ 'de doğmuştur.

Yukarıdaki boşluklara sırası ile aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- a. 571- Mekke      b. 571- Medine      c. 632 -Medine      d. 632 -Mekke



7.

Peygamberimiz Hız Muhammed \_\_\_\_\_ yılında \_\_\_\_\_ 'de vefat etmiştir (ölmüştür).

Yukarıdaki boşluklara sırası ile aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- a. 571 Medine      b. 632 Mekke      c. 632 Medine      d. 571 Mekke



8.

I. ŞEYMA      II. EBUBEKİR      III. HAMZA

Yukarıdakilerden hangisi Hız Muhammed'in süt kardeşleridir?

- a. Şeyma- Ebubekir      b. Hamza- Ebubekir  
c. Şeyma- Hamza      d. Sadece Hamza



9. Peygamberimizin kızı Hz Fatıma , Peygamberimizin amcasının oğlu Hz Ali ile evlenmiştir. Bu evlilikten \_\_\_\_\_ ve \_\_\_\_\_ adında iki erkek çocuk doğmuştur. Peygamberimiz Hz Muhammed bu torunlarını çok sevmiş ve onlar ile beraber vakit geçirmekten çok mutlu olmuştur.

Yukarıdaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- a. Hasan- Abdullah                      b. İbrahim- Hüseyin  
c. Hasan- Hüseyin                      d. Abdullah- Hamza

10.



Peygamberimiz Hz Muhammed henüz gençken Mekke' nin güçlü olanları güçsüz ve yoksul olanları ezdi, Mekke' ye dışarıdan gelen tüccarların mallarına zarar verirdi. Mekke' deki bu durumu engellemek için gençler toplanmışlar ve haksızlıklarla mücadele etmişlerdir. Bu topluluğa genç Muhammed de üyedir.

Yukarıda anlatılan topluluğun adı nedir?

- A. Erdemliler Topluluğu   B. Kızılay Topluluğu   C. Bedeviler Topluluğu   D. Köleler Topluluğu

11.



Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğretmen çocuklara Hz. Muhammed (s. a. v.)'in doğduğu dönemde Mekke'de var olan dinler hakkında sorular sordu. Aşağıdaki öğrencilerden hangisi sorulan soruya yanlış cevap vermiştir?

A. Haniflik

B. Putperestlik

C. Hıristiyanlık

D. İslam dini

B. AŞAĞIDAKİ BOŞLUKLARI DOLDURUNUZ. HER BOŞLUK 3 PUANDIR. 9X3=27

"İnnâ \_\_\_\_\_ kel \_\_\_\_\_, Fesalli li \_\_\_\_\_ venhar,  
\_\_\_\_\_ şânieke \_\_\_\_\_ ebter."

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. (Resulum) Kuşkusuz biz sana  
\_\_\_\_\_ i verdik. Şimdi sen Rabbine \_\_\_\_\_ et ve  
\_\_\_\_\_ kes. Asıl \_\_\_\_\_ kesik olan şüphesiz sana hiç  
besleyendir.

C. AŞAĞIDAKİ BOŞLUKLARI DOLDURUNUZ. HER BOŞLUK 3 PUANDIR.

1. Puta tapıcı Araplar, erkek çocuğu olmayanlara \_\_\_\_\_ derlerdi.  
Kız çocuklarını hiç hesaba katmazlardı. Peygamberimiz Hz Muhammed' i de  
erkek çocukları yaşamıyor diye üzmüşlerdi. Allah bunların anlamsız ve boş  
olduğunu bildirmek için Kevser Suresini indirmiştir.
2. \_\_\_\_\_ geçtiği her yere hayat veren cennet ırmağının adıdır.  
Sözlükte bolluk, bereket, neslin çoğalması anlamına gelir.
3. \_\_\_\_\_ Hz Muhammed'in neslini devam ettiren kızının adıdır.
4. Peygamberimiz Hz Muhammed 17 yaşındayken amcalarından Zübeyr ve  
Abbas ile birlikte \_\_\_\_\_ ülkesine gitmiştir ve ticareti öğrenmiş,  
gençlik yıllarını ticaret yaparak değerlendirmiştir.
5. \_\_\_\_\_ Peygamberimiz Hz Muhammed' in dadısıdır.
6. \_\_\_\_\_ Peygamberimiz Hz Muhammed'in soyunun adıdır.

Başarılar dilerim. Sümeyra Yılmaz

08.04.2014

## Ek 6: Sınav analizi ve değerlendirme

4/A sınıfı için hazırlanan analiz ve değerlendirme Ek 4'te bulunan değerlendirme testine bağlı olarak oluşturulmuştur.

<b>OKUL</b>	SİNOP MERKEZ ATATÜRK İ.O	<b>SINIF</b>	4/A
<b>ÖĞRETİM YILI</b>	: 2013/2014	<b>SINAV NO</b>	3
<b>DÖNEM</b>	2	<b>ÖĞRETMEN</b>	SÜMEYRA YILMAZ
<b>DERS</b>	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	<b>TARİH</b>	09.04.2014

Soruların konu dağılımı, kazanımları, sonuçları

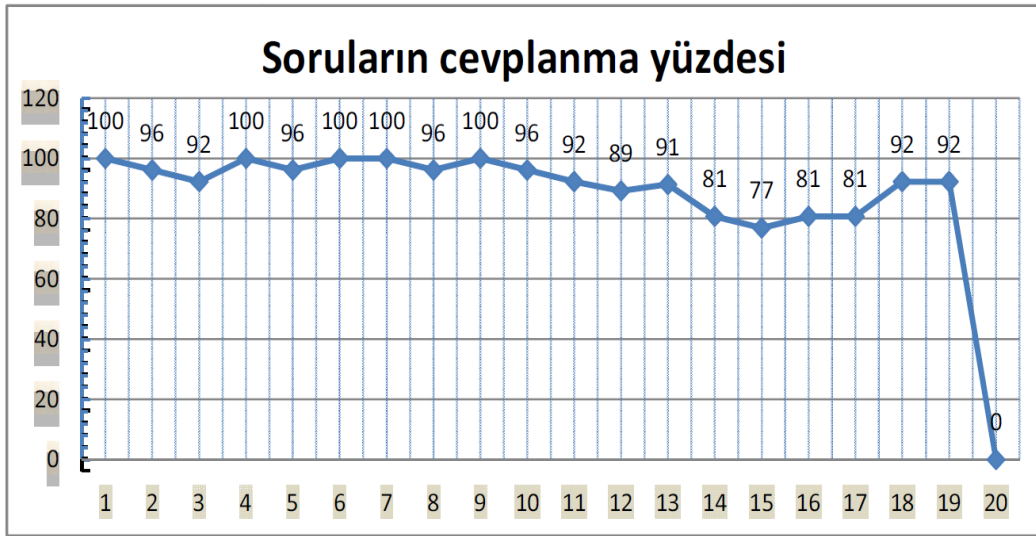
<b>SIRA</b>	<b>KONULAR (Hangi soru hangi konuyla ilgili)</b>	<b>SONUÇ</b>
1	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR	BAŞARILI
2	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR	BAŞARILI
3	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR	BAŞARILI
4	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR	BAŞARILI
5	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARIYLA İLGİLİ ÖRNEKLER VERİR.	BAŞARILI
6	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
7	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
8	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
9	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
10	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
11	HZ MUHAMMED'İN DOĞDUĞU ÇEVRENİN DİNİ, SOSYAL, EKONOMİK ÖZELLİKLERİ HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
12	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
13	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
14	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
15	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
16	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
17	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARINI ÖZETLER.	BAŞARILI
18	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI

19	HZ MUHAMMED'İN DOĞDUĞU ÇEVRENİN DİNİ, SOSYAL, EKONOMİK ÖZELLİKLERİ HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
20	19 soru vardır	

4/A Sınıfı öğrencilerin sorulara verdiği cevaplar ve puanları

ÖĞRENCİNİN			SORULAR (20 soruluk)															SONUÇ						
			5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	Soruların değerlendirildiği puan
SI	NO	AD SOYAD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	PUAN	NOT
1		BURKAY A.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	100	PEKİYİ
2		ABDULKADİR A.T.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	0	0	0	0	0	0	0	82	İYİ
3		ÖVGÜ G.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	100	PEKİYİ
4		YİĞİT O.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	0	3	3	3	3	0	97	PEKİYİ
5		TAHA A.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0	0	3	0	0	0	3	3	0	64	ORTA	
6		BEYZA T.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	100	PEKİYİ
7		METİN T.Ş.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	0	0	0	3	3	3	3	0	70	İYİ	
8		ARHAN Ö.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	100	PEKİYİ
9		SILA Ö.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	100	PEKİYİ
10		DENİZ D.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	100	PEKİYİ
11		SÜMEYYE G.E.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	100	PEKİYİ
12		ÇAĞAN B.K.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0	0	1	1	0	0	0	3	3	3	0	86	PEKİYİ
13		ALPEREN D.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	0	3	3	3	3	3	0	97	PEKİYİ
14		EFLAL G.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	100	PEKİYİ
15		IŞIL A.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	0	3	3	0	97	PEKİYİ
16		SELAY E.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	100	PEKİYİ
17		ÇAĞRI Ö.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	0	3	3	0	97	PEKİYİ
18		GÖKALP Ş.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	100	PEKİYİ
19		YİĞİT T.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	100	PEKİYİ

20	E.ATABE RK D.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	3	0	<b>100</b>	PEKİYİ
21	ECEM S.A.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	3	0	<b>100</b>	PEKİYİ
22	YALIN D.	5	5	0	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	3	0	<b>95</b>	PEKİYİ
23	EMİRHA N A.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	0	3	3	3	3	0	<b>97</b>	PEKİYİ
24	ALİZE A.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	3	0	<b>100</b>	PEKİYİ
25	FURKAN Ç.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	3	0	<b>100</b>	PEKİYİ
26	KAAN Ö.	5	0	0	5	0	5	5	0	5	0	0	0	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	<b>34</b>	GEÇMEZ



SINAV ANALİZİ		SINAVIN DEĞERLENDİRMESİ
"GEÇMEZ" alan öğrenci sayısı:	1	Sınıf genelinde % 96 başarıya ulaşılmıştır. Sınav ölçme ve değerlendirme kriterleri açısından BAŞARILI kabul edilmektedir. Soldaki SONUÇ bölümünde başarısız olarak sonuçlandırılan konular ile ilgili alıştırmalar yapılacaktır.
"GEÇER" alan öğrenci sayısı:	0	
"ORTA" alan öğrenci sayısı:	1	
"İYİ" alan öğrenci sayısı:	2	
"PEKİYİ" alan öğrenci sayısı:	22	
Puanların Ortalaması:	92,92	
<b>Başarı Yüzdesi:</b>	<b>96,15</b>	

## Ek 7: Sınav analizi ve değerlendirmesi

4/B sınıfı için hazırlanan analiz ve değerlendirme Ek 4'te bulunan değerlendirme testine bağlı olarak oluşturulmuştur.

<b>OKUL</b>	SİNOP MERKEZ ATATÜRK İ.O	<b>SINIF</b>	4/B
<b>ÖĞRETİM YILI</b>	: 2013/2014	<b>SINAV NO</b>	3
<b>DÖNEM</b>	2	<b>ÖĞRETMEN</b>	SÜMEYRA YILMAZ
<b>DERS</b>	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	<b>TARİH</b>	10.04.2014

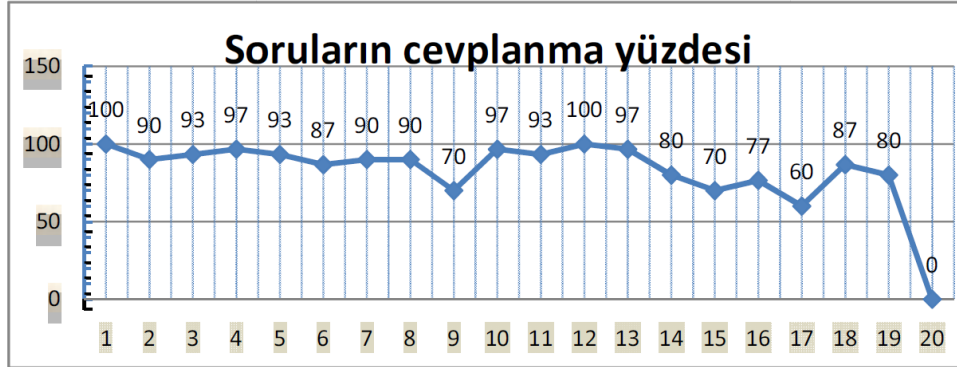
Soruların konu dağılımı, kazanımları, sonuçları

SIRA	KONULAR (Hangi soru hangi konuyla ilgili)	SONUÇ
1	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
2	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
3	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
4	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
5	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARIYLA İLGİLİ ÖRNEKLER VERİR.	BAŞARILI
6	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
7	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
8	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
9	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
10	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
11	HZ MUHAMMED'İN DOĞDUĞU ÇEVRENİN DİNİ, SOSYAL, EKONOMİK ÖZELLİKLERİ HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
12	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
13	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
14	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
15	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
16	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
17	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARINI ÖZETLER.	BAŞARILI
18	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI



21	SEMANU R.E.	5	5	5	5	5	5	5	0	5	5	5	1	1	0	0	0	0	3	3	0	<b>83</b>	İYİ	
22	SİMAY N.G.	5	5	5	5	0	5	5	5	0	5	0	1	1	3	3	3	3	3	3	0	0	<b>82</b>	İYİ
23	SUDENU R.G.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	<b>100</b>	PEKİYİ	
24	UMUT A.	5	0	5	5	0	0	5	5	0	0	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	<b>45</b>	GEÇME Z	
25	UMUT E.	5	5	5	5	5	0	0	0	0	5	5	1	1	3	0	0	0	0	0	0	<b>65</b>	ORTA	
26	HAFİZE H.Y.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	<b>100</b>	PEKİYİ	
27	ZEYNEP K.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	0	0	0	3	3	3	0	<b>91</b>	PEKİYİ	
28	HAYRÜN İSA E.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	<b>100</b>	PEKİYİ	
29	CEREN K.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	<b>100</b>	PEKİYİ	
30	FATMA Z.D.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	<b>100</b>	PEKİYİ	

4/B Sınıfının verdiği cevaplara bağlı olarak oluşturulan başarı grafiği, soruların cevaplanma yüzdesi aşağıdaki gibidir.



SINAV ANALİZİ		SINAVIN DEĞERLENDİRMESİ
"GEÇMEZ" alan öğrenci sayısı:	1	Sınıf genelinde % 97 başarıya ulaşılmıştır. Sınav ölçme ve değerlendirme kriterleri açısından BAŞARILI kabul edilmektedir. Soldaki SONUÇ bölümünde başarısız olarak sonuçlandırılan konular ile ilgili alıştırmalar yapılacaktır.
"GEÇER" alan öğrenci sayısı:	0	
"ORTA" alan öğrenci sayısı:	1	
"İYİ" alan öğrenci sayısı:	6	
"PEKİYİ" alan öğrenci sayısı:	22	
Puanların Ortalaması:	90,20	
<b>Başarı Yüzdesi:</b>	<b>96,67</b>	

Ek 8: Sınav analizi ve değerlendirmesi

<b>OKUL</b>	SİNOP MERKEZ ATATÜRK İ.O	<b>SINIF</b>	4/C
<b>ÖĞRETİM YILI</b>	: 2013/2014	<b>SINAV NO</b>	3
<b>DÖNEM</b>	2	<b>ÖĞRETMEN</b>	SÜMEYRA YILMAZ
<b>DERS</b>	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	<b>TARİH</b>	07.04.2014

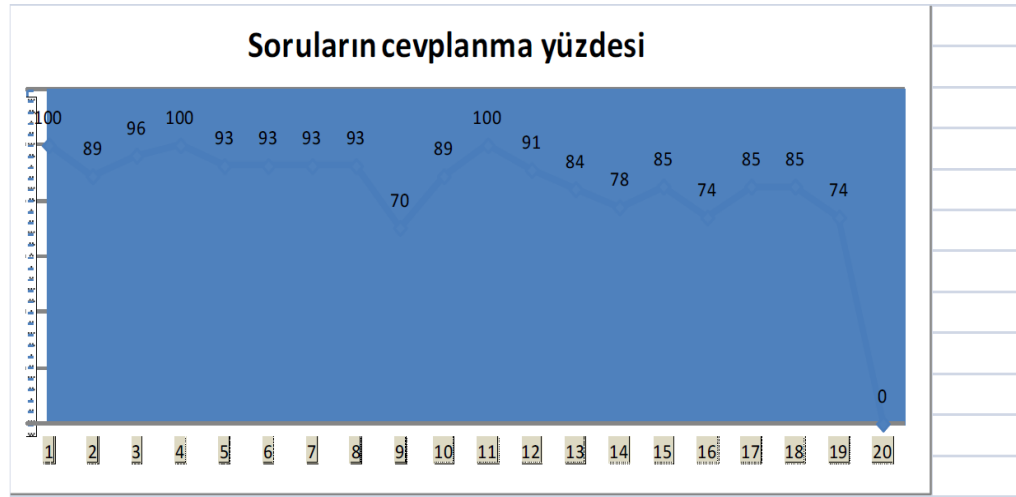
4/C Sınıfı için hazırlanan analiz ve değerlendirme Ek 4'te bulunan değerlendirme testine bağlı olarak oluşturulmuştur.

SIRA	KONULAR (Hangi soru hangi konuyla ilgili)	SONUÇ
1	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
2	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
3	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
4	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
5	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARIYLA İLGİLİ ÖRNEKLER VERİR.	BAŞARILI
6	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
7	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
8	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
9	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
10	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
11	HZ MUHAMMED'İN DOĞDUĞU ÇEVRENİN DİNİ, SOSYAL, EKONOMİK ÖZELLİKLERİ HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
12	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
13	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
14	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
15	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
16	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR, ANLAMINI SÖYLER.	BAŞARILI
17	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARINI ÖZETLER.	BAŞARILI
18	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
19	HZ MUHAMMED'İN DOĞDUĞU ÇEVRENİN DİNİ, SOSYAL,	BAŞARILI



22	ÇAĞAT AY Y.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	0	<b>97</b>	PEKİYİ
23	SILA Ö	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	0	0	<b>97</b>	PEKİYİ
24	ŞERİFE N.Ö.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	3	0	<b>100</b>	PEKİYİ
25	BUSE A.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	3	0	<b>100</b>	PEKİYİ
26	EDA Y.	5	5	5	5	5	5	5	5	0	5	5	5	1	1	3	3	3	3	3	3	3	0	<b>95</b>	PEKİYİ
27	BARAN İ.	5	0	0	5	0	5	5	0	0	5	5	6	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	<b>39</b>	GEÇMEZ

4/C Sınıfının verdiği cevaplara bağlı olarak oluşturulan başarı grafiği, soruların cevaplanma yüzdesi aşağıdaki gibidir.



SINAV ANALİZİ	SINAVIN DEĞERLENDİRMESİ
"GEÇMEZ" alan öğrenci sayısı:	3
"GEÇER" alan öğrenci sayısı:	0
"ORTA" alan öğrenci sayısı:	1
"İYİ" alan öğrenci sayısı:	1
"PEKİYİ" alan öğrenci sayısı:	22
Puanların Ortalaması:	88,96
<b>Başarı Yüzdesi:</b>	<b>88,89</b>

Sınıf genelinde % 89 başarıya ulaşılmıştır. Sınav ölçme ve değerlendirme kriterleri açısından BAŞARILI kabul edilmektedir. Soldaki SONUÇ bölümünde başarısız olarak sonuçlandırılan konular ile ilgili alıştırmalar yapılacaktır.

Ek 9: İÖ Değerlendirme Testi (4D)

Adı:  
Soyadı:  
No:

SİNOP MERKEZ ATATÜRK İLKOKULU  
2013/2014 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI 4/D SINIFI  
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ II. DÖNEM I. YAZILI SINAVI

PUAN:

A. UYGUN ŞIKKI İŞARETLEYİNİZ. (HER SORU 5 PUANDIR.)



Arkadaşım! Hz. Muhammed'in doğduğu toplumda çocukları sütanneye verme uygulaması vardı. Hz. Muhammed'in annesi \_\_\_\_\_ de oğlu Muhammed için sütanne bulmuştur. Hz. Muhammed'in sütanesi \_\_\_\_\_ de Hz. Muhammed'e iki yıl sütünü vermiş ve ona bakmıştır

Boşluğa sırasıyla hangi isimler yerleştirilmelidir?

- A. Hatice - Ayşe      B. Emine - Amine  
C. Hatice - Amine      D. Amine - Halime



Arkadaşlarım benim çok güzel resim yaptığımı söylüyorlar ve bana kendi aralarında Ressam Sabri lakabını takmışlar. Peygamberimiz Hz. Muhammed'e de onun çok güvenilir olmasından dolayı lakabının olduğunu ben biliyorum.

Aşağıdakilerden hangisi Peygamberimiz Hz. Muhammed'in lakabıdır?

- A. Muhammed'ül- metin      B. Muhammed'ül- huzur  
C. Muhammed'ül- ali      D. Muhammed'ül- emin



Merhaba çocukları Öğrencilerimden Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in çocuklarından 4 tanesinin isimlerini söylemelerini istedim. İçlerinden bir tanesi yanlış cevap verdi. Aşağıdakilerden hangisi Peygamber Efendimizin çocuklarından biri değildir?

Sümeysra Öğretmenin sorusunun cevabı aşağıdakilerden hangisidir?

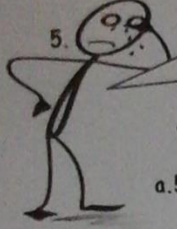
- a) Ümmü Gülsüm      b) Zehra  
c) Kâsım      d) Rukiye



Peygamberimiz Hz. Muhammed \_\_\_\_\_ yılında \_\_\_\_\_ de doğmuştur.

Yukarıdaki boşluklara sırası ile aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- a. 571 - Mekke      b. 571 - Medine      c. 632 - Medine      d. 632 - Mekke



Peygamberimiz Hz Muhammed \_\_\_\_\_ yılında  
\_\_\_\_\_ 'de vefat etmiştir (ölmüştür).

Yukarıdaki boşluklara sırası ile aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?  
a.571 Medine b.632 Mekke c.632 Medine d.571Mekke

6.

Merhaba arkadaşlar ben ilköğretim 3. sınıf öğrencisiyim. Siz 4. sınıf olan ağabeylerimize ve ablalarımıza Peygamber efendimiz Hz. Muhammed ile ilgili bir soru sormak istiyoruz. Bakalım bilebilecek misiniz?

Peygamberimizin annesi vefat edince bakıcısı Hz Muhammed'i dedesine teslim etmişti. Peygamberimizin dedesinin ve amcasının Peygamberimizde çok emeği vardır.

Peygamberimizi büyüten dedesinin ve amcasının isimleri nedir?

Dedesi	Amcası
a) Abdülmuttalip	Ebu Talip
b) Abdülmuttalip	Ali
c) Ahmet	Zübeyr
d) Ömer	Ebu Bekir

7.

**PEYGAMBER EFENDİMİZ (S.A.V.)'İN KİMLİK BİLGİLERİ**

ADI:Hz. Muhammed (s.a.v)

BABA ADI: Ebubekir

ANNE ADI: Âmine

DEDESİNİN ADI: Abdülmuttalip

AMCASI: Ebu Talip

Yukarıdaki panoda peygamber efendimiz (s.a.v.)'in kimlik bilgilerinde aile büyüklerinden bir tanesi yanlış yazılmış. Yanlış yazılan aşağıdakilerden hangisidir?

a) Adı b) Babasının adı c) Annesinin adı d) Amcasının adı



8. Arkadaşları Peygamberimiz Hz Muhammed 6 yaşında iken annesi vefat etmiştir ve dedesi \_\_\_\_\_ Hz Muhammed' i 8 yaşına kadar korumuş ve onun bakımını üstlenmiştir. Dedesinin ölümünün ardından Hz Muhammed'i amcası \_\_\_\_\_ 8 yaşından 25 yaşına kadar bakımını üstlenmiştir.

- a. Abdulmuttalip- Abdullah      b. Abdulmuttalip- Ali  
c. Abdulmuttalip- Ebu Talip      d. Ebubekir- Abdulmuttalip



9.

I. ŞEYMA      II. EBUBEKİR      III. HAMZA

Yukarıdakilerden hangisi Hz Muhammed'in süt kardeşleridir?

- a. Şeyma- Ebubekir      b. Hamza- Ebubekir  
c. Şeyma- Hamza      d. Sadece Hamza



10. Peygamberimizin kızı Hz Fatıma , Peygamberimizin amcasının oğlu Hz Ali ile evlenmiştir. Bu evlilikten \_\_\_\_\_ ve \_\_\_\_\_ adında iki erkek çocuk doğmuştur. Peygamberimiz Hz Muhammed bu torunlarını çok sevmiş ve onlar ile beraber vakit geçirmekten çok mutlu olmuştur.

- Yukarıdaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?  
a. Hasan- Abdullah      b. İbrahim- Hüseyin  
c. Hasan- Hüseyin      d. Abdullah- Hamza

11. Aşağıdakilerden hangisi Hz Muhammed'in soyuna verilen isimdir?

- a. Kureyş      b. Farisi      c. Türki      d. Azeri

12. Aşağıdakilerden hangisi Hz Muhammed'in kızlarının isimlerinden biri değildir?

- a. Zeynep      b. Fatma      c. Rukiye      d. Ümmü Eymen

13. Aşağıdakilerden hangisi Hz Muhammed'in babasının-oğlunun- torununun ismidir?

- a. Abdullah-Hasan-Hüseyin      b. Abdullah-Abdullah-Hasan  
c. Abdullah- Kasım- İbrahim      d. Ebu Talip-İbrahim-Hüseyin

14. Aşağıdakilerden hangisi Hz Muhammed'in dadısının ismidir?

- a. Zeynep      b. Fatma      c. Rukiye      d. Ümmü Eymen

15. Aşağıdakilerden hangisi Hz Muhammed'in eşinin ismidir?

- a. Zeynep      b. Hatice      c. Rukiye      d. Ümmü Eymen

16.



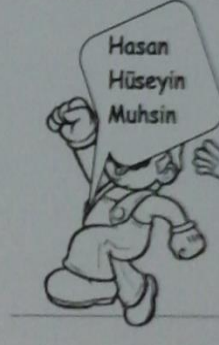
Elimdeki topu Peygamberimiz Hz Muhammed'in erkek çocuklarını bilen arkadaşına atmak istiyorum. Aşağıdaki hangi arkadaşım, Peygamberimiz Hz Muhammed'in erkek çocuklarının ismini doğru söylemiştir?



A. CEM



B. CEMİLE



C. CEMİL



D. CEMAL

17. Aşağıdakilerden hangisi Hz Muhammed'in sütannelerinin adidir?

- a. Süveybe- Halime      b. Süneyra- Halime  
c. Süveybe- Hatice      d. Selime- Halime

C. BOŞLUKLARI DOLDURUNUZ. (HER SORU 2 PUANDIR.) 3x5=15

"İnnâ \_\_\_\_\_ kel \_\_\_\_\_ . Fesalli li \_\_\_\_\_ venhar \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_ şânieke \_\_\_\_\_ ebter."

Ek 10: Sınav analizi ve değerlendirmesi

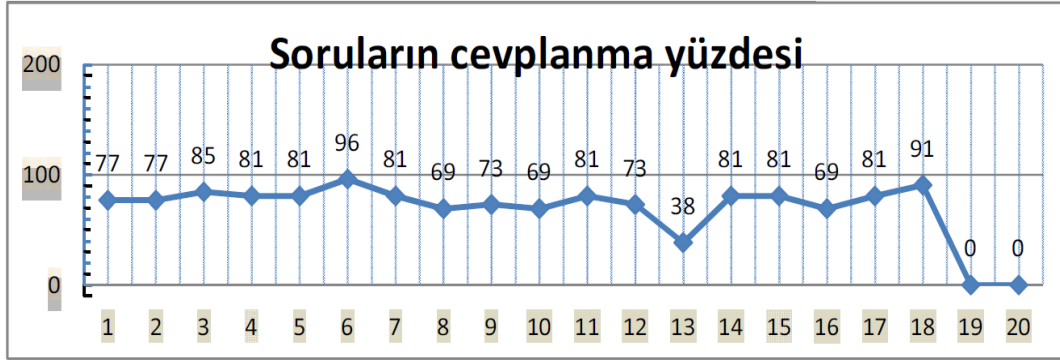
<b>OKUL</b>	SİNOP MERKEZ ATATÜRK İ.O	<b>SINIF</b>	4/D
<b>ÖĞRETİM YILI</b>	: 2013/2014	<b>SINAV NO</b>	3
<b>DERS</b>	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	<b>ÖĞRETMEN</b>	SÜMEYRA YILMAZ
		<b>TARİH</b>	08.04.2014

4/D Sınıfı öğrencilerine A, B ve C şubesine sorulan soruların hepsi sorulmamıştır. Öğrencilerin bazılarının hazırbulunuşluk düzeylerinin yeterli olmadığı gerekçesi ile sorular kolaylaştırılmıştır.

SIRA	KONULAR (Hangi soru hangi konuyla ilgili)	SONUÇ
1	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR	BAŞARILI
2	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARINDAKİ ERDEMLİ DAVRANIŞLARI HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
3	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR	BAŞARILI
4	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR	BAŞARILI
5	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARIYLA İLGİLİ BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
6	HZ MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
7	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
8	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
9	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
10	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
11	HZ MUHAMMED'İN DOĞDUĞU ÇEVRENİN DİNİ, SOSYAL, EKONOMİK ÖZELLİKLERİ HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUR.	BAŞARILI
12	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
13	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	(BAŞARISIZ)
14	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
15	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
16	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
17	HZ MUHAMMED'İN AİLE BÜYÜKLERİNİ BİLİR.	BAŞARILI
18	KEVSER SURESİNİ EZBERE OKUR.	BAŞARILI
19		
20		

ÖĞRENCİNİN			SORULAR (20 soruluk)																	SONUÇ				
			5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	0	0	→ Soruların değerlendirildiği puan	
SIRA	NO	AD SOYAD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	PUAN	NOT
1		BETÜLK	5	5	5	0	0	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	0	0	90	PEKİYİ
2		BEYZAÇ	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0	5	5	5	5	5	1	0	0	95	PEKİYİ
3		KORAY S.	5	5	5	5	5	5	0	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	0	0	95	PEKİYİ
4		HİLAL NUR	5	5	5	5	5	5	5	5	0	5	5	5	5	5	5	5	5	1	0	0	95	PEKİYİ
5		EYÜP RUMİ S.	5	5	5	5	5	5	0	5	5	5	5	0	5	5	5	5	0	9	0	0	79	İYİ
6		BEYZANUR E.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	0	0	100	PEKİYİ
7		ECE G.	5	5	5	5	0	5	5	0	5	5	5	0	5	5	5	5	5	1	0	0	85	PEKİYİ
8		CÜNEYT D.	0	5	0	5	0	5	0	0	0	5	5	0	0	5	0	5	5	1	0	0	55	GEÇER
9		ALİ A.	5	0	5	0	5	5	0	5	5	5	5	5	0	5	5	0	0	6	0	0	61	ORTA
10		SUDE E.	0	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0	5	5	5	5	5	1	0	0	87	PEKİYİ
11		YAĞIZ D.Ö.	5	5	5	5	5	5	0	0	0	0	5	0	5	5	0	5	1	0	0	70	İYİ	
12		YUNUS E.Ö.	0	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0	5	5	5	5	1	0	0	90	PEKİYİ
13		YASEMİN K.	5	5	5	5	5	5	0	5	0	5	5	0	5	5	5	5	5	1	0	0	85	PEKİYİ
14		OĞUZ HAN B	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	0	0	100	PEKİYİ
15		SAMET Ş.	0	0	0	0	0	5	5	0	0	0	0	0	0	0	5	5	5	1	0	0	40	GEÇMEZ
16		KEREM KAPTAN	0	0	5	5	5	0	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25	GEÇMEZ
17		MERT A.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0	5	5	0	5	1	0	0	90	PEKİYİ	
18		FURKAN Ş.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	0	0	100	PEKİYİ
19		SALİH B. C.	5	5	5	5	5	5	5	5	0	5	5	5	5	5	5	5	5	1	0	0	95	PEKİYİ

20	RECE P A. Ş.	5	0	0	0	5	5	0	5	0	0	0	0	5	0	0	0	0	5	1	5	0	0	<b>45</b>	GEÇMEZ
21	AYBE RK D.	5	5	5	5	5	5	0	5	5	5	5	0	0	5	5	0	0	1	5	0	0	<b>75</b>	İYİ	
22	CANG ÜL Ş.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	5	0	0	<b>100</b>	PEKİYİ	
	EGE K.	5	5	5	5	0	5	5	5	0	5	5	0	0	5	5	0	0	1	5	0	0	<b>70</b>	İYİ	
24	HALİL CAN T.	5	0	5	5	5	5	5	5	5	5	0	0	0	0	5	5	1	5	0	0	<b>75</b>	İYİ		
25	İNÇİ T.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	5	0	0	<b>100</b>	PEKİYİ		
26	ENES B.	0	0	0	0	5	5	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	1	2	0	0	<b>32</b>	GEÇMEZ		



SINAV ANALİZİ		SINAVIN DEĞERLENDİRMESİ
"GEÇMEZ" alan öğrenci sayısı:	4	Sınıf genelinde % 85 başarıya ulaşılmıştır. Sınav ölçme ve değerlendirme kriterleri açısından BAŞARILI kabul edilmektedir. Soldaki SONUÇ bölümünde başarısız olarak sonuçlandırılan konular ile ilgili alıştırmalar yapılacaktır.
"GEÇER" alan öğrenci sayısı:	1	
"ORTA" alan öğrenci sayısı:	1	
"İYİ" alan öğrenci sayısı:	5	
"PEKİYİ" alan öğrenci sayısı:	15	
Puanların Ortalaması:	78,23	
<b>Başarı Yüzdesi:</b>	<b>84,62</b>	

Ek 11: İÖ Uygulama öğrencileri (4B)



## **ÖZGEÇMİŞ**

Sümevra Yılmaz 21.08.1984 tarihinde Sinop'ta doğdu. Sinop Anadolu İmam Hatip Lisesi'ni birincilikle bitirdikten sonra Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü'nden 2009 yılında mezun oldu. Mezuniyetinden bu yana öğretmen olarak görev yapan Yılmaz; orta derecede İngilizce ve Arapça, iyi derecede Osmanlıca bilmektedir.

### **İletişim Bilgileri**

E mail: smyra84@hotmail.com

Telefon: 05072384698